51 Cur morbis, qui contrahuntur à pituita, libido immodica proſit? An quòd ſemen genitale excrementi cuiuſdam detractio eſt, ideo naturam præ ſe fert pituitæ? Quod igitur multum pituitæ concubitus detrahit, iuuare idcirco poteſt.

52 Vtrùm ergo inter initia mali, cibum afferre melius ſit, an poſt? An inter initia, ne iam penitus debilitato febris occurſet? Igitur vel extenuandum protinus eſt, vel ita alendum. Sorbitionibus primùm recreandum. hæ namque mitiores, leniores, colliquabilioreſque ſunt, & alimentum hinc capere infirmum corpus expeditiùs poteſt. Nihil enim cibum in ventriculo reſolui, perferueréque antè oportet: quod non niſi labore cubantis fieri poteſt.

53 Cur intuendum vrinam, an concocta ſit necne, profluuio intercepto mingendi potiùs quàm perpetuo? An quòd ſignum concoctionis vrina exhibet rufa; quod quidem melius intercepto profluuio deprehenditur. Genus enim quodque humoris ſuum colorem pleniùs oſtendit, cùm exiguum eſt, quàm cùm multum. nam in multo humido figuræ, in exiguo colores conſpectiores ſenſui obuiant: quod etiam in rore, ſanguine, lacrymaque palpebris adhærente pateſcet. Vrina igitur ſi continuè dimittatur, copioſior redundabit: ſin intercipiatur, index ſui coloris certior erit. Quòd ſi iam ex concoctione colorem traxit eiuſmodi, talis profectò apparere etiam amplius poteſt, cùm lumen ſe refringat, & tanquam ſpeculum fiat, propter intermiſſionem profluuii. 54 Quam ob cauſam corpus, cui ſecundam conciliamus valetudinem, non denſum, ſed rarum reddendum ſit? An vt vrbs, locuſque quicumque ſalubris eſt, qui placidè aſpiratur: (quapropter & mare quoque ſalubre eſt:) ita etiam corpus, quod ſpiratius eſt, ſanitati opportunius conſtat? Aut enim nullum recrementum exiſtet, aut, quod extiterit, quàm primum excernatur, danda opera eſt, corpuſque eſt ſemper ita regendum, vt ſimul atque excrementum admiſit, habeat qua parte illud excernat: ſitque motui deditum, non quieti. Quod enim manet, putreſcit modo aquæ immotæ, putreſcens verò morbum committit: at quod excernitur, antè quàm vitietur, decedit. Hoc igitur vt corpore denſo nunquam contingit, (fit enim propè vt inuiſibilia foramina claudantur,) ſic raro ſolutoque accidat neceſſe eſt. Quamobrem in Sole, nudo corpore minimè ambulandum eſt: ſpiſſatur etenim caro, & concaleſcit, corpuſque parte interiore humidius redditur: quantum enim humoris reſidet, aboletur:

A ν Διὰ τί συμφέρει πρὸς τὰ ἀπὸ φλέγματος νοσήματα, λαγνεία; ἢ ὅτι τὸ σπέρμα περιττώματος ἀπόκρισις, καὶ φύσει ὅμοιον φλέγματι; ὥστε ἀφαιρουμένου πολὺ φλεγματῶδες, ὠφελεῖ ἡ συνουσία. Inf. 4.7.

να Πότερον δὲ τροφὴν προσφέρειν ἀρχομένῳ βέλτιον ἢ ὕστερον; ἢ ἀρχομένῳ, ὅπως μὴ προεξησθενηκότι ἡ φλεγμασία ἐπιπέσῃ; ἢ οὕτω ἀποχυλωτέον εὐθύς, ἢ οὕτω προσοιστέον· ἀναλαμβάνειν χρὴ πρῶτον τοῖς ῥοφήμασι· B πραότερα γὰρ καὶ λειότερα, καὶ εὐτηκτότερα· καὶ ἐκδέξασθαι τὴν τροφὴν ἐκ τούτου ῥᾷόν ἐστιν ἀσθενεῖ σώματι. οὐ γὰρ ἐν [τῇ] κοιλίᾳ δεῖ παθεῖν τὰ σῖτα * πρῶτον διαχυθῆναί τε καὶ θερμανθῆναι μετὰ πόνου τοῦ σώματος ταῦτα πέπονθε. γρ. πρῶτα

νβ Διὰ τί δεῖ σκοπεῖν τὰ περὶ τὸ οὖρον * σημεῖα, ἀπολαμβάνοντα τὴν οὔρησιν, εἰ ἤδη πέπεπται, ἢ μὴ μᾶλλον καὶ συνεχῶς οὐροῦντα; ἢ διότι σημεῖον μέν ἐστι τοῦ πεπέφθαι, ἐὰν ᾖ πυῤῥόν; τοῦτο δὲ γίνεται μᾶλλον διαλαμβάνουσιν. ἢ διότι ἔνοπτρον γίνεται ἅπαν μᾶλλον ὑγρὸν χρόας, ὀλίγον C ἢ πολὺ ὄν; ἐν μὲν γὰρ τῷ πολλῷ ὑγρῷ, τὰ σχήματα ὁρᾶται· ἐν δὲ τῷ ὀλίγῳ, τὰ χρώματα. δῆλον δὲ ἐπί τε δρόσου καὶ τῶν ῥανίδων, καὶ ἐπὶ τῶν δακρύων τῶν ἐπὶ ταῖς βλεφαρίσι. συνεχῶς μὲν οὖν ἀφιέμενον, γίνεται πλεῖον· διαπαυόμενον δὲ, δέχεται μᾶλλον· ὥστε κἂν ᾖ αὐτὸ τοιοῦτον ἤδη διὰ τὴν πέψιν, καὶ φαίνεται μᾶλλον τῆς ἀνακλάσεως γινομένης, * καὶ ἐνόπτρου ἔνοπτρον διὰ τὴν διαίρεσιν. γρ. σημαῖον, ἰόντα — γρ. καὶ ἀνόπτρου δ.

D νγ Διὰ τί οὐ δεῖ πυκνοῦν τὴν σάρκα πρὸς ὑγίειαν, ἀλλ' ἀραιοῦν; ὥσπερ γὰρ πόλις ὑγιεινὴ καὶ τόπος εὔπνους, (διὸ καὶ ἡ θάλασσα ὑγιεινή) οὕτω καὶ σῶμα τὸ εὔπνουν, μᾶλλον ὑγιεινόν. δεῖ γὰρ ἢ μὴ ὑπάρχειν μηδὲν περίττωμα, ἢ τούτου ὡς τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι· καὶ ἀεὶ οὕτως ἔχειν τὸ σῶμα, ὥστε λαμβάνον, εὐθὺς [ποι] ἐκκρίνειν τὴν περίττωσιν, καὶ εἶναι ἐν κινήσει καὶ μὴ ἠρεμεῖν. τὸ μὲν γὰρ μένον, * σήπεται, ὥσπερ ὕδωρ τὸ E μὴ κινούμενον· σηπόμενον δὲ, νοσοποιεῖ· τὸ δὲ ἐκκρινόμενον, πρὸ τοῦ * διαφθαρῆναι χωρίζεται. τοῦτο οὖν πυκνουμένης μὲν τῆς σαρκὸς, οὐ γίνεται· (ὥσπερεὶ γὰρ ἐμφράττονται οἱ πόροι) ἀραιουμένης δὲ, συμβαίνει. διὸ καὶ οὐ δεῖ ἐν τῷ ἡλίῳ γυμνὸν βαδίζειν (συνίσταται γὰρ ἡ σὰρξ, καὶ κομιδῇ ἀποσαρκοῦται, καὶ ὑγρότερον τὸ σῶμα γίνεται· τὸ μὲν γὰρ ἐντὸς, διαμένει·

Sylb. γρ. μᾶλλον ἐνόπτρου διὰ τὴν δ. — Inf. 5.34. & 37.3. — Sylb. σήπεται, — γρ. διαφθαρῶναι

τὸ δὴ ἐπιπολῆς, ἀπαλλάττεται· ὥσπερ καὶ τὰ κρέα τὰ ὀπτά, τῶν ἑφθῶν μᾶλλον) οὐδὲ τὰ στήθη γυμνὰ ἔχοντα βαδίζειν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἄριστα ᾠκοδομημένων τοῦ σώματος ὁ ἥλιος ἀφαιρεῖ, ἃ ἥκιστα δεῖται ἀφαιρέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐντός. ἐκεῖθεν μὲν οὖν διὰ τὸ πόρρω εἶναι, ἐὰν μὴ μετὰ πόνου, οὐκ ἔστιν ἱδρῶτα ἀγαγεῖν. ἀπὸ τούτου δέ, διὰ τὸ πρόχειρον, ῥᾴδιον.

νδ Διὰ τί ποτε τοῖς χιμέτλοις καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ συμφέρει, καὶ τὸ θερμόν; ἢ ὅτι τὰ χίμετλα δι᾽ ὑπερβολήν γίνεται ὑγροῦ; τὸ μὲν οὖν ψυχρόν, συνίστησι καὶ τραχύνει τὸ ὑγρόν· τὸ δὲ θερμόν, ἐκπνευματοῖ, καὶ ἔξοδον ποιεῖ τῷ πνεύματι, ἀραιοῦν τὴν σάρκα.

νε Διὰ τί τὸ ψυχρὸν καὶ ποιεῖ καὶ παύει τὰ χίμετλα, καὶ τὸ θερμὸν τὰ πυρίκαυστα, ἢ διὰ τὸ αὐτό; ποιεῖ μέν, συντήκοντα· παύει δὲ [μᾶλλον] ξηραίνοντα.

νς Ἐν τοῖς πυρετοῖς διδόναι δεῖ τὸ ποτόν, πολλάκις καὶ κατ᾽ ὀλίγον. τὸ μὲν γὰρ πολύ, παραρρεῖ. τὸ δὲ ὀλίγον μέν, πολλάκις δέ, διαβρέχει, καὶ εἰς τὰς σάρκας χωρεῖ. οἷα γὰρ τὰ ἐν τῇ γῇ, ἐὰν μὲν κατὰ πολὺ ἔλθῃ τὸ ὕδωρ, παραρρεῖ· ἐὰν δὲ κατ᾽ ὀλίγον, βρέχει μόνον· τὸ αὐτὸ [δὲ] καὶ ἐν τοῖς πυρετοῖς· τὰ γὰρ ῥέοντα ὕδατα, ἐάν τις κατ᾽ ὀλίγον ἄγῃ, ὁ ὀχετὸς ἐκπίνει· ἐὰν δὲ τὸ ἴσον, ἀθρόον ἄγῃ, ὅπου ἐὰν ἄγῃ, χωρεῖ. ἔπειτα κατακείσθω ἀκίνητος ὡς μάλιστα, ἀκίνητος μέν, ὅτι καὶ τὸ πῦρ φανερῶς, ἐάν τις μὴ κινῇ, καταμαραίνεται. πρὸς πνεῦμα δὲ μὴ κατακείσθω, διότι ὁ ἄνεμος τὸ πῦρ ἐξεγείρει· καὶ ῥιπιζόμενον τὸ πῦρ, ἐξ ὀλίγου πολὺ γίνεται. περιστέλλεσθαι δὲ τούτου ἕνεκεν, ὅτι πυρὶ ἐὰν ἀναπνοὴν μὴ διδῷς, σβέννυται. καὶ τὰ ἱμάτια μὴ ἀπογυμνούσθω, ἕως ἂν νοτὶς ἐγγένηται. τὸ φανερὸν γὰρ πῦρ, τὸ ὑγρὸν σβέννυσι. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἐν τῇ φύσει. ἐπὶ δὲ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν, * προπαρασκευάζειν δεῖ καὶ * ἐκλύοντα, καὶ πυριάματα πρὸς τοὺς πόδας παραθέντα. καὶ περιεσταλμένον ἀναπαύεσθαι. ὅπως * ὅτι θερμότερος ᾖ πρὸ τοῦ τὴν λῆψιν εἶναι. * καὶ γὰρ ὅπου πολὺ πῦρ, τὸ ὀλίγον πρὸς ἑαυτὸ ἄγει.

νζ Τεταρταίοις πυρετοῖς δεῖ μὴ λεπτύνειν, ἀλλὰ πῦρ ἐν τοῖς σώμασιν ἐμποιεῖν εἰσάγοντα. δεῖ δὲ καὶ τοῖς γυμνασίοις χρῆσθαι. ἡ δὲ ἡμέρα, ἡ λῆψις, λουσάμενον, ὕπνον μὴ ζητεῖν. διὰ δὲ τοῦτο καὶ συμφέρει θερμαίνουσα δίαιτα, ὅτι ἀσθενὴς ὁ τεταρταῖος πυρετός.

γ. προπαρασκευάζειν γ. ἐκλύοντα, Sylb. ὅτι θερμότατος γρ. καὶ γὰρ ὅπου πολὺ πῦρ, λύχνος οὐ δύναται καίεσθαι. τὸ γὰρ πολὺ τὸ ὀλίγον πρὸς ἑαυτὸ ἄγει· τούτου ἕνεκεν πολὺ πῦρ ἐν τῷ σώματι παρασκευάζειν δεῖ, ὅτι ὀλίγον ὁ πυρετὸς πῦρ ἔχει. ὥστε τὸ πολὺ πῦρ τὸ ὀλίγον πρὸς ἑαυτὸ sic ἄγει.

A quantum inteſtinum eſt, manet intactum. Qua ratione quoque carnes aſſæ elixis humidiores ſunt. Nec pectore quidem nudo ambulandum eſt: ita enim vis Solis corporis optimæ parti conditæ adimet, quæ nulla egeant demptione, ſed interna potiùs eam deſiderant. Inde igitur vt è remoto non niſi cum labore ſudor educitur, hinc facilè ob loci opportunitatem digeri poteſt. 55 Quam ob cauſam pernionibus, & ambuſtis frigore, tam aqua frigida quàm calida proſit? An quo-

B niam genus id vitii ex nimio humore conſiſtit: frigida igitur humorem reſtringit, atque exaſperat, calida in ſpiritum vertit, carnemque exhalans, libertatem efflandi præbet ſpiritui? 56 Cur frigus perniones, calor ambuſta & facit, & tollit? An quod eadem vis colliquefaciendo facit, exiccando tollit? 57 Cur potio febrientibus ſæpe, & paulatim ſubminiſtranda ſit? An quod potio multa præceps defertur, exigua lentè incedens irrorat, madefacit, ſeſeque inſinuat corpori. Sicut enim in humo, ſi aqua largè

C acceſſerit, perfluet, ſi paulatim verò, madefaciet tantùm: ita etiam in febribus agit. Nam & aquas fluentes ſi quis paulatim deducit, alueus humorem totum ebibit; ſed ſi tantundem aquæ vniuerſum dimiſerit, ſcaturigo velox vſque eo profluet, quò deducere libitum eſt. Tum æger quieſcere, immotuſque, quoad maximè fieri poteſt, iacere debet: immotus, inquam, quod ignem quoque emarceſcere certum eſt, vbi à nullo mouetur. Nec aduerſus flatui cubet, quoniam flatus excitat ignem, ſollicitatuſque per auram ignis ex

D paruo magnus aſſurgit. Obuelandus æger, operienduſque propterea eſt, quia ſi nullum igni concedatur ſpiraculum, extinguetur: nec veſte quidem exui debet, donec inſudare occœperit. Vt enim ſubiectum hunc ignem viſui, ſic & deliteſcentem illum naturæ humor extinguit. Adde in genere febrium intermittentium, balneum, & fomenta pedibus admouenda, & veſtem pleniorem ſuperponendam, & quietem agendam, quibus præparetur, vt corpus perquàm calidum ſit ante acceſſionem.

E Vbi enim multum ſupereſt ignis, lucerna nequit ardere. exiguum quippe ignem multus ille ad ſe trahit. Ita fit vt multum ignis in corpore præparandum ſit: febris enim exiguum continet ignem, multuſque proinde ad ſe ducet exiguum. 57 Quartanis febribus ratio victus extenuanda non eſt, ſed ignem corpori interſerendum, necnon exercitatione vtendum: & qua die acceſſio inſtat, lauandum, ſomnumque minimè quærendum. Hic victus calefaciens prodeſt, quia febris quartana imbecilla eſt: nam

nam niſi imbecilla eſſet, quartana non fieret. Videſne lucernam, vbi multus ignis perflagrat, ſuam aſſeruare flãmulam minimè poſſe? Multus enim ille exiguum ad ſe rapit: ergo multum ignis accendendum in corpore eſt, vt quod exiguum febris continet, reſtinguatur. Sit igitur victus quotidiani ratio, quæ partim ignem, partim rorem indat in corpus.

58 Morborum alii ab igne, alii à rore creantur. Curat morbos ignis, ros: roris, ignis, hic enim exiccat rorem.

Eorum quæ ad ſudorem pertinent: ſectio ſecunda: cuius quæſtiones LXII.

1 CVr neque intento, neque contento ſpiritu, ſed potiùs relaxato, ſudor proueniat? An quoniam retentus ſpiritus venas implet, itaque humorem exire non patitur? vt in aqua fit vaſis, quod in mare demiſſum, dulcem intra ſe colligit humorem, clepſydraque ob id nominatum: nequit enim effluere, cùm quis pleno iam vaſe partem alteram obturauit: ſed vbi per ſpiritus libertatem ſudorem promere licuit, multus certè erumpit, quoniam eo ipſo retentu, copia humoris paulatim collecta eſt.

2 Cur membra aquæ immerſa calidæ non ſudent, etiamſi ex ſe ipſa recaleſcant? An quòd aqua liqueſcere non ſinit, ſudor autem res vitioſè adiuncta corpori eſt, vt qui per calorem excerni debeat

3 Cur ſudor ſalſus ſit? An quia motu efficitur, & calore ſecernente quantum alienum per adhærentiam intimationemque ineſt in alimento ad ſanguinem, carneſque: id enim ocyſſimè ſegregatur, quoniam nec aptum nutritioni eſt, & foras demum euaneſcit. Salſus verò propter id eſt, quòd pars quidem dulciſſima leuiſſimáque tota ad corpus nutriendum aſſumpta eſt. Pars autem alieniſſima crudiſſimáque tantùm abſoluitur, quæ partim deorſum collapſa & ſubſidens vrina vocatur, partim in corporis ſumma emergens, ſudor eſt: ambo tamen ſalſa ob eandem cauſam prodeunt.

4 Cur magis parte ſuperiore corporis, quàm inferiore ſudemus? Vtrum quoniam calor ſurſum tendit, ſuperque manet, propterea humorem ſecum trahere poteſt? An quoniam ſudorem ſpiritus moueat, qui ſedem habet ſuperiorem: an quia ſudor non niſi humor eſt incoctus: quo certè humore pars humet ſuperior: habitus etenim corporis ſupra potiùs innoteſcit.

5 Quam ob cauſam cùm manus exercitamus, ſudor maximè oriatur, modò cæteræ corporis partes poſitum ſuum ſeruent? An quoniam robur huic præcipuè loco inditus eſt, hoc enim ſpiritum continemus, qui parti robuſtiſſimæ proximus eſt:

A Εἰ γὰρ μὴ ἦν ἀσθενής, οὐκ ἂν τεταρταῖος ἐγίνετο. ὁρᾷς ὅπου πῦρ πολύ, λύχνος οὐ δύναται καίεσθαι; τὸ γὰρ πολύ, τὸ ὀλίγον πρὸς ἑαυτὸ ἁρπάζει. τούτου δὴ ἕνεκεν, πολὺ πῦρ ἐν τῷ σώματι ἐμποιητέον, ὅτι ὀλίγον ὁ πυρετὸς πῦρ ἔχει. ἔστι δὲ τὸ καθ' ἡμέραν διαίτημα, τὸ μὲν, πῦρ, τὸ δὲ, νοτίδα εἰς τὸ σῶμα εἰσάγον.

νη Εἰσὶ δὲ νόσοι, αἱ μὲν ἀπὸ πυρός· αἱ δὲ,
B ἀπὸ νοτίδος. ἰατρεύονται δὲ, αἱ μὲν ἀπὸ πυρὸς νοτίᾳ· αἱ δὲ ἀπὸ νοτίδος, πυρί. νοτίδα γὰρ ξηραίνει.

Ὅσα περὶ ἱδρῶτα. β.

ΔΙὰ τί οὐδὲ συντείνουσιν, οὐδὲ κατέχουσι τὸ πνεῦμα, γίνεται ἱδρώς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνεῖσιν; ἢ ὅτι τὸ πνεῦμα κατεχόμενον πληροῖ τὰς φλέβας· ὥστε κωλύει ἐξιέναι; ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ ἐκ τῶν κλεψυδρῶν, ὅταν πλήρεις οὔσας ἐπιλάβῃ τις. ὅταν δὲ ἐξέλθῃ, πολὺς γίνεται, διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἐπιληψίᾳ ἀθροι-
C σθῆναι κατὰ μικρόν.

β Διὰ τί οὐχ ἱδροῦσι τὰ ἐν θερμῷ ὕδατι μέρη, οὐδ' ἂν θερμὰ ᾖ; ἢ διότι τὸ ὕδωρ κωλύει τήκεσθαι; ὁ δὲ ἱδρὼς, τὸ κακῶς περιῳκοδομημένον ἐστὶν ἐν τῇ σαρκί· ὃ κωλύει τήκεσθαι, ὅταν ἐκκρίνηται διὰ θερμότητα.

γ Διὰ τί ὁ ἱδρὼς ἁλμυρός; ἢ διότι γίνεται ὑπὸ κινήσεως καὶ θερμότητος, ἀποκρινούσης ὅσον ἀλλότριον ἔνεστιν ἐν τῇ προσφύσει τῆς τροφῆς πρὸς αἷμα καὶ τὰς σάρκας; τοῦτο γὰρ τά-
D χιστα ἀφίσταται, διὰ τὸ μὴ οἰκεῖον εἶναι, καὶ ἔξω ἐξικμάζειν. ἁλμυρὸς δὲ ἐστι, διὰ τὸ γλυκύτατον καὶ κουφότατον εἰς τὸ σῶμα ἀνηλῶσθαι· τὸ δὲ ἀλλοτριώτατον καὶ ἀπεπτότατον, ἀπολύεσθαι. τὸ τοιοῦτον δὲ ἐν μὲν τῇ κάτω ὑποστάσει, οὖρον καλεῖται· ἐν δὲ σαρκὶ, ἱδρώς· ἄμφω δὲ ἁλμυρὰ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

δ Διὰ τί τὰ ἄνω ἱδροῦσι μᾶλλον τῶν κάτω; πότερον τὸ θερμὸν ἄνω καὶ ἀνέρχεται, καὶ
E ἔστιν ἄνω· τοῦτο δὲ ἄνω φέρει τὸ ὑγρόν; ἢ ὅτι πνεῦμα ποιεῖ τὸν ἱδρῶτα· τοῦτο δὲ ἐν τοῖς ἄνω. ἢ διότι ἄπεπτον ὑγρὸν ὁ ἱδρώς ἐστι· πιότερον δὲ ἐν τοῖς ἄνω; ἡ γὰρ κρᾶσις ἄνω.

ε Διὰ τί τὰς χεῖρας γυμναζομένοις * μᾶλλον ἱδρὼς γίνεται, ἐὰν τὰ ἄλλα ὁμοιοσχημονῶσιν; ἢ διότι ἰσχυόμενοι μάλιστα τούτῳ τῷ τόπῳ; * τούτῳ γὰρ τὸ πνεῦμα κατεχόμενον·

κ. μάλιστα τούτῳ γὰρ τὸ πνεῦμα κατεχόμενον τῷ ἔγγιστα τοῦ ἰσχύοντος. ποιοῦντος δὲ, μᾶλλον ἰσχυόμενοι οὕτω ἢ ἔχοντες (f. τοῦ σώματος. vel leg. ἔχοντες) τὸ πνεῦμα μᾶλλον κατεχόμενον Syl.

εἶτα καὶ τῇ τριβομένῃ συμπονοῦμεν μᾶλλον, ἢ ὅταν ἄλλο μέρος *τρίβωμεν. τῇ γὰρ καθέξει τοῦ πνεύματος, καὶ τριβόμενοι γυμναζόμεθα, καὶ τρίβοντες.

γρ. τριβώμεθα.

ϛ Διὰ τί ὁ ἱδρὼς ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἢ οὐκ ὄζει, ἢ ἧττον τοῦ ἐκ τοῦ σώματος; ἢ ὅτι εὔπνους ὁ τῆς κεφαλῆς τόπος; δηλοῖ δὲ μανὸς ὤν, τῇ τῶν τριχῶν ἐκφύσει. δυσώδεις δὲ οἱ τόποι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐστιν, ὅσα μὴ εὔπνοα.

ζ Διὰ τί οἱ γυμναζόμενοι ἐὰν διαναπαυσάμενοι παλαίωσι, μᾶλλον ἱδροῦσιν, ἢ ἐὰν συνεχῶς; ἢ διὰ τὸ ἀθροίζεσθαι *διαναπαυομένων· ἔπειτα τοῦτον τὸν ἱδρῶτα ἐξάγει ὑστέρα ἡ πάλη· ἡ δὲ συνεχὴς, ἀναξηραίνει ὥσπερ ὁ ἥλιος.

γρ. διαναπαυόμενον.

η Διὰ τί μᾶλλον ἱδροῦσιν, ὅταν μὴ διὰ πολλοῦ χρόνου χρῶνται ταῖς ἀφιδρώσεσιν; ἢ διότι οἱ ἱδρῶτες γίνονται οὐ μόνον δι' ὑγρότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τοὺς πόρους ἀνεῷχθαι μᾶλλον, καὶ ἀραιὰ τὰ σώματα εἶναι; τοῖς μὲν οὖν μὴ χρωμένοις συμμεμύκασιν οἱ πόροι, τοῖς χρωμένοις δ' ἀναστομοῦνται.

θ Διὰ τί τοῦ ἡλίου μᾶλλον θερμαίνοντος τοὺς γυμνοὺς ἢ τοὺς ἀμπεχομένους, ἱδροῦσι μᾶλλον οἱ ἀμπεχόμενοι; πότερον ὅτι τοὺς πόρους συμμύειν ποιεῖ ἐκκαίων ὁ ἥλιος; ἢ διότι τὰς ἀτμίδας ξηραίνει· ἀμπεχομένοις δὲ, τοῦτο ἧττον συμβαίνει;

ι Διὰ τί ἱδροῦσι μάλιστα τὰ πρόσωπα; ἢ ὅσα ἀραιὰ, καὶ ὑγρὰ μάλιστα· διὰ δὲ τούτων ὁ ἱδρὼς διαπορεύεται; δοκεῖ δὲ πηγὴ εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ ὑγροῦ. διὸ καὶ αἱ τρίχες, διὰ τὸ πολὺ ὑγρόν. ὁ δὲ τόπος, ἀραιὸς καὶ ἰσχνός. δίεισιν ἄρα κατὰ φύσιν.

Inf. cad. 32.

ια Διὰ τί οὔτ' ἀθρόου ὄντος τοῦ πυρὸς, μᾶλλον ἱδροῦσιν, οὔτ' ἐλάττονος ἀεὶ, ἀλλὰ πλείονος *ἐπιφερομένου; οἱ γὰρ ἐν τοῖς πυριατηρίοις ἱδροῦσι μᾶλλον, *ἢ εὐθὺς εἰ εἴη τοσοῦτον. ἢ *ὅτι τὸ σύμμετρον ἕκαστον ἐργάζεται; οὐκοῦν εἰ τοσοῦτον ποιεῖ τὸ πλεῖον, οὐ ποιήσει πλεῖον ἢ μᾶλλον τοὐναντίον, ὅτι τὸ σύμμετρον εἶναι, ἐργάζεται τὸ ἔργον. διὰ μὲν οὖν τοῦτο, οὐχὶ πρὸς πλεῖον, μᾶλλον ἱδροῦσι· διὰ δὲ τὸ πρὸς ἕκαστον, ἄλλην εἶναι συμμετρίαν, καὶ τὸ πεποιηκὸς μηκέτι ποιεῖν, προστιθεμένου μᾶλλον, οὐ γὰρ ταὐτὸ προοδοποιεῖται εἰς ἕκαστον, καὶ ἐπιτηδείως ἔχειν παρασκευάζει, καὶ ἤδη τοῦτο ἐργάζεται

γρ. ἐπισφερομένου. Sylb. ἢ εἰ εὐθὺς εἴη τοσ. γρ. ὅτι τὸ συμμέτρως ἔχει ἕκ. ἐργ.

A dum verò laboramus, vires augemus, his auctis, magis ſpiritum continemus? Tum etiam cùm hac perfricamur parte, magis quàm cùm alia, laboramus. Spiritu namque retento ſimul & perfricamus, & perfricamur, dum ita exercemur.

6 Cur ſudor capitis aut nullum reddat malum odorem, aut minus quàm reliqui corporis? An quia locus capitis opportunus ſpirationibus eſt: & quidem laxum ſe ipſe demonſtrat, argumento exoriendi capilli. Loca autem, & quæ in locis B tenentur, grauiter olent, ſi ſpirandi careant libertate.

7 Quam ob cauſam, qui ſe lucta exercent, ſi interpoſita aliquantiſper quiete luctentur, magis ſudabunt, quàm ſi continuè? An quoniam humor data requie ſeſe colligit, quem deinde luctandi exercitatio educit: Continua verò illa, modo Solis, corpora aſſiccare poteſt?

8 Cur magis ſudamus, cùm non longo interpoſito tempore ſudor euocatur? An quia non humor tantum cauſa eſt vt ſude- C mus, ſed foraminum quoque abditorum apertio, & corporis raritas, atque ſolutio? His igitur, qui diu ſudandi intermiſerint vſum, foraminum iter clauditur: at iis, qui crebrò vtuntur, patefactum ſemper habetur.

9 Quare Sol cùm nuda magis quàm induta, calefaciat corpora, induta magis ſudare ſoleant? Vtrùm quia Sol, corporis, deurendo, foramina comprimat: an quia vapores exiccet, quæ minùs poſſunt accidere indutis?

D 10 Cur facies maximè ſudet? An quia quæ laxa, humida ſolutaque maximè ſunt, hæc ſudori ſe peruia exhibent? Caput autem fons eſſe humoris videtur, & quidem pilorum laſciuia ſedem hanc propter humoris copiam poſſidet, locuſque idem rarus gracilentuſque eſt. Igitur ſecundum naturam tranſitus agitur ſudoris.

11 Cur igne neque vniuerſo, neque per diminutionem oblato, ſed per incrementa continua magis ſudamus? Qui enim in ca- E lidariis ita ſe calefaciunt, magis ſudant, quā ſi protinus tantundem ignis admiſerint. An eo, quod ſe modicè habeat, agat vnumquodque: ergo ſi tantum agit plus, plus ſi fuerit, non aget? An potius è diuerſo. quoniam ſcilicet eo rem quodque efficiat, quòd ſe modicè habeat. Hac igitur de cauſa nihilo plus ſudamus, vbi plus additum ſit. Sed quoniam modi ſinguli ſingulis reſpondent, quodque iam egerit, non amplius agit: hinc fit, vt modo aucto magis ſudemus. Neque enim quod præcedit ad ſingula & præparat, vt res ſubdita apta ſit, idem poteſt etiam opus efficere,

ſed aliud hoc fungatur officio neceſſe eſt. Parum itaque potius quàm multum caloris, præceſſit, præparauitque corpus ad ſudandum, ſed ad efficiendum, alio certè ampliorique modo opus eſt: hoc enim effici ab eo non poteſt, quod priùs agebat, ſed aliud poſt deſideratur, quod modum obtineat conuenientem.

12 Cur detergenti magis profluit ſudor, quàm reſidere ſinenti? Vtrùm quoniam refrigerari extrinſecus contingat? an quòd ſudor exterior, velut operculum foraminibus adhæreat corporis, ita ne interior ſe promere poſſit.

13 Qua de cauſa ruta, & nonnulla pigmenta ſudores fœtidos moueant? An quia quorum odor grauitatem præ ſe fert, hæc humoribus ſordidis admiſta fœdum mouere odorem poſſunt?

14 Cur tergo magis, quàm priore parte, ſudamus? an quòd in parte priore locus ſanè intus habetur, in quem humor deducitur, quod in poſteriore non eſt, ſed foras ibi excernatur neceſſe eſt? Hoc idem etiam facit, vt ventre minùs, quàm pectore, ſudemus. Adde quòd ſudorem terga magis ſeruare poſſunt, & poſterior pars magis, quàm prior, quoniam prior magis quàm poſterior, refrigeratur. Quod etiam cauſæ eſt vt alæ citiſſimè atque maximè valeant reſudare, videlicet quia minimè refrigerantur. Ad hæc, poſterior carnulentior pars eſt, quàm prior, & proinde humidior. Cauſam verò cur humidior ſit, medulla habet, quæ per ſpinam tendens, multum humiditatis afferre poſſit.

15 Cur ea parte, qua iacemus, ſudare non poſſumus? an quoniam pars, qua tangimus, cùm plus quàm modicum ſit, incaleſcat, prohibet ne permeet ſudor? reſiccat enim atque abſumit. Item comprimi eam partem ſic euenit: hæc verò ſanguinem compreſſa diffundit, quo diffuſo ſatis refrigeratur? Argumento ſanè torpor eſt, quippe qui non niſi frigoris iniuria fiat, atque effici vel afflictu vel ictu ſoleat.

16 Quare qui dormiunt, magis ſudant? an circumobſiſtendi ratione euenit? Calor enim parte interna collectus, poteſt expellere humorem.

17 Cur facie maximè ſudemus, cùm in ea minimum carnis ſit? an quòd expeditiùs illa ſudare poſſunt, quæ humida laxaque ſunt? Caput autem tale eſt: continet enim ſuam plurimam humiditatem. quod vtique venarum ratione pateſcit, quæ hinc pertendunt.

A ἀλλ' ἕτερον. τὸ μὲν οὖν ὀλίγον μᾶλλον ἢ πολὺ, προωδοποίησε καὶ παρεσκεύασε τὸ σῶμα πρὸς τὸ ἱδροῦν, ἄλλης δὲ δεῖ συμμετρίας καὶ πλείονος πρὸς τὸ ποιῆσαι. τοῦτο δὲ οὐκέτι ποιεῖ ὃ πεποίηκεν, ἀλλὰ μετ' αὐτὸ ὕστερον, ἄλλο τῆς συμμετρίας γινόμενον.

ιβ Διὰ τί ἀποστλεγγισαμένοις μᾶλλον ῥεῖ ὁ ἱδρὼς, ἢ ἐῶσιν ἐπιμεῖναι; πότερον διὰ τὸ καταψύχεσθαι ἀπὸ τοῦ ἔξω; ἢ ὅτι ὥσπερ πῶμα γίνεται ὁ ἔξω ἱδρὼς ἐπὶ τοῖς πόροις; ὥστε κωλύει τοῦ ἔσωθεν τὴν ὁρμήν. B

ιγ Διὰ τί τὸ πήγανον δυσώδεις τοὺς ἱδρῶτας ποιεῖ, καὶ ἔνια τῶν μύρων; ἢ ὅτι ὧν ἐν τῇ ὀσμῇ βαρύτης ἔνι, ταῦτα κεραννύμενα ταῖς περιττωματικαῖς ὑγρότησι, κακωδεστέραν ποιεῖ τὴν ὀσμήν;

ιδ Διὰ τί ἱδροῦμεν * τὸν νῶτον μᾶλλον ἢ τὰ πρόσθεν; ἢ ὅτι ἐν μὲν τοῖς πρόσθεν ἐστὶ τόπος ἐντὸς, εἰς ὃν ἀποχετεύεται τὸ ὑγρόν; ἐν δὲ τοῖς ὄπισθεν οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἔξω τὴν ἔκκρισιν ἀναγκαῖον γίνεσθαι. τὸ δ' αὐτό ἐστιν αἴτιον καὶ ὅτι τὴν κοιλίαν ἧττον ἱδροῦμεν ἢ τὸ στῆθος. ἔτι δὲ ὅτι μᾶλλον διαφυλακτικόν ἐστι τοῦ ἱδρῶτος τὰ νῶτα, καὶ τὰ ὄπισθεν, ἢ τὰ πρόσθεν, διὰ τὸ μᾶλλον τὰ ἔμπροσθεν [τῶν ὄπισθεν] ἀποψύχεσθαι. ὅπερ ἐστὶν αἴτιον καὶ τοῦ τὰς μασχάλας ἱδροῦν τάχιστα καὶ μάλιστα. ἥκιστα γὰρ ψύχονται. ἔτι δὲ σαρκωδέστερά ἐστι τὰ περὶ τὸν νῶτον τῶν ἔμπροσθεν· ὥστε ὑγρότερα. πλείων δὲ ὑγρότης ἐστὶν ἐν τοῖς ὄπισθεν. ὁ γὰρ μυελὸς κατὰ τὴν ῥάχιν ὢν, ὑγρασίαν πολλὴν παρέχει. (γρ. τὰ; C, D)

ιε Διὰ τί ἐφ' ἃ κατακείμεθα, οὐχ ἱδροῦμεν; ἢ ὅτι θερμὸς ὢν ὁ τόπος ᾧ ἁπτόμεθα, κωλύει διϊέναι τὸν ἱδρῶτα· ἀναξηραίνει γὰρ αὐτόν; ἔτι δὲ θλίβεται. θλιβόμενον δὲ διαχεῖται τὸ αἷμα· οὗ συμβαίνοντος, καταψύχεται μᾶλλον. σημεῖον δὲ ἡ νάρκη. κατάψυξίς τε γάρ ἐστι τὸ πάθος, καὶ γίνεται ἐκ θλίψεως, ἢ πληγῆς. E

ιϛ Διὰ τί οἱ καθεύδοντες μᾶλλον ἱδροῦσιν; ἢ διὰ τὴν ἀντιπερίστασιν; ἀθροισθὲν γὰρ τὸ θερμὸν ἐντὸς, ἐξελαύνει τὸ ὑγρόν. Infr. 28.

ιζ Διὰ τί τὸ πρόσωπον μάλιστα ἱδροῦσιν, ἀσαρκότατον ὄν; ἢ ὅτι εὐίδρωτα μὲν ὅσα * ὕφυγρα καὶ ἀραιά; ἡ δὲ κεφαλὴ τοιαύτη. ὑγρότητα γὰρ οἰκείαν ἔχει πλείστην. δηλοῦσι δὲ αἱ φλέβες τείνουσαι ἐντεῦθεν, Inf 36. 2 γρ. ὑγρὰ

καὶ οἱ κατάρροι ἐξ αὐτῆς, καὶ ὁ ἐγκέφαλος ὑγρὸς, καὶ οἱ πόροι πολλοί. σημεῖον δὲ αἱ τρίχες, ὅτι πολλοὶ οἱ πόροι εἰσὶ, περαίνοντες ἔξω. οὐκ οὖν ἐκ τῶν κάτω ὁ ἱδρὼς, ἀλλ' ἐκ τῆς κεφαλῆς γίνεται. διὸ [καὶ] ἱδροῦσι καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα τὸ μέτωπον· ὑπόκειται γὰρ πρῶτον· τὸ δὲ ὑγρὸν, κάτω ῥεῖ, ἀλλ' οὐκ ἄνω.

A Diſtillationes quoque ex capite oriuntur, & cerebrum humidum eſt, & foramina permulta in capite habentur, quæ tam multa eſſe, ac foras vſque pertendere, capillorum indicio conſtat: igitur ſudor non à partibus imis, ſed de capite oritur. Vnde etiam fit, vt primum, & maximè fronte ſudemus: primò enim frons ſubdita eſt.

ιη Διὰ τί οἱ ἱδροῦντες, ἐὰν ψυχθῶσιν τῷ ὕδατι ἢ πνεύματι, ναυτιῶσι; πότερον τὸ ὑγρὸν ψυχθὲν ἔστη ἀθρόον, ἔμπροσθεν οὐκ ἠρεμοῦν διὰ τὸ ῥεῖν; * ἢ καὶ τὸ πνεῦμα διιὸν ἔξω, γινόμενον ἱδρὼς, διὰ τὴν ψύξιν, τοῦτο* ἔσω ψυχθὲν πρὶν ἐξελθεῖν, ὑγρὸν ἐγένετο, καὶ προσπεσὸν ποιεῖ τὴν ναυτίαν;

Gaza ἢ ὅτι τὸ π. κ. ἔσωθεν Infrà

18 Qua de cauſa, qui ſudant, ſi vel aqua vel flatu refrigeſcant, nauſeant? Vtrum quoniam humor, qui ex fluxu B continuo minimè quieſcere poſſit, hic refrigeſcens, in parte priore vniuerſus conſtiterit? an quòd ſpiritus, qui foras verſus proueniens, in ſudorem ob frigoris occurſum conuertitur, hic intus antè frigeſcens, quàm exeat, tranſeat in humorem, atque in eam partem incumbens, nauſeam moueat?

ιθ Διὰ τί ποτε ἐκ τῶν ποδῶν καὶ τῆς κεφαλῆς μάλιστα ἱδρῶτες γίνονται θερμαινομένων; ἢ ὅτι τὸ θερμαινόμενον ἐφέλκει ἐφ' ἑαυτὸ τὸ ὑγρὸν, τὸ δὲ ὑγρὸν οὐκ ἔχει ὅπῃ καταναλίσκηται, διὰ τὸ εἶναι τοὺς τόπους ὀστώδεις; ἐκπίπτει οὖν ἔξω.

19 Cur in capite, pedibuſque incaleſcentibus ſudores maximè excitentur? an quoniam humorem ad ſe membra incaleſcentia trahunt: humor autem partem, qua abſumatur, nullam habet, cum C ea loca oſſibus ſcateant: itaque vt excidat foras, neceſſe eſt?

eadē 23.

κ Διὰ τί οἱ πονοῦντες, ὅτε παύονται, ἱδροῦσιν; ἔδει γὰρ, εἴπερ ὁ πόνος αἴτιος, ὅτε πονοῦσι. πότερον ὅτι πονούντων μὲν, ὑπὸ τοῦ πνεύματος αἱ φλέβες ἐμφυσώμεναι, τοὺς πόρους συμμεμυκέναι ποιοῦσι· παυομένων δὲ, συνίζουσιν; ὥστε δι' εὐρυτέρων γινομένων τῶν πόρων, ῥᾷον διέρχεται τὸ ὑγρόν. ἢ ὅτι πονούντων μὲν, ἀποκρίνει ἡ κίνησις ἐκ τοῦ συμπεφυκότος ὑγροῦ πνεῦμα, καὶ διὰ θερμότητα τὴν ἀπὸ τῆς κινήσεως, γίνεται τὸ ὑγρὸν πνεῦμα ἐπιπολῆς; ὅταν δὲ παύσηται πονοῦν, ἅμα καὶ ἡ θερμότης λήγει, καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος πυκνουμένου, ὑγρότης γίνεται, ὁ καλούμενος ἱδρώς;

20 Quare qui laborant, vbi à labore deſtiterint, ſudare incipiunt? Nam ſi labor cauſa eſt, cum laborant, ſudare debent. Vtrum quòd inter laborandum venæ ſpiritu inflatæ comprimi foramina cogant, data verò quiete laxæ conſideant: itaque per ampliora iam facta foramina, expeditiùs humor peruadat? an quoniam, D cùm laboratur, ſpiritum ex cohærente humore motus ſecernit, & calore, qui à motu excitatur, humor in ſpiritum per ſumma corporis extenuatur? Cum verò à labore ceſſatum eſt, ſimul & calor deſinit, & ex ſpiritu ſpiſſeſcente humor, qui ſudor appellatur, conſiſtit?

Inf. eadē 33.

κα Πότερον δεῖ μᾶλλον τοῦ θέρους παρασκευάζειν τὸ ἱδροῦν, ἢ τοῦ χειμῶνος; ἢ ὅτι μᾶλλον ὑγροὶ καὶ χαλεπώτεροι αὐτοῦ ἐπιμελείας γένοιντ' ἄν. ὥστε χειμῶνος ἂν δέῃ μᾶλλον, ἢ μεγάλη ἡ μεταβολὴ, καὶ περιττώματα οὐ συνεκπέττεται; πάλιν, ψυχθέντος ἔτι παρὰ φύσιν τοῦ χειμῶνος. δῆλον ἄρα ὅτι τοῦ θέρους μᾶλλον. καὶ γὰρ τὰ ὑγρὰ σήπεται μᾶλλον ἅπαντα τοῦ θέρους· διὸ τότε δεῖ ἀπαντλεῖν. διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι πάντες οὕτως ἔλεγον.

21 Vtrùm per æſtatem potius an per hyemem ſudor mouendus ſit? an tunc opportunè ſudatur, cum humidiora corpora ſunt, neglectáque difficiliora red- E duntur? Igitur per hyemem potius conuenit. An magna per id tempus mutatio fit, nec excrementa concoqui poſſint, cum cœlum contra naturam frigeat? Igitur per æſtatem potius mouendum, quippe cum humores per æſtatem potius omnes putreſcere ſoleant: quapropter exhauriendum tunc eſt, vt etiam veteres omnes authores hac eadem de cauſa cenſent.

κβ Διὰ τί ἀεὶ τοῦ σώματος ῥέοντος, καὶ τῆς ἀπορροῆς γινομένης ἐκ τῶν περιττωμάτων,

22 Quare cum corpus aſſiduè fluat, effluxuſque ipſe de excrementis proueniat,

corpus leuari non poſſit, niſi ſudauerit? an quia minùs excernitur, quàm ſatis ſit? Cùm enim ex humore mutatur in aërem, plus de minori exiſtat, neceſſe eſt. Humor enim quicunque, copioſiùs, cùm ſe diſcernit, redundat, diutiuſque ob eam rem profectò excernitur. Lenta item glutinoſaque excrementa, vt cum humore propter miſtionem excerni poſſunt, ita cum ſpiritu nequeunt: quæ quidem res maximè officere poteſt. Hinc etiam vomitus magis quàm ſudores, corpora leuant, quoniam ea ipſa excrementa educunt, vt qui craſſiores corpulentioreſque ſint: atque cùm carni quidem procul is locus ſit, qui lentam illam glutinoſamque materiam continet: itaque non ſine magno negotio dimouendi datur facultas. Ventri autem è vicino eſt: aut enim in eo conſiſtit, aut propè. Quo fit vt difficilè queant aliter educi.

23 Cur minùs inter laborandum ſudamus, quàm cùm relaxati labore quieſcimus? an quoniam cùm facimus, laboramus; cùm fecimus, laborauimus; Igitur plus tunc ratione excernitur. Alterum enim fieri eſt, alterum eſſe. an quia cùm laboramus, carnis foramina retento ſpiritu obſerantur: cum autem relaxauimus, aperiuntur? quo fit etiam, vt ſpiritu retento minus ſudare poſſimus.

24 Quamobrem non in currendo, agitandoque corpus, ſed poſtea quàm ceſſatum eſt, plus ſudoris euadat? an riuus quemadmodum è manu, vel aliquo fluens, vndique aqua obſtruſa ſe colligit, relaxatáque, demum copioſior profluit, quàm antè: ſic etiam inhiberi eodem à ſpiritu poteſt, vt in vaſe, cui nomen clepſydra, atque etiam in veſica? Coercetur enim, detineturque intus humor à ſpiritu. Pari igitur ratione, cum corpora motu vehementiori citantur, ſpiritus intus circumuenitur, coercetúrque: itaque venæ etiam diſtenduntur, ac intumeſcunt, cum humor ſe educere nequeat. Quòd cum vniuerſus coerceatur, ſpiritu poſt relaxato, vniuerſus erumpat neceſſe eſt.

25 Cur ſi quis cùm biberit, cibum ſumat, minùs ſudet? an quoniam cibus ingeſtus, humorem attrahit, quaſi ſpongia? Eſt enim non parum, rei impetum retorſiſſe, quod vel fluentorum conſtat argumento: ita enim cibo quoque ingeſto, meatus apprehendiſſe plurimum valet. 26 Cur trepidantes pedibus ſudamus, non facie? Rationabilius enim tunc pedibus quoque ſudetur,

A οὐ κουφίζεται τὸ σῶμα, ἐὰν μὴ ἀφιδρώσῃ; ἢ ὅτι ἐλάττων ἔκκρισις; ὅταν γὰρ ἐξ ὑγροῦ μεταβάλλῃ εἰς ἀέρα, πλεῖον γίνεται ἐξ ἐλάττονος. τὸ γὰρ ὑγρὸν διακρινόμενον, πλεῖον. ὥστε πλείονι χρόνῳ ἡ ἔκκρισις. *διὰ δὲ τοῦτο, καὶ ὅτι δι' ἐλαττόνων πόρων ἡ ἔκκρισίς ἐστιν. ἔτι τὸ γλίσχρον καὶ τὸ κολλῶδες, μετὰ μὲν τοῦ ὑγροῦ ἐκκρίνεται, διὰ τὴν κατάμιξιν· μετὰ δὲ τοῦ πνεύματος, ἀδυνατεῖ. μάλιστα δὲ τοῦτ' ἐστὶ τὸ λυποῦν. διὸ καὶ οἱ ἔμετοι τῶν ἱδρώτων κουφίζουσι μᾶλλον, ὅτι συνεξάγουσι ταῦτα, ἅτε παχύτεροι καὶ σωματωδέστεροι ὄντες. καὶ ὅτι τῇ μὲν σαρκὶ πόρρω ὁ τόπος ἐστὶν, ἐν ᾧ τὸ γλίσχρον καὶ τὸ κολλῶδες· ὥστε ἔργον μεταστῆσαι· τῇ δὲ κοιλίᾳ, ἐγγύς. ἢ γὰρ ἐν αὐτῇ ἐγγίνεται, ἢ πλησίον· διὸ καὶ δυσεξάγωγον ἄλλως. γρ. διὰ δὲ, πόροι

B

κγ Διὰ τί ἧττον ἱδροῦσιν ἐν αὐτῷ τῷ πονεῖν, ἢ ἀνέντες; ἢ ὅτι πονοῦντες μὲν, ποιοῦσι· πεποιηκότες δὲ, πεποιήκασιν; εἰκότως οὖν ἐκκρίνεται πλέον. ὁτὲ μὲν γὰρ γίνεται, ὁτὲ δὲ ἔστιν. ἢ ὅτι πονούντων μὲν, συγκλείονται τῆς σαρκὸς οἱ πόροι, διὰ τὴν κάθεξιν τοῦ πνεύματος· ὅταν δ' ἀνῶσιν, ἀνοίγονται; διὸ καὶ τὸ πνεῦμα κατέχοντες, ἧττον ἱδροῦσι. Sup. ead. 20.

C

κδ *Διὰ τί ὅταν ἐργαζώμεθα, ὁ ἱδρὼς οὐ πλείων, καὶ ὅταν ἐν κινήσει ᾖ τὸ σῶμα, ἀλλ' ὅταν *παύσονται; ἢ ὅτι τότε μὲν ὥσπερ ὑπὸ τῆς χειρὸς ἢ ἄλλου τινός ἐστιν ὕδωρ ῥέον ἀποφράξαι πανταχόθεν συναθροιζόμενον; ὅταν δὲ ἀφεθῇ, πλέον ἢ ὅσον ἐξ ἀρχῆς. ὡς δὲ ὑπὸ τῆς χειρὸς, οὕτω καὶ ὑπὸ τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀποληφθῆναι, ὥσπερ ἐν τῇ κλεψύδρᾳ, καὶ πάλιν πρὸς τὴν κύστιν. ἀπολαμβάνει γὰρ αὐτός. ὁμοίως οὖν πολλῆς κινήσεως οὔσης, τὸ πνεῦμα ἐναπολαμβάνεται· διὸ καὶ αἱ φλέβες διατείνονται, τοῦ ὑγροῦ οὐ δυναμένου ἐξιέναι. ἀπολαμβανόμενον δὲ ἀθρόον τὸ ὑγρὸν, ὅταν ἀνεθῇ τὸ πνεῦμα, ἀθρόον ἐξέρχεται.

γρ. διὰ τί οὐχὶ ὅταν ἐργαζώμεθα ὁ ἱδρὼς πλείων, γρ. παύσωνται

E

κε Διὰ τί ὅταν πίωσιν, ἧττον ἱδροῦσιν ἐπιφαγόντες; ἢ διότι τὰ σιτία ἐπισπᾶται τὴν ὑγρότητα, καθαπερεὶ σπόγγος ἐμπεσών; ἔστι δὲ κωλῦσαι τὴν ὁρμὴν οὐ μικρὸν μέρος, ὥσπερ ἐν τοῖς ῥεύμασι τὸ ἐπιλαβέσθαι τοὺς πόρους, προσενεγκάμενον τὴν τροφήν.

κϛ Διὰ τί οἱ ἀγωνιῶντες ἱδροῦσι τοὺς πόδας, τὸ δὲ πρόσωπον οὔ; μᾶλλον γὰρ εὔλογον, Mox 31

ὅταν πᾶν ἱδρώσῃ τὸ σῶμα, τότε μᾶλλον καὶ τοὺς πόδας. ψυχρότατος γὰρ ὁ τόπος· διὸ καὶ ἥκιστα ἱδροῦσι. καὶ οἱ ἰατροὶ ἐν ταῖς ἀρρωστίαις μάλιστα περιστέλλειν τοὺς πόδας παραγγέλλουσιν, ὅτι εὔψυκτοί εἰσιν. ὥστε ἀρχὴν ῥαδίως ῥίγους ποιοῦσι καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι. ἢ ὅτι καὶ ἡ ἀγωνία ἐστὶ θερμότητος οὐ μετάστασις, (ὥσπερ ἐν τῷ φόβῳ ἐκ τῶν ἄνω τόπων εἰς τοὺς κάτω· διὸ καὶ αἱ κοιλίαι λύονται τῶν φοβουμένων) ἀλλ' αὔξησις θερμοῦ, ὥσπερ ἐν τῷ θυμῷ; καὶ γὰρ ὁ θυμὸς ζέσις τοῦ θερμοῦ ἐστι τοῦ περὶ τὴν καρδίαν· καὶ ὁ ἀγωνιῶν, οὐ διὰ φόβον καὶ διὰ ψύξιν πάσχει, ἀλλὰ διὰ τὸ* μέλλον.

Gaza, μάλον. F. μάλον, ait Sylb.

A cùm corpore toto ſudamus : locus hic enim frigidiſſimus eſt, quamobrem pedes minimè ſolent ſudare. Et quidem medici in aduerſis valetudinibus pedes potiſſimùm operiendos præcipiunt ; quoniam frigus hi quàm facillimè ſentiunt : itaque rigoris initium reliquo etiam corpori expeditè committunt. An quòd trepidatio non caloris de ſummis locis ad ima tranſitio eſt, (vt accidit in metu, ex quo alui etiam metuentium ſæpe funduntur) B ſed eius incrementum potius caloris accedit, vt in ira? quippe cum ira feruor cordi ſuffuſi ſanguinis ſit, & trepidans ipſe non metu refrigeratione que ſit ita affectus, ſed membri ipſius affectione.

κζ Διὰ τί τὸ πρόσωπον ἐξέρυθροι γίνονται, οὐχ ἱδροῦσι δέ; ἢ διὰ τὸ μᾶλλον θερμαίνεσθαι; ὥστε τὸ μὲν ἐν τῷ προσώπῳ ὑγρὸν ξηραίνει ἡ θερμότης ἐπιπολάζουσα. τὸ δὲ ἐν τοῖς ποσὶ συντήκει, διὰ τὸ ἐλάττω μὲν εἶναι, πλείω δὲ τῆς ἐμφύτου καὶ προϋπαρχούσης;

27 Cur iidem facie non ſudant, ſed erubeſcunt ? An quoniam amplius incaleſcunt, itaque faciem calor exiccat errans per ſumma? Pedum tamen humorem propterea liquefacit, C quòd vt minor eſt, quàm vt exiccet, ſic maior inſito præconditoque calore naturali eſt, vt ſudorem ciere poſſit.

Sup.16. κη Διὰ τί καθεύδοντες ἱδροῦσι μᾶλλον ἢ ἐγρηγορότες; ἢ ὅτι ἔσωθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἱδρῶτος· θερμότερα δὲ τὰ ἐντός· ὥστε καὶ ἐκκρίνει διαχέουσα ἡ ἐντὸς θερμότης, τὸ ἐντὸς ὑγρόν· ὥστε ἀεὶ ἔοικεν ἀπορρεῖν τι τοῦ σώματος· ἀλλὰ διὰ τὸ μηθὲν εἶναι, πρὸς ὃ προσαπτόμενον ἀλισθήσεται, λανθάνει. σημεῖον δέ· τὰ γὰρ κοῖλα τοῦ σώματος ἀεὶ ἱδροῖ.

28 Cur dormientes, quàm vigilantes, ſudare magis ſolemus ? An quòd ſudoris origo intrinſecus eſt, interna autem calidiora habemus : ergo calor intimus humorem diffundens intimum, educit ? An humoris aliquid ſemper à corpore effluit, ſed latet, quia nihil ſolidum eſt, cui humor occurrens ſe colligat ? D Argumentum cur ita ſit, quod partes cauiores aſſiduè ſudant.

κθ Διὰ τί ἐν τοῖς πυριατηρίοις μᾶλλον ἱδροῦσιν, ὅταν ᾖ ψῦχος; ἢ ὅτι τὸ θερμὸν οὐ βαδίζει ἔξω, διὰ τὴν* τοῦ ψύχους περίστασιν· (κωλύεται γὰρ ὑπὸ τούτου) ἀλλ' ἐντὸς κατειλούμενον καὶ μένον, διαλύει τὰ ἐν ἡμῖν ὑγρά, καὶ ἱδρῶτα ποιεῖ ἐξ αὐτῶν;

γρ. τῷ ψυχρῷ τ.

29 Cur in caldariis tum magis ſudamus, cum tempus frigidum eſt ? An quoniam calor propter frigoris obſiſtentiam foras euadere non poteſt, arcetur enim : verùm intus ſe peruoluens ac inſidens, humorem ſoluit interiorem, ſudoremque ex eo producit?

λ Διὰ τί ὠφελιμώτερός ἐστιν ὁ ἱδρώς, κἂν ἐλάττων ἐπέλθῃ, ὁ γυμνοῦ ἐργάζοντος γινόμενος, ἢ ὁ ἐν ἱματίῳ; ἢ τὸ μὲν πονεῖν, τοῦ μὴ πονεῖν βέλτιόν ἐστι καθόλου· καὶ ὁ ἱδρὼς δὲ ὁ μετὰ πόνου, [τοῦ ἄνευ πόνου βελτίων ἐστί· καὶ ὁ μᾶλλον δὲ μετὰ πόνου,] τοῦ ἧττον, βελτίων; μᾶλλον δ' ἐστὶ μετὰ πόνου, ὁ γυμνοῦ ἐργάζοντος γινόμενος. ἐὰν γὰρ μὴ πολλῇ συντονίᾳ ἐργάσῃ, οὐ δύναται ἱδρῶσαι, γυμνὸς ὤν. ἐν ἱματίῳ γὰρ κἂν πάνυ μετρίως ἐργάσῃ, ταχὺ ἱδροῖ, διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἀλέαν·

E 30 Cur ſudor vtilior eſt, qui corpore nudo currenti prodierit, etiam ſi minor ſit, quàm qui ſub veſte ſe prompſerit ? An quòd laboraſſe, quàm non laboraſſe, melius eſſe perpetuum eſt : & ſudor verò, quem labor præſtiterit, eo melior eſt, qui ſine labore proueniſſet, & qui maiori cum labore melior, quàm qui cum minori ? Maiori autem cum labore is eſt, qui nudo corpore curren- ti prodierit. Nam niſi admodum curſum intenderit, ſudare non poterit, qui nudus eſt. Veſtitus contrà, celeriter ſudat etiam ſi parum ſe concitarit, propter veſtis teporem.

Et verò coloratiores redduntur, qui nudi curſum æſtiuo tempore agitant, quàm qui cum veſte: quia vt omnes, qui loca libera aſpiratioraque incolunt, meliùs colorantur, quàm qui impedita, & ſilentia tenent: ſic etiam ſe ipſo quiſque coloratior eſt, cùm veluti ſpiritui afflanti placidè patet, quàm cùm perſtrictus obductuſque à calore nimio angitur. Quod certè iis accidit magis qui veſtiti percurrunt. Hinc etiam fit vt qui nimis dormiunt, minùs colore hilarentur, quàm qui ſe modicè ſomno recreant. Nam dormiens quoque ipſe adſtringitur, & propemodum ſtrangulatur.

31 Cur pedes in trepidatione ſudant, & non facies, cùm in muneribus vitæ omnibus, vt facie maximè, ſic pedibus minimè ſudemus? An quia trepidatio metus quidam ſuper re inchoanda eſt, metus autem refrigeratio partis ſuperioris eſt? Quamobrem facie quoque pallent, qui trepidant: pedibus item ſolicitantur, & palpitant: ſic enim trepidantes homines faciunt, ſeſeque quodam modo exercent: quapropter ea ratione, parte ſudare ſolent, qua laborant. Manus etiam aſſolent perfricare, & ſe modò inflectunt, modò extendunt, etiam ſæpe exiliunt: neque etiam vnquam quieſcunt, ſunt enim exciti propenſique ad negotium, quoniam calor eorum ſe collegerit in pectoris loco, qui corpulentior eſt. Quamobrem vndique cùm eo ipſo calore, tum ſanguine turgeſcente efficitur, vt motu vario crebroque agitentur. Sed pedibus maximè inſudant, quoniam pedes perpetuo tenentur labore, cum cæteræ corporis partes quietem aliquam conſequi per ſitus mutationem motioniſque poſſint.

32 Cur in calidariis, igne neque vniuerſo, neque decreſcente aſſiduò, ſed per incrementa continua oblato, magis ſudatur? Plus enim ita educitur ſudoris, quàm ſi principiò ſtatim ignis tantundem affuerit. An quòd principio multum ignis adhibitum, carnem cutemque ſummam ſicciorem occupans vrit, atque in modum teſtæ indurat: quæ cùm talis reddita ſit, ſudorem arcet, obtruditque? Parum autem contrà carnem relaxans rarefacit, ſenſimque inteſtinum humorem excitat, vt ſecerni educique poſſit? Carne autem rara plus ignis adhibitum, & corporis ima facilè ſubiens, humores iam inde præmollitos in vaporem conuertit, parteſque eorum prætenues ſecernens educit cum ſpiritu?

A καὶ εὐχρούστεροι δὲ γίνονται οἱ γυμνοὶ τρέχοντες τοῦ θέρους τῶν ἐν ἱματίοις, ὅτι ὥσπερ ἅπαντες οἱ ἐν τοῖς εὐπνουστέροις τόποις οἰκοῦντες, εὐχρούστεροί εἰσι τῶν ἐν τοῖς καταπεπνιγμένοις οἰκούντων· οὕτω καὶ αὐτὸς αὑτοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ὥσπερ ἐν εὐπνοίᾳ ᾖ, τότε εὐχρούστερός ἐστιν, ἢ ὅταν καταπεπνιγμένος ᾖ καὶ περιεχόμενος ὑπό τινος ἀλέας πολλῆς· ὃ συμβαίνει μᾶλλον τοῖς ἐν ἱματίῳ τρέχουσι. διὰ ταῦτα δὲ καὶ οἱ πολὺν B χρόνον καθεύδοντες, * εὐχρούστεροί εἰσι τῶν μέτριον χρόνον καθευδόντων. καταπέπνικται γὰρ καὶ ὁ καθεύδων. G. ἀχρούστεροι Sylb. Sup. 16.

λα Διὰ τί οἱ ἀγωνιῶντες ἱδροῦσι τοὺς πόδας, τὸ δὲ πρόσωπον οὔ, ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ ἱδρούντων ἡμῶν μάλιστα μὲν τὸ πρόσωπον, ἥκιστα δὲ τοὺς πόδας; ἢ ὅτι ἡ ἀγωνία, φόβος τίς ἐστι πρὸς ἀρχὴν ἔργου· ὁ δὲ φόβος, κατά- C ψυξις τῶν ἄνω; διὸ καὶ ὠχριῶσι τὰ πρόσωπα οἱ ἀγωνιῶντες, κινοῦνται δὲ καὶ σκαίρουσι τοῖς ποσί. ποιοῦσι γὰρ τοῦτο οἱ ἀγωνιῶντες, καὶ καθάπερ γυμνάζονται. * διὸ εἰκότως ἱδροῦσι ταῦτα οἷς πονοῦσι· (γρ. διό) καὶ τρίβουσι δὲ τὰς χεῖρας καὶ συγκαθιᾶσι, καὶ ἐκτείνονται, καὶ ἐξάλλονται, καὶ οὐδέποτε ἠρεμοῦσιν. ὁρμητικοὶ γάρ εἰσι πρὸς τὸ ἔργον, διὰ τὸ θερμὸν αὐτῶν ἠθροῖσθαι εἰς τὸν περὶ τὸ στῆθος τόπον, ὄντα εὐσωματωδέστερον. ὅθεν πάντοθεν διαπίπτοντες αὐτοῦ τε καὶ τοῦ αἵματος, συμβαίνει ποικίλην καὶ πυκνὴν γίνεσθαι κίνησιν. μάλιστα δὲ ἱδροῦσι τοὺς πόδας, ὅτι οὗτοι μὲν D συνεχῶς πονοῦσι· τὰ δὲ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος, ἀναπαύσεως τυγχάνει ταῖς τῶν σχημάτων καὶ κινήσεων μεταβολαῖς.

λβ Διὰ τί ἐν τοῖς πυριατηρίοις οὐδὲ ἀθρόου τοῦ πυρὸς ὄντος, μᾶλλον ἱδροῦσιν, οὔτ' ἐλάττονος ἀεὶ γινομένου, ἀλλὰ πλείονος; ἐπεισφερομένου γάρ, τὰ πυριατήρια μᾶλλον ἱδροῦσιν, ἢ εἴπερ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τοσοῦτον ἦν τὸ πῦρ. ἢ τὸ μὲν πολύ, ἐκ πρώτης ξη- E ρὰν λαμβάνον τὴν ἐπιπολῆς σάρκα, καὶ δέρμα καίει, καὶ ὀστρακοῖ· γινομένη δὲ τοιαύτη, τέγγει τοὺς ἱδρῶτας. τὸ δὲ ὀλίγον, μᾶλλον τὴν σάρκα ἀνίει, αὐτήν τε ἀραιοῖ, καὶ τὰ ἐντὸς καθάπερ ὀργάζει πρὸς τὴν διάκρισιν καὶ ἐξαγωγήν. οὕτω δ' ἐχούσης αὐτῆς, ἐπεισενεχθὲν πλέον πῦρ, καὶ εἰσδυόμενον εἰς βάθος τῆς σαρκὸς δι' ἀραιότητα, ἐξατμίζει τε τὰ προμαλαχθέντα ὑγρά, Supra 11.

καὶ τὰ λεπτὰ αὐτῶν ἀποκρῖνον, ἐξάγει μετὰ τοῦ πνεύματος; A

Sup. 21. λγ Πότερον δὲ μᾶλλον τοῦ θέρους παρασκευάζειν τὸ ἱδροῦν, ἢ τοῦ χειμῶνος; ἢ τοῦ μὲν χειμῶνος συστελλόμενον ἐντὸς τὸ θερμὸν, ἐκπέττει καὶ πνευματοῖ τὰ ἐν ἡμῖν ὑγρά; διὸ πάντων αὐτῶν, ἢ τῶν πλείστων ἀναλισκομένων, οὐδὲν δεῖται συγγενοῦς ἀποκρίσεως. τοῦ δὲ θέρους διὰ ἀραιὰς τῆς σαρκὸς ἐκπίπτοντος τοῦ θερμοῦ, ἧττον πέπτεται τὰ ἐν ἡμῖν ὑγρά· διὸ δεῖται ἀπαντλήσεως. ἐμμείναντα γὰρ διὰ τὴν ὥραν, σήπεται καὶ νοσοποιεῖ. σήπεται γὰρ πᾶν τὸ σηπόμενον ὑπὸ ἀλλοτρίου θερμοῦ, ὑπὸ δὲ τοῦ οἰκείου πέπτεται. ἐν μὲν οὖν τῷ θέρει τὸ ἀλλότριον ἰσχύει· διὸ σήπεται [πάντα] μᾶλλον ἐν αὐτῷ· ἐν δὲ τῷ χειμῶνι, τὸ οἰκεῖον· διὸ οὐ σήπει ὁ χειμών.

33 Vtrùm per æſtatem potiùs, an per hyemem ſudor mouendus ſit? An hyeme calor intus ſe contrahens concoquit, extenuatque in ſpiritum humores interiores: quòd cùm omnes, aut certè maxima pars, conſumantur, nullam ſui excretionem admonent faciendam. At in æſtate, cùm per raram ſolutamque carnem calor euadat, humores minùs concoqui poſſunt inteſtini. Qua de cauſa exhauriendum omnino eſt: quoniam ſi permanſerint, temporis eius qualitate putreſcent, morboſque contrahent. Putreſcit enim quodque externo calore: B nam vt ſuo quodque calore concoquitur, ſic externo putreſcit. Igitur per æſtatem externus præualet calor: ex quo fit vt quæuis in æſtate putredinem ſentiant. Per hyemem verò, quia calor ſuus ille, ac domeſticus dominatur, hinc tempus hoc minimè creare putredinem poteſt.

λδ Διὰ τί τῶν ἱδρώτων γινομένων ὑπὸ τῆς ἐντὸς θερμασίας ἢ ὑπὸ τῆς ἐκτὸς προσπιπτούσης, πρὸς ἐνίων ἱδρώτων φρίττομεν; ἢ διότι ὑπὸ μὲν τῆς ἐντὸς θερμασίας ὅταν ἐκπίπτωσιν ἐκ πολλοῦ τόπου εἰς ὀλίγον, συστελλομένοις πρὸς τὴν περιοχὴν παντελῶς τοῦ θερμοῦ περιόδοις ἀποφράττουσιν, εἶτα ἡ φρίκη ἐγγίνεται, ἔτι τῆς σαρκὸς παντελῶς διαβρόχου γινομένης καὶ τοῦ θερμοῦ ἐξιόντος; ἡ δὲ ἐκτὸς θερμασία προσανίστουσα, ἀραιοῖ τὸν χρῶτα πρότερον· εἶτα τὸ ἐντὸς τῆς φύσεως θερμὸν ἀποκρινάμενον τὴν φρίκην ἐποίησεν.

34 Quam ob cauſam cùm ſudor calore, vel interno vel externo fieri ſoleat, euenit vt horror nonnullis ſudoribus poſſit excitari? C An quoniam ſudor, qui ex calore prodit interno, ſe ſcilicet de loco amplo in breuem (corporis dico ambitum) contrahente, primum caloris meatus, & circuitus patefacit: deinde horror carne iam madefacta ex toto, caloréque exeunte citatur? Calor autem, qui extrinſecus mouet, primum ſumma corporis aperit, rarefacitque: tum calor naturæ internus profluens excitare horrorem poteſt.

λε Διὰ τί τῶν ἱδρώτων οἱ θερμοὶ κρίνονται βελτίους εἶναι τῶν ψυχρῶν; ἢ ὅτι πᾶς μὲν ἱδρὼς, περιττώματός τινος ἔκκρισίς ἐστιν, εἰκὸς δὲ τὸ μὲν ὀλίγον περίττωμα ἐκθερμαίνεσθαι, τὸ δὲ πλέον, μὴ ὁμοίως· ὥστε ὁ ψυχρὸς ἱδρὼς, πολλοῦ περιττώματος ἂν εἴη σημεῖον· διὸ καὶ μακροτέρας τὰς νόσους ποιεῖ;

D 35 Cur calidi ſudores frigidis meliores habentur? An quòd omnis ſudor excrementi cuiuſdam ſecretio eſt? Parum autem excrementi ampliùs incaleſcere conſentaneum eſt: plus autem non æquè, ſed minus. Itaque ſudor frigidus excrementi multi indicium eſſe poteſt: quocirca morbos quoque is facit longiores.

κ. διὰ θερμασίαν. Suprà cad. 9. λϛ Διὰ τί τῶν ἱδρώτων * διαθερμασίᾳ γινομένων, πρὸς τὸ πολὺ πῦρ ἧττον ἱδροῦμεν; ἢ διότι ἤτοι σφόδρα θερμαινομένου τοῦ σώματος, εἰς πνεύματα ὑγρὰ διαλύεται, ἢ ἐκπίπτοντος τοῦ ὑγροῦ καὶ ταχὺ ξηραινομένου, τὴν αἴσθησιν οὐ λαμβάνομεν;

36 Cur minus ad ignem multum ſudamus, cum tamen præ calore ſudor omnis moueri ſoleat? E An quoniam humor, aut corpore vehementer calente in ſpiritum diſſoluitur humidum, aut cum prouenerit, adeò cito calore nimio exiccatur, vt ſenſus ſudoris multi eripi poſſit?

Deeſt aliquid. λζ Διὰ τί τοῦ ἡλίου μᾶλλον θερμαίνοντος, ἐὰν μηδὲν περίβλημα ἔχωμεν, * ἱδρῶτες γίνονται τοῖς ἱματίοις περιστελλομένοις; καὶ περὶ τούτου ταὐτὰ ἐροῦμεν τῷ προτέρῳ.

37 Cur ad Solem acrius calefacientem corpora, quæ nullo indumento teguntur, nihil penè ſudant: quæ autem ſatis veſte intecta ſunt, copioſiſſimè ſudant? Eandem de hoc etiam quam de ſuperiori, cauſam reddendam cenſemus.

38 Quam ob cauſam, cùm motus acuti magis, hebetes minus calefacere poſſe videantur, ingreſſus tamen per accliuia, qui hebetiores ſunt, magis mouent ſudorem, profiſtuntque ſpiritum, quaſi amplius calefaciant, quàm decliues? An quòd graui cuique, vt ferri deorſum ſecundùm naturam eſt, ſic ferri ſurſum contra naturam eſt? Itaque caloris natura, quæ noſtra prouehit corpora, vt nihil per decliue laborat, ſic per accliue preſſa onere nititur, acriuſque ob eiuſmodi motum incaleſcit, & ſudorem mouet, & ſpiritum profiſtit. Quinetiam corporis varius inflexus nonnihil afferre cauſæ poteſt vt directa ſpirandi reciprocatio auferatur.

39 Qua de cauſa cùm ſudor moueri ſoleat, quo magis quis ſe operuerit, non ii ſudant qui veſtem plurimam admiſerunt? Eadem etiam de hoc ratio, quæ priùs, reddenda eſt.

40 Quam ob cauſam cum corpora ſicciora magis per æſtatem quàm hyberno tempore ſint, ſudori magis in æſtate pateamus? An quòd per æſtatem propter corporum laxitatem non multus naturæ calor continetur: humoreſque proinde reſoluere in ſpiritum poteſt? Per hyemem autem parte exteriori denſata corporum, calor frequens naturæ coërcitus, humorem minimè in ſpiritum reſolui patitur. Adhæc, æſtate humoris multum haurimus, hyeme autem è contrario agitur.

41 Cur ſudores qui corpori bene valenti ſponte prouenerint, iis deteriores habentur, quos labores citarint? An quòd labores excreſcentem humorem exhaurientes, carnem efficiunt ſicciorem, vt cauernæ foraminum ſanitati ſint opportunæ, & per caloris tranſmiſſionem fieri nulla poſſit obſeptio, ſiue oppilatio. Sudores autem ſpontini appellati, qui ex neceſſitate oriuntur, cùm ſcilicet foraminibus naturæ ab immodico humore confuſis, calor non omnino occupatur, ac vincitur, ſed repugnare adhuc extrudereque humorem poteſt: hi rectè pro ſignis morbi habentur futuri. Nam etiam calor ipſe à largiori humore, quàm qui modicus ſecundùm naturam ſit, hebetatur: & caro plenè madeſcens peſſimum ad ſecundam valetudinem concepit habitum.

42 Cur tempore hyberno minus oriuntur ſudores, nec nos per id tempus ſu-

A λη Διὰ τί τῶν * ὀξειῶν κινήσεων μᾶλλον θερμαίνειν δοκουσῶν, τῶν δὲ νωθρῶν ἧττον, αἱ πρὸς τὸ σιμὸν πορεῖαι νωθρότεραι οὖσαι, ἱδρῶτάς τε μᾶλλον ἐκκρίνουσι, καὶ τὸ πνεῦμα * περιϊστῶ μένουσαι μᾶλλον τῶν καταντῶν; ἢ ὅτι τοῖς βαρέσιν εἰς τὸ κάτω φέρεσθαι κατὰ φύσιν ἐστὶν, εἰς δὲ τὸ ἄνω παρὰ φύσιν; ἡ οὖν τοῦ θερμοῦ φύσις ἡ φέρουσα ἡμᾶς, πρὸς μὲν τὰ κατάντη οὐδὲν συμπονεῖ, B πρὸς δὲ τὰ σιμὰ * φορτίζουσα διατελεῖ. ὥστε διὰ μὲν τὴν βιαιοτέραν κίνησιν ἐκθερμαίνεται μᾶλλον, καὶ τοὺς ἱδρῶτας ἐκκρίνει, καὶ τὸ πνεῦμα περιΐστησιν. συμβάλλεται δέ τι ἐν ταῖς πορείαις, καὶ ἡ τοῦ σώματος σύγκαμψις, πρὸς τὸ μὴ εὐθυπορεῖν τὸ πνεῦμα περιϊστᾶσα.

χ. ὀξέων Inf. 5. 41. χ. περιϊστᾶσιν, χ. φορτηγοῦσα

λθ Διὰ τί τῶν ἱδρώτων γινομένων, ὅσῳ ἂν ἐπιβάλληταί τις μᾶλλον, οὐχ οἱ πλεῖστα τῶν ἱματίων ἐπιβαλλόμενοι ἱδροῦσι; καὶ περὶ τούτου ταὐτὰ εἰρημένα τῷ * ἐπάνω. Eadē 36. & 37.

C μ * Διὰ τί τῶν σωμάτων ξηροτέρων ὄντων τοῦ θέρους ἢ τοῦ χειμῶνος, ἱδρωτικωτέρως διακείμεθα τοῦ θέρους; ἢ ὅτι τοῦ μὲν θέρους ἀραιῶν τῶν σωμάτων ὄντων, τὸ τῆς φύσεως θερμὸν οὐ πολὺ κατέχεται; διαλύει οὖν τὰ ὑγρὰ εἰς πνεῦμα. τοῦ δὲ χειμῶνος πεπυκνωμένων ἐκτὸς τῶν σωμάτων, πολὺ κατειλημμένον τὸ τῆς φύσεως θερμὸν, εἰς πνεῦμα οὐ διαλύει τὸ ὑγρόν. ἔτι δὲ καὶ τοῦ μὲν θέρους πολὺ προσφερόμεθα τὸ ὑγρὸν, τοῦ χειμῶνος δὲ τοὐναντίον. Eadē 42.

D μα Διὰ τί οἱ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γινόμενοι τοῖς ὑγιαίνουσιν ἱδρῶτες, φαυλότεροι δοκοῦσιν εἶναι τῶν ὑπὸ τῶν πόνων; ἢ ὅτι οἱ μὲν πόνοι ἀπαντλοῦντες ἀεὶ τὸ περιττεῦον ὑγρὸν, ξηροτέραν τὴν σάρκα παρασκευάζουσιν· ὥστε τὰς κοιλίας τῶν πόρων ὑγιεινὰς εἶναι, καὶ τῇ τοῦ θερμοῦ * ἠθήσει μηδεμίαν ἔμφραξιν γίνεσθαι; οἱ δ' αὐτόματοι μὲν προσαγορευόμενοι ἱδρῶτες, γινόμενοι δ' ἐξ ἀνάγκης, ὅταν ὑπὸ πλείονος E * ὑγρασίας συγχεομένων τῶν τῆς φύσεως πόρων, * τὰ θερμὰ μὴ παντελῶς καταλαμβάνηται, ἀλλ' ἔτι ἀπομάχεσθαι καὶ ἐκκρίνειν αὐτὸ δύνηται, εὐλόγως νόσου σημεῖα φαίνεται. τότε γὰρ ὑπὸ πλείονος * ὑγρασίας, τὸ τοῦ συμμέτρου κατὰ φύσιν ψύχεται, ἥτε σὰρξ διάβροχος γινομένη, τὴν κακίστην πρὸς ὑγίειαν διάθεσιν λαμβάνει.

χ. διηθήσει χ. ἐργασίας χ. τὸ θερμόν γρ. ἐργασίας

μβ Διὰ τί τοῦ χειμῶνος ἱδρῶτες ἧττον γί- Eadē 40.

νοντα, καὶ ἡμᾶς οὐχ ὁμοίως παρασκευάζειν βουλόμεθα, ὑγροτέρων ὄντων τῶν σωμάτων τοῦ χειμῶνος; ἢ ἧττον μὲν ἱδροῦμεν, ὅτι τὰ ὑγρὰ τοῦ χειμῶνος πέπηγε καὶ συνέστηκε σφόδρα; * διαλυτώτερα οὖν. οὐχ ὑπολαμβάνομεν δὲ δεῖν ἱδροποιεῖσθαι τοῦ χειμῶνος, διότι ἡ τοιαύτη διάθεσις ὑγιεινή· ὁ δὲ τοὺς ἱδρῶτας ἐμποιῶν, τήκει καὶ συγχεῖ τὴν ἕξιν ἔτι τε καὶ ἀραιοτέραν τοῦ προσήκοντος ἐμποιῶν, τό τε ἐντὸς θερμὸν ἀποκρίνων, ἔλαττον ποιεῖ· ὥστε μὴ ὁμοίως δύνασθαι τῷ περιέχοντι ψυχρῷ ἀντιτετάχθαι· τό, τε ἐκτὸς ὑγρὸν ῥᾳδιέστερον παρεμπεσεῖσθαι τοῖς σώμασιν, ἀραιῶν τῶν πόρων διὰ τὰς ἱδρωτοποιΐας [ὄντων.]

κ. δυσδιαλυτώτερα

A dandum æquè cenſemus, quamuis corpora humidiora tum conſtent? An minùs ſudamus quoniam humores per hyemem concreti coactique ſunt vehementer: quare minùs diſſolui tum queunt? Sudandum autem minimè per hyemem cenſemus, quia corporis eiuſmodi diſpoſitio ſalubris eſt. Qui autem mouet ſudorem, labefactat confunditque habitum corporis, atque etiam laxiorem, quàm conueniat, eundem habitum reddens, ſimul & intimum calorem educit diminuitque, vt non B æquè gelido cœlo poſſit reſiſtere: & humor externus expeditiùs ſe corporibus inſerit, cùm laxiora iam foramina propter ſudationem habeantur.

Ὅσα περὶ οἰνοποσίας καὶ μέθης. γ.

Eorum quæ ad vini potum, & vinolentiam, pertinent, Sectio tertia: cuius quæſtiones XXXIV.

C

ΔΙΑ τί οἱ μεθύοντες, θερμοῦ ὄντος τοῦ οἴνου, διαρριγοί εἰσι, καὶ τάχιστα ἁλίσκονται ὑπὸ πλευρίτιδος καὶ τῶν τοιούτων; ἢ διότι πολὺ ὑγρὸν ἐὰν ψυχθῇ, πολὺ ψυχρὸν γίνεται· ὥστε κρατεῖν τῆς φυσικῆς θερμότητος; γίνεται γὰρ ὅμοιον ὥσπερ ἂν εἰ ἐσθὴς βεβρεγμένη εἴη ὑγρῷ ψυχρῷ, οὕτως ἡ σὰρξ ἔνδοθεν.

QVam ob cauſam vinum, cùm calidum ſit, vinolenti non calent, ſed frigent, & dolore laterum cæteriſque huiuſmodi vitiis excipiuntur? An quòd multum humoris, cùm refrigeratum eſt, multum frigoris concipit, ita vt calorem ſuperet naturalem? Fit enim ſimile intrinſecus carni, vt ſi veſtis nimio madefacta humore, rigorem proinde acris frigoris admittat.

Eadē 26 β Διὰ τί οὐχ οἱ σφόδρα μεθύοντες παραινοῦσιν, ἀλλ' οἱ ἀκροθώρακες μάλιστα; ἢ ὅτι οὐθ' οὕτως ὀλίγον πεπώκασιν, ὥστε ὁμοίως ἔχειν τοῖς νήφουσιν· οὔθ' οὕτω, ὥστε διαλύεσθαι, ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολὺ πεπωκότες; ἔτι οἱ μὲν νήφοντες, μᾶλλον ὀρθῶς κρίνουσιν· οἱ δὲ σφόδρα μεθύοντες, οὐδ' ἐγχειροῦσι κρίνειν. οἱ δὲ ἀκροθώρακες, κρίνουσι μέν, διὰ τὸ μὴ σφόδρα μεθύειν· κακῶς δέ, διὰ τὸ μὴ νήφειν· καὶ ταχὺ τῶν μὲν καταφρονοῦσιν, ὑπὸ τῶν δὲ ὀλιγωρεῖσθαι δοκοῦσιν.

D 2 Qua de cauſa, non qui vehementer, ſed qui leuiter ſe ebriauerunt, delirant? An quòd neque tam parum biberunt, vt ſimiles ſobriis ſint: neque adeò multum, vt ſoluantur, & langueant; quomodo efficiuntur, qui multum hauſerint? Adde quòd ſobrii, ratione iudicant penitus, temulenti ne tentant quidem aliquid iudicare. Leuiter ebriati iudicant, quoniam quidem vino non penitus detinentur: ſed prauè id faciunt, quia ſobrii non E ſunt. Quo fit vt mox & contemnant alios, & contemni ab aliis ſe ipſi exiſtiment.

Quid. εὐκρατέστερον ex probl. 22. infrà, vide probl. 14. γ Διὰ τί μᾶλλον κραιπαλῶσιν οἱ * ἀκρατέστερον πίνοντες, ἢ ὅλως ἄκρατον; πότερον διὰ τὴν λεπτότητα ὁ κεκραμένος μᾶλλον εἰσδύεται εἰς πλείους τόπους καὶ στενοτέρους· ὁ δὲ ἄκρατος, ἧττον; ὥστε δυσεξαγωγότερος ὁ κεκραμένος. ἢ διότι ἐλάττω πίνουσιν ἄκρατον, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι, καὶ ἀπεμοῦσι μᾶλλον; ἔτι δὲ συμπέττει τὰ λοιπά, θερμότερος ὤν, καὶ αὑτὸς αὑτόν· ὁ δὲ ὑδαρής, τοὐναντίον.

3 Cur magis crapulam ſentiunt, qui dilutiuſculum bibunt, quàm qui merum ex toto? Vtrùm ſuæ tenuitatis cauſa vinum temperatum, expeditiùs loca plura anguſtioráque ſubeat, intemperatum autem minùs facere id poſſit: itaque difficiliùs educi poteſt, quod dilutum eſt? An quòd merum minùs bibitur, vtpote quod multum bibi non poſſit, magiſque vomitu reiicitur? Adhæc, merum, vt cætera concoquit, quia calidius eſt, ita etiam ſe ipſum conſumit, diluto autem illo è contrario agitur.

* εὐ-

4 Cur ſemen genitale ebrioſorum magna ex parte infœcundum? An quòd habitus corporis eorum præhumidus eſt, ſemen autem non quod humidum, ſed quod conſtat, craſſumque eſt, hoc vim obtinet procreandi?

5 Cur ebrioſi tremunt, & eo magis, quo liberaliùs merum hauſerint? Abſurdum enim id eſſe videri poteſt, quandoquidem vinum calefaciendi vim habeat, & tremor ex frigore præcipuè ſoleat prouenire: itaque qui rigent, maximè tremunt. Sed tamen multi cum mero tantum cibi gratia vterentur, tremores vehementes adeò exceperunt, vt homines prementes reiicerent, & aqua perfuſi calida, nihil ſentirent. An quòd tremor tum oritur, cum corpus admodum friget: ſcilicet aut calore intus circumſiſtente ob externi frigoris violentiam, vt hyberno tempore fit, aut naturali calore extincto, quod fieri ſolet vel qualitate contraria, vel ætate, vt ſenectute, vel externi caloris exceſſu, quod iis ſanè accidit, qui vi Solis aut ignis deuruntur? Igitur iis etiam idem obuenit, qui mero abutuntur. Vinum enim calorifica ſua facultate amplificata plus quàm vires corporis patiantur, calorem proprium corporis ſe permiſcens extinguit: quo extincto, refrigeratoque corpore, accidit vt tremores oriantur. Quinetiam præter omnes refrigerandi modos, quos propoſuimus, ille quoque notatur, vt deleta materia, qua quiſque calor ſuſtentatur, & alitur, calor etiam ipſe deleatur. Quod lucerna inter res inanimatas demonſtrat, quippe quæ dempto oleo, lumen amittere cogatur. Senectus verò in animatorum genere illud idem efficit, & morbus longus diutino conſumptu corpus in tabem redigens: alimento namque deleto, vel extenuato, caloris, euenit vt calor etiam ipſe deficiat. Calor enim humore alitur, non tamen quolibet humore, ſed læui, & copioſo. quamobrem tum iis qui à prædictis tenentur vitiis, tum ætate prouectis, exoleſcente alteraſcentéque tali humoris genere, (fit enim pro læui & pingui, acre & ſiccum,) euenit vt calor ipſe deficiat. Patent hæc argumento auxiliorum quæ iis impendimus, qui ob marcorem è vita abeunt: fit enim vt eorum virtus vitietur, cùm aliquid nutrientis humoris inſtillatum eſt, vtpote cùm eiuſmodi humoris defectu, reſolutio illa eueniat. Mero igitur hominibus deditis, cauſæ id eſſe videtur.

A δ Διὰ τί τῶν οἰνοφλύγων τὸ σπέρμα, οὐ γόνιμον ὡς ἐπὶ τὸ πολύ; ἢ ὅτι ἡ κρᾶσις τοῦ σώματος ἐξύγρανται; τὰ δὲ ὑγρὰ σπέρματα οὐ γόνιμα, ἀλλὰ τὰ συνεστῶτα καὶ πάχος ἔχοντα;

ε Διὰ τί οἱ οἰνόφλυγες τρέμουσι μᾶλλον, ὅσῳ ἂν ἀκρατοποτῶσιν; ἔστι δὲ ὁ μὲν οἶνος, θερμαντικόν· ὁ δὲ τρόμος γὰρ μάλιστα ἀπὸ ψυχροῦ; διὸ οἱ ῥιγῶντες μάλιστα τρέμουσι. πολλοῖς δὴ ἤδη χρωμένοις μόνον ἀκράτῳ τροφῆς χάριν, τρόμοι ἰσχυροὶ συνέβησαν, ὥστε
B ἀπορρίπτειν τοὺς * φιλοβολίτας· καὶ τῷ θερμῷ ὕδατι λουόμενοι, ἀναισθήτως εἶχον. ἢ ὅτι γίνεται μὲν ὁ τρόμος διὰ κατάψυξιν; γίνεται δὲ ἢ περιϊσταμένου ἐντὸς τοῦ θερμοῦ διὰ τὸ ἐκτὸς ψῦχος, οἷον τοῦ χειμῶνος, ἢ σβεννυμένου τοῦ κατὰ φύσιν θερμοῦ· σβεννυμένου μὲν, τῷ ἐναντίῳ, ἢ διὰ χρόνον, οἷον γῆρας· ἢ [τῇ] τοῦ ἀλλοτρίου θερμοῦ ὑπερβολῇ, ὃ συμβαίνει τῷ ἐν τῷ ἡλίῳ ἢ πυρὶ καιομένῳ; συμβαίνει δὲ τοῦτο καὶ τοῖς τῷ ἀκράτῳ οἴνῳ χρωμένοις. ὢν γὰρ θερμός τις, ὅταν ὑπερτείνη-
C ται δυνάμει τῇ τοῦ σώματος οἰκείᾳ θερμότητι μιγνύμενος, ἀποσβέννυσιν αὐτό. σβεσθέντος δὲ καὶ ψυχθέντος τοῦ σώματος, συμβαίνει τοὺς τρόμους γίνεσθαι. ἔστι δὲ καὶ πάντα τὰ εἰρημένα [ἄλλον τρόπον καταψύξεως] ἀναιρεθείσης δὲ τῆς ὕλης, ᾗ τὸ θερμὸν ἑκάστῳ τρέφεται, συμβαίνει καὶ τὸ θερμὸν φθείρεσθαι. τοῦτο δὲ ἐπὶ [μὲν] τῶν ἀψύχων, ἐπὶ τοῦ λύχνου ἐστὶ φανερόν· (τοῦ γὰρ ἐ-
D λαίου ἀναλωθέντος, συμβαίνει σβέννυσθαι τὸ φῶς·) ἐπὶ δὲ τῶν ἐμψύχων, τό, τε γῆρας ταὐτὸ ποιεῖ τοῦτο, καὶ τῶν νόσων αἱ μακραὶ καὶ συντηκτικαί. ἀναιρουμένης γὰρ ἢ λεπτυνομένης τῆς τοῦ θερμοῦ τροφῆς, ἐκλύειν αὐτὸ συμβαίνει. ὑγρῷ μὲν γὰρ τρέφεται τὸ θερμόν· τούτῳ δὲ οὐ τῷ τυχόντι, ἀλλὰ λείῳ καὶ πλείονι. διὸ τοῖς νοσοῦσι τὰς εἰρημένας νόσους καὶ πρεσβυτέροις, φθειρομένου τοῦ τοιούτου καὶ ἀλλοιουμένου, (δριμὺ γὰρ
E καὶ αὐχμηρὸν ἀντὶ λείου καὶ λιπαροῦ γίνεται,) συμβαίνει ἐκλείπειν αὐτό. σημεῖον δὲ τῶν εἰρημένων ἐστὶν αἱ γινόμεναι βοήθειαι, τοῖς μαρασμῷ τὸν βίον ἐκλείπουσιν. ὅ, τι γὰρ ἂν ἐπιστάξῃ τις αὐτοῖς τῶν τροφώδων ὑγρῶν, προσημαφέρεσθαι συμβαίνει. τὸ δὲ ὁπλικὸν αὐτῶν, ὡς τῇ τοῦ τοιούτου ἐκλείψει γινομένης τῆς διαλύσεως. οἰκεῖ δὲ, τοῖς ἀκρατοποτοῦσι τοῦτ' εἶναι αἴτιον.

γρ. φλεβοῖτας.
G. θλίβοντας. vt infrà 26.

ὢν γὰρ θερμὸς ὁ οἶνος μετὰ τῆς φύσει ὑπαρχούσης θερμότητος, μᾶλλον ἀναλίσκει τὰ ἐν τῷ σώματι ὑπάρχοντα ἐφόδια τῷ οἰκείῳ θερμῷ. διὸ συμβαίνει τοῖς μὲν ὑδρωπικοῖς αὐτῶν γίνεσθαι· τοῖς δὲ, ῥευματικοῖς· τοῖς δὲ, εἰς τὴν κοιλίαν. τά τε γὰρ λοιπὰ ὑγρὰ αὐτοῖς, δριμέα ἐστί· καὶ τὰ εἰσιόντα δι' ἀσθένειαν τοῦ οἰκείου θερμοῦ ἀπαλὰ ὄντα, οὐ παχύνεται. ἀσθενὲς δὲ ἐστὶ τὸ θερμὸν τῷ τὴν ὕλην εἶναι τοιαύτην ἐν ᾧ ἐπισώζεται, καθάπερ τὸ καλάμινον πῦρ. καὶ γὰρ τοῦτο διὰ τὴν τῆς ὕλης ἀσθένειαν, ἀσθενέστερόν ἐστι τοῦ ξυλίνου.

A Vinum etenim calidum, corporis caliditati naturali coniunctum, efficaciùs porrò, quæ calor proprius ſibi ſubdita pro alimento obtinet, conſumit. Vnde fit vt alios ex his aqua intercus premat, alios fluxio, alios alia deiectio, & pleraque alia vitia eiuſdem aluum exerceant. Nam & reliqui humores acerbi ineptique remanent: & qui liquidi extrinſecus aduenerunt, craſſari ob imbecillitatem caloris proprii nequeunt. Calor autem ipſe imbecillus propterea manet, quoniam materia, qua contineri adhuc poteſt, imbecilla eſt: quomodo ignis, quem arundo B reddiderit: hic enim propter materiæ imbecillitatem, infirmior eſt, quàm qui à ligno præſtatur.

ϛ Διὰ τί οἱ μεθύοντες, θερμοῦ ὄντος τοῦ οἴνου, ῥιγωσοί εἰσι, καὶ τάχιστα ὑπὸ πλευρίτιδος ἁλίσκονται, καὶ τῶν τοιούτων νόσων; ἢ ὅτι τὸ πολὺ ὑγρὸν ἐὰν ψυχθῇ, πολὺ ψυχρὸν γίνεται, ὥστε κρατεῖν τῆς φυσικῆς θερμότητος; πάντα δὲ τὰ ὑγρότερα, θερμότερά ἐστι τὴν φύσιν. σημεῖον δέ· θερμαίνεται μὲν γὰρ τοῖς ἐκτὸς, ὑγραίνεται δὲ οὔ. εἰ δὴ ἧττόν ἐστι θερμὰ, καὶ ἀπολείπει, δῆλον ὅτι θᾶττον αὐτὰ ἡ θερμότης ἢ ὑγρότης. ὥστε λειφθέντων ψυχρῶν ὑγρῶν, εἰκότως ῥιγοῦσί τε μᾶλλον οἱ μεθύοντες, καὶ τὰ τοῦ ῥίγους οἰκεῖα πάσχουσι πάθη.

6 Cur vinolenti, cùm vinum calidum ſit, rigere tamen ſolent, citiſſiméque laterum dolore, cæteriſque huiuſcemodi vitiis excipiuntur? An quòd multum humidum, cùm refrigeratum eſt, in multum frigidum ſe conuertit, ita vt calorem ſuperet naturalem: quæ autem ſunt humidiora, eadem omnia naturæ calidiora occurrunt? Argumentum, quòd rebus externis caleſ- C cimus, non humeſcimus. Verùm ſi minùs calida quàm humida ſint, accedet profectò, vt ſuam caliditatem potiùs quàm humiditatem amittant. Humore igitur frigido remanente, non ſine cauſa vinolenti ampliùs rigent, & vitia rigoris propria patiuntur.

ζ Διὰ τί οἱ παῖδες, θερμοὶ ὄντες, οὐ φίλοινοί εἰσι; Σκύθαι δὲ, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ἀνδρεῖοι, θερμοὶ ὄντες, φίλοινοι; ἢ ὅτι οἱ μὲν, θερμοὶ ὄντες, καὶ ξηροί; ἡ γὰρ τοῦ ἀνδρὸς ἕξις τοιαύτη, οἱ δὲ παῖδες, ὑγροὶ καὶ θερμοί. ἡ δὲ φιλοποσία ἐστὶν ἐπιθυμία ὑγροῦ τινός. ἡ οὖν ὑγρότης, κωλύει διψητικοὺς εἶναι τοὺς παῖδας. ἔνδεια γάρ τις ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία.

7 Cur pueri cùm natura ſint calidi, vinoſi non ſint, cum Scythas, & viros robuſtos, qui certè omnes habitu ſunt calidiori, conſtet eſſe vinoſos? An quòd viri non calidi ſolum, ſed etiam ſicci ſunt: virilis etenim D habitus talis eſt: pueri calidi ſunt, & humidi. Vinoſitas autem humoris cuiuſdam libido eſt; itaque humiditas facit vt pueri minus ſitiant. Cupiditas quippe non niſi indigentia ſiue deſiderium quoddam eſt.

η Διὰ τί μεθύοντες μᾶλλον διαισθανόμεθα τὰ ἁλυκὰ καὶ τὰ μοχθηρὰ ὕδατα, νήφοντες δὲ, ἧττον; ἢ ὅτι τὸ οἰκεῖον ὑπὸ τοῦ οἰκείου ἐστὶν ἀπαθὲς, καὶ τὸ ὁμοίως διακείμενον; τὰ δὲ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν αἰσθητικώτερα; ὁ μὲν οὖν μεθύων, γλυκεῖς ἐν αὑτῷ χυμοὺς ἔχει, (τοιοῦτος γὰρ ὁ οἶνος δοκεῖ.) καὶ τῶν φαύλων χυμῶν αἰσθητικώτερός ἐστιν· ὁ δὲ νήφων, δριμεῖς καὶ ἁλυκούς. τῆς τροφῆς οὖν πεπεμμένης, οἱ περιττωματικοὶ ἐπιπολάζουσιν. οὕτω τε οὖν εἰσὶν ἀπαθεῖς ὑπὸ τῶν ὁμοίων, καὶ τοὺς ἔχοντας ποιοῦσιν.

8 Cur temulenti aquas ſalſas vitioſaſque magis ſentimus, ſobrii minus? An quòd ſuum quodque à ſuo nihil afficitur, ſimiléque indomitum à ſuo ſimili perſiſtit: Contraria verò à contrariis potius ſentiunt? Vinolentus itaque, quòd dulces intra ſe con- E tinet humores, (nam vini naturam talem eſſe videmus,) hinc vitioſi ſaporis ſentiens magis eſt. Sobrius autem, quòd acres ſalſoſque habet, ſaporem eundem percipere non poteſt. Admiſſo itaque cibo excrementitii redundant illi, & fluitant, vt & ipſi à ſuis ſimilibus affici nequeant, & hominem ſenſus huiuſcemodi reddant expertem.

Infra 20. θ Διὰ τί τοῖς μεθύουσι σφόδρα, κύκλῳ πάντα φαίνεται φέρεσθαι; καὶ ἤδη ἁπτομένης τῆς μέθης, ἀθρεῖν τὰ πόρρω οὐ δύνανται,

9 Cur grauiter à vino detentis, omnia circumferri videantur, iamque inter initia ebrietatis res ſemotas cernere nequeunt?

Itaque

Itaque indicium hinc vinolentiæ nonnulli deducunt. An quia conſpectus frequenter à calore vini compellitur, atque commouetur? Nihil verò intereſt conſpectus moueatur, an res conſpectui obuia. Fit enim ratione vtralibet, vt id, quod modò dixi, videatur. Et cùm propinquis etiam in rebus conſpectum vinolentorum falli eueniat, multo magis idem in remotis accidat conſentaneum eſt: quamobrem illas videre penitus nequeunt, propinquas autem aſpicere quidem poſſunt, ſed non quo ſunt poſita loco. Circumferri autem tantum, non etiam prope proculque viciſſim agitari videntur, quoniam procul ob circularem mouendi rationem conſpectus nequeat progredi: haud enim facilè eſt, contraria ſimul agitari. Appetitio autem, quæ profluit ad elongatiora, vehementior eſt: circularis verò, figurâ, quam nomen ipſum declarat, continetur. Propè igitur, ac procul viciſſim conſpectus deferri ea de cauſa non poteſt: & ſi ita feratur, rem tamen eandem contingere non queat, quippe qui vice alterutra temporis eodem in loco rem, quam intuetur, relinquat: cumque reliquerit, intueri non poſſit. circulo autem ſuæ figuræ cauſa videtur. Eſt enim conus, cuius baſis circulus eſt, in quo ſe agitans ipſe conſpectus, rem quidem percipit eandem, quia nunquam ſibi rem ſubiectam deſerit. Fallitur tamen in loco, quia non eodem intuitu rem contingit: nihil enim intereſt, vtrùm res ad aſpectum, an ad rem aſpectus moueatur.

10 Cur vinolentis res vna, plures interdum eſſe videatur? An quia (vt dictum eſt) iam aſpectus, cùm commoueatur, euenit vt nullo tempore idem viſus in eodem quieſcat. Quod autem eodem tempore variè cernitur, id ſeriùs occurriſſe videri poteſt. Quod enim cernitur non niſi conſpectus tactione ſentitur: Fieri autem non poteſt vt idem pluribus ſimul attingatur. Quòd cum nullum ſenſum admittat id tempus quod interpoſitum tempori diſtinguat, quo rem conſpectus attingat, & quo repetit, efficitur hinc vt tempus vnum eſſe videatur, quo attingitur, quoque repetitur. Itaque cùm plures aſpectus rem eandem attingant eodem tempore, plura eſſe videtur, quod vnum conſpectui ſubiacet: quoniam fieri non poteſt vt res eadem modo eodem attingatur.

11 Cur vinolenti concumbere nequeant? An quoniam pars quædam magis caleat, quàm reliquum corpus, oportet? quod in his fieri non poteſt, ob nimium totius corporis feruorem: extinguitur enim calor motionis internæ, obtentu caloris occupantis, quoniam multum in his ineſt, quod humidum crudumque officiat.

A διὸ καὶ σημεῖον τῆς μέθης αὐτὸ ποιοῦνταί τινες. ἢ ὅτι κινεῖται ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ οἴνου ἡ ὄψις πυκνάκις; διαφέρει οὖν τὴν ὄψιν οὐθὲν κινεῖν, ἢ τὸ ὁρώμενον. ταὐτὸ γὰρ ποιεῖ, πρὸς τὸ φαίνεσθαι τὰ εἰρημένα. ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τὰ πλησίον ὄντα διαψεύδεσθαι τὴν ὄψιν συμβαίνει τῶν μεθυόντων, καὶ περὶ τὰ πόῤῥω μᾶλλον εἰκὸς ταῦτα πάσχειν. διόπερ ἐκεῖνα μὲν ὅλως οὐχ ὁρᾶται, τὰ δ' ἐγγὺς οὐδ' ἐν ᾧ τόπῳ

B ἐστίν, ὁρᾶ. κύκλῳ δὲ φαίνεται φέρεσθαι, καὶ οὐκ ἐγγὺς καὶ πόῤῥω, ὅτι εἰς μὲν τὸ πόῤῥω, διά τε τὴν κύκλῳ κίνησιν, ἀδυνατωτέρα ἐστὶ φέρεσθαι ἡ ὄψις. ἅμα γὰρ τἀναντία ποιεῖν οὐ ῥᾴδιον. ἔστι δὲ ἡ μὲν πόῤῥω ἐπιθυμία, σφοδρά· ἡ δὲ κύκλῳ, ἐν ᾧ τοὔνομα σημαίνει, * σχῆμά τι. διά τε οὖν τὰ εἰρημένα, πόῤῥω οὐ φέρεται· καὶ εἰ φέροιτο τὸ ἐγγὺς καὶ πόῤῥω, οὐ τὸ ταὐτὸ ὁρῴη. ἀπολείποι γὰρ ἂν ἐν θατέρῳ χρόνῳ αὐτῆς τὸ ὁρώμενον ἐν ταὐτῷ τόπῳ· ἀπολείπων δέ, οὐκ ἂν ὁρῴη· κύκλῳ δὲ φέρεται, διὰ τὸ

γρ. σχῆμα

C ὑπάρχον σχῆμα τῆς ὄψεως. ἔστι γὰρ κῶνος, οὗ ἡ βάσις κύκλος, ἐν ᾧ κινουμένη, ὁρᾷ μὲν τοῦτο, διὰ τὸ μηδέποτε ἀπολείπειν αὐτό. διέψευσται δὲ τῷ τόπῳ, διὰ τὸ μὴ τὴν αὐτὴν ὄψιν ἐπιβάλλειν ἐπ' αὐτό. ταὐτὸν γὰρ δήπου· ἢ τοῦτο πρὸς τὴν ὄψιν κινεῖν, ἢ τὴν ὄψιν πρὸς τοῦτο.

ι Διὰ τί τοῖς μεθύουσιν ἐνίοτε πολλὰ φαίνεται τὸ ἓν ὁρῶσιν; ἢ καθάπερ εἴρηται, κινουμένης τῆς ὄψεως, συμβαίνει μηδένα χρόνον τὴν Infrà 30]

D αὐτὴν ἐπὶ ταὐτοῦ ἠρεμεῖν ὄψιν; τὸ δὲ ἐν ταὐτῷ χρόνῳ ἑτέρως ὁρώμενον, ὀψιαίτερον εἶναι δοκεῖ. ἁφῇ γὰρ ὄψεως ὁρᾶται τὸ ὁρώμενον· ἅπτεσθαι δὲ πλείοσιν ἅμα τοῦ αὐτοῦ, ἀδύνατον. ὄντος δὲ ἀναισθήτου τοῦ μεταξὺ χρόνου [ἐν ᾧ ἡ ὄψις ἥπτετο, καὶ παρήλλαττε τὸ ὁρώμενον] εἷς εἶναι δοκεῖ χρόνος, ἐν ᾧ τε ἥπται καὶ παρήλλαχεν. ὥστ' ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ταὐτοῦ πλειόνων ἁπτομένων ὄψεων, πλείω δοκεῖ εἶναι τὰ

E ὁρώμενα, διὰ τὸ ταὐτὰ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀδύνατον εἶναι ἅπτεσθαι.

ια Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἀφροδισιάζειν ἀδυνατώτεροί εἰσιν; ἢ ὅτι δεῖ τινα τόπον ἐκθερμανθῆναι μᾶλλον τοῦ ἄλλου σώματος; τοῦτο δὲ ποιεῖν, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐν ὅλῳ τῷ σώματι θερμασίας, ἀδυνατοῦσιν. ἀποσβέννυται γὰρ τὸ ὑπὸ τῆς κινήσεως θερμὸν γινόμενον ὑπὸ τοῦ περιέχοντος μᾶλλον, ὅτι πολύ ἐστιν ἐν αὐτοῖς τὸ ὑγρὸν καὶ ἄπεπτον.

F

ἔτι δὲ τὸ σπέρμα ἐκ τροφῆς. τροφὴ δὲ πᾶσα πέττεται· ἧς πληρωθέντες, ὁρμητικοί εἰσι πρὸς τὰ ἀφροδίσια. διὸ καὶ κελεύουσί τινες πρὸς τὴν πρᾶξιν τὴν τοιαύτην, ἀριστᾶν μὲν πολύ, δειπνεῖν δὲ ὀλίγον, ἵνα ᾖ αὐτοῖς ἐλάττω τὰ ἄπεπτα τῶν πεπεμμένων. A

Ad hæc ſemen à cibo proficiſci neceſſe eſt: cibus autem omnis concoquitur, quo ſatiati ad Venerem planè incitamur. Vnde hac de re plerique prandere largè, cœnare parcè præcipiunt, vt cruda inſint, quàm concocta pauciora.

ιβ Διὰ τί ὁ γλυκὺς καὶ ἄκρατος καὶ ὁ κυκεὼν μεταξὺ * διαπινόμενοι ἐν τοῖς πότοις, νήφειν ποιοῦσι; καὶ διὰ τί ἧττον μεθύσκονται ταῖς μεγάλαις κωθωνιζόμενοι; ἢ πάντων τὸ αὐτὸ αἴτιόν ἐστιν, ἡ παράκρουσις τοῦ ἐπιπολῆς θερμοῦ; τὸ γὰρ μεθύειν ἐστίν, ὅταν ᾖ τὸ θερμὸν [ἐν] τοῖς περὶ τὴν κεφαλὴν τόποις. B

γρ. διαπινόμενοι.

12 Cur ſi quis vinum dulce, ac merum aut cyceonem inter potandum hauſerit, ſobrius perſiſtere poſſit? & cur minùs ebriantur, qui calice amplo fœcundoque hauriunt? an omnium eadem illa ratio eſt, quòd ſuperficialis calor ita ſupprimitur? Violentia enim tum oritur, cùm calor ſedem capitis totam occupauit.

ιγ Διὰ τί τοῦ γλυκέος ἐπιπολάζοντος, ἐάν τις μεθύων ἤδη ἐπιπίῃ γλυκύ, * καταπέπτεται ὁ ἐνυπάρχων οἶνος, καὶ ἧττον ἐνοχλεῖ; ἢ ὅτι τὸ μὲν γλυκὺ λεαντικόν τέ ἐστι καὶ γλίσχρον (ἐμφράττει οὖν τοὺς πόρους) ὁ δὲ αὐστηρόν, τραχυντικόν; καὶ τὸ μέν, εὐπετῆ ποιεῖ τῷ θερμῷ τὴν ἀναφοράν· ὁ δὲ γλυκύς, στέγει αὐτό, τοὺς πόρους ἐμφράττων. ὅτι δὲ τῶν ἄνω θερμανθέντων ἐστὶν ἡ μέθη, εἴρηται. ἔτι δὲ ὁ μὲν γλυκύς, ἄοδμος· ὁ δὲ αὐστηρός, οὔ. ὀσμὴ δὲ πᾶσα βαρύνει κεφαλήν. C

γρ. πέπτεται

13 Quam ob cauſam cùm vinum dulce aptum ſit fluitare, ſi quis temulentus dulce ſuperadmiſit, hauſtum vinum concoquitur, minuſque infeſtat? An quia vinum dulce, lene ac lentum eſt, itaque foramina obfarcit, atque interſepit: auſterum contrà, exaſperans, rigidum eſt: facilem item aſcenſum calori hoc præſtat, dulce autem obſtruſu foraminum calorem arcet, ac inhibet. Vinolentiam verò parte concalefacta ſuperna oriri dictum iam eſt. Addo etiam, quòd vinum dulce inodorum, auſterum autem odorum eſt: odor autem omnis caput tentat, & ingrauat.

ιδ Διὰ τί ἀπὸ τοῦ κεκραμένου μέν, ἀκρατεστέρου δέ, ἕωθεν μᾶλλον πονοῦσι τὴν κεφαλήν, ἢ ἀπὸ τοῦ ἀκράτου; ἢ ὅτι ὁ μὲν ἄκρατος, παχυμερὴς ὤν, εἰς τοὺς περὶ τὴν κεφαλὴν πόρους στενοὺς ὄντας, αὐτὸς μὲν οὐκ εἰσπίπτει· ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ, ἡ ὀσμὴ καὶ θερμότης· ὁ δὲ κεκραμένος, μιχθεὶς λεπτῷ τῷ ὕδατι, αὐτὸς εἰσδύεται; ἔχων δὲ σῶμα, καὶ τῆς δυνάμεως πολὺ τῆς τοῦ ἀκράτου, δυσπεπτότερός ἐστι. τά τε γὰρ ὑγρὰ [πάντων] δυσπεπτότατα, καὶ τὰ σώματα τῶν ἐν αὐτοῖς δυνάμεων. D

Suprà 3.

14 Cur à vino diluto, meraciùs tamen, caput poſtridie magis dolemus, quàm mero. An merum, quia craſſius eſt, foramina capitis anguſta ſubire ipſum non poteſt, ſed vim ſuam, atque odorem, & calorem tantùm tranſmittit? Dilutum autem illud, quoniam per aquæ admiſtionem tenuius factum eſt, facilè ipſum ſubit, ac penetrat? cùm tamen partem corpulentiæ, facultatiſque meri non mediocrem adhuc retineat, concoctu difficilius eſt: nam & humida, omnium difficillima concoqui, & corpora longè peruicaciora, quàm facultates eorum, perſiſtere nouimus.

ιε Διὰ τί μᾶλλον δύνανται πιεῖν εἰς μέθην οἱ ἀγύμναστοι τῶν γεγυμνασμένων, καὶ ῥᾷον ἀπαλλάττουσιν; ἢ ὅτι [οἱ] ἔχοντες περίττωμα καὶ ὑγρὸν ἐν αὐτοῖς, οὐρητικοὶ γίνονται· ὅπερ ποιεῖ δύνασθαι πίνειν, καὶ ὕστερον κούφως ἔχειν, διὰ τὸ μὴ ἐμμένειν πολὺ ὑγρὸν οἰνῶδες; οἱ μὲν οὖν ἀγύμναστοι, ὑγροὶ καὶ περιττωματικοί εἰσιν· οἱ δὲ γεγυμνασμένοι, ξηροί· ὥστ᾽ εἰς τὸ σῶμα τούτοις ἡ ὑγρότης ἡ οἰνηρὰ ἀφικνεῖται. εὐθύς τε οὖν ἀντισπᾷ τῇ οὐρήσει ἡ φορὰ αὕτη· καὶ ὕστερον ἐμμένον τὸ ὑγρὸν τοῦτο ἐν τῷ σώματι, βάρος ποιεῖ. E

15 Cur inexercitati magis quàm exercitati, ad vinolentiam vſque potare, & vino faciliùs ſolui poſſunt? An quoniam qui excrementa humoreſque in ſe continent, vrinam copioſè profundunt: quod facit, vt plus bibi, & leuari faciliùs poſſit, quoniam non multum vinoſi humoris in ventre remaneat? Atqui inexercitati, humidi ſunt, excrementiſque redundant. Exercitati contrà, ſicci ſiticuloſique, ita vt vini humor ſeſe totum inſinuare corporibus poſſit. Statim igitur hic vini impetus vrinam retractat, & poſt, humor hic in corpore inſidens, grauitatem creare nimirum poteſt.

16 Cur vinum aliquos retardos, alios ſuperbos reddit, atque inſanibundos? Contrario enim affectu id agitur, quandoquidem alteri magis, alteri minùs moueantur. an, (vt Chæremon ait,) *vinum ſeſe pro moribus vtentium applicat*? Contraria igitur reddit, non quæ eadem ſed quæ ſunt diſſimilia: vt ignis alia exiccat, alia humefacit, ſed non eadem: & quidem glaciem liquefacit, ſalem indurat. Nam & vinum vt quod ſuapte natura humidum ſit, homines tardiores incendit, redditque mobiliores: contrà, mobiliores diſſoluit, atque retardat. Vnde pleroſque melancholicos penitus reſolui labique in crapulis nouimus. Vt enim balneum corpora perſtricta duráque relaxat, agilioráque facit, humida verò & mobilia diſſoluit, atque infirmat: ſic vinum quaſi interna hominis diluens, ita afficere poteſt.

A ις΄ Διὰ τί ὁ οἶνος καὶ τετυφωμένους ποιεῖ καὶ μανικούς; ἐναντία γὰρ ἡ διάθεσις. ὁ μὲν γὰρ, μᾶλλον ἐν κινήσει· ὁ δὲ, ἧττον. ἢ ὥσπερ Χαιρήμων εἶπε, Τῶν χρωμένων γὰρ τοῖς τρόποις κεράννυται. τἀναντία οὖν ποιεῖ, οὐ ταὐτά, ἀλλὰ τὰ μὴ ὁμοίως ἔχοντα. ὥσπερ καὶ τὸ πῦρ, τὰ μὲν ξηραίνει, τὰ δὲ ὑγραίνει, ἀλλ' οὐ ταὐτά· καὶ τήκει τὸν κρύσταλλον, καὶ πήγνυσι τοὺς ἅλας. καὶ ὁ οἶνος (ὑγρὸς γάρ ἐστι τὴν φύσιν) τοὺς μὲν
B βραδυτέρους ἐπιτείνει καὶ θάττους ποιεῖ, τοὺς δὲ θάττους ἐκλύει. διὸ ἔνιοι τῶν μελαγχολικῶν τῇ φύσει, ἐν ταῖς κραιπάλαις ἐκλελυμένοι γίνονται πάμπαν. ὥσπερ γὰρ τὸ λουτρὸν τοὺς μὲν συνδεδεμένους τὸ σῶμα καὶ σκληρούς, εὐκινήτους ποιεῖ, τοὺς δὲ εὐκινήτους καὶ ὑγρούς, ἐκλύει· οὕτως ὁ οἶνος, ὥσπερ λύων τὰ ἐντός, ἀπεργάζεται τοῦτο.

17 Quid eſt cur braſſica ſedet crapulam? an quòd ſuccum dulcem, diſcutientemque obtinet? Vnde medici eam aluo infundunt: frigida autem ipſa eſt. Argumentum, quod ad alui vehementes deiectiones medici ea vtuntur, excocta in plenum, & ſuo callo purgata, refrigeratáque. Fit igitur detentis à crapula, vt eius ſuccus humores in aluum detrahat, qui vinoſi crudique tenentur, & ipſa ſupra in ventriculo remanens corpus refrigeret: quo fit vt tenues humores ad veſicam labantur. Quòd cùm humor vtrinque educatur, corpuſque refrigeretur, rectè liberari à crapula poſſint. Vinum enim humidum, atque calidum eſt. Euenit ad hæc, vt cùm humores deorſum ſe trahunt, atque excernunt, flatum etiam ſecum deducant: qui, ſi per vinum liceat, in caput ſe efferens grauitatem creat, & crapulam: ſin autem deorſum ſe vertit, corpuſque ob cauſam prædictam refrigeratum eſt, dolor crapulæ omnis tollitur. Eſt enim crapula feruor quidam, & deſinens inflammatio, quæ plus confligat, quàm temulentia, quod mentem illa quatit, & alienat, crapula autem mente ſibi conſtante, dolorem admouet. Vt etiam qui febre vrgente ludunt potiùs, quàm dolent: iidem vbi leuati malo fuere, atque ad ſe rediere, indolere occipiunt. Hoc enim idem in crapula quoque, & in temulentia euenire ſolitum eſt.

C ιζ΄ Διὰ τί ἡ κράμβη παύει τὴν κραιπάλην; ἢ ὅτι τὸν μὲν χυλὸν γλυκὺν καὶ ῥυπτικὸν ἔχει; διὸ καὶ κλύζουσιν αὐτῷ τὴν κοιλίαν οἱ ἰατροί. αὐτὴ δέ ἐστι ψυχρά. σημεῖον δέ· πρὸς γὰρ τὰς σφοδρὰς διαρροίας χρῶνται αὐτῇ οἱ ἰατροί, ἕψοντες σφόδρα, καὶ * ἀποξυλίζοντες καὶ ψύχοντες. (Fort. ἀποχυλίζοντες. ait sylb.) συμβαίνει δὴ τῶν κραιπαλώντων, τὸν μὲν χυλὸν αὐτῆς εἰς τὴν κοιλίαν κατασπᾶν τὰ ἐν αὐτοῖς ὑγρά, οἰνηρὰ καὶ ἄπεπτα ὄντα, αὐτὴν δὲ ὑπολειπομένην ἐν τῇ ἄνω κοιλίᾳ, ψύχειν τὸ σῶμα. ψυχομένου δὲ, ὑγρὰ λεπτὰ συμβαίνει εἰς τὴν
D κύστιν φέρεσθαι. ὥστε κατ' ἀμφότερα τῶν ὑγρῶν ἐκκρινομένων διὰ τοῦ σώματος, καὶ καταψυχομένου, εἰκότως ἀκραίπαλοι γίνονται· ὁ γὰρ οἶνος ὑγρὸς καὶ θερμός ἐστιν. ἔτι δὲ συμβαίνει τῶν ὑγρῶν κατασπωμένων καὶ κενουμένων κάτω, πνεῦμα ἐπάγεσθαι αὐτοῖς· ὅθεν μόνον ἀπὸ τοῦ οἴνου εἰς τὴν κεφαλὴν φερόμενον, τὸν κάρον καὶ τὴν κραιπάλην ποιεῖ. κάτω δὲ ὁρμήσαντος καὶ καταψυχομένου τοῦ σώματος διὰ τὰ εἰρημένα,
E λύεται (ὁ) κραιπάλης πόνος. ἔστι γὰρ ἡ κραιπάλη, ζέσις τις καὶ * φλεγμασία λήγουσα. (γρ. θερμασία) λυπεῖ δὲ μᾶλλον τῆς μέθης, ὅτι ἐκείνη μὲν ἐξίστησιν, ἡ δὲ κραιπάλη ἐν ἑαυτοῖς οὖσι, τὸν πόνον παρέχει· καθάπερ οὖν καὶ ὑπὸ τῶν πυρετῶν οἱ λαμβανόμενοι παίζουσι μᾶλλον ἢ ἀλγοῦσι· παρ' αὐτοῖς δὲ γενόμενοι οἱ αὐτοί, κουφισθέντες τοῦ πάθους, ἀλγοῦσι. ταῦτα γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς κραιπάλης καὶ ἐπὶ τῆς μέθης συμβαίνει.

ιη Διὰ τί μᾶλλον ἐμετιᾶν ποιεῖ ὁ ὑδαρὴς οἶνος, ἢ τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἄκρατος; ἢ ὅτι ἐμεῖν μάλιστα ποιεῖ τὰ ἐπιπολαστικὰ, καὶ ὅσα ἀηδῆ ἐστιν; ἔστι δὲ ὁ μὲν οἶνος κατακρουστικὸς, τὸ δὲ ὕδωρ λεπτὸν καὶ οὐκ ἀηδές. διὰ μὲν οὖν τὸ λεπτὸν καὶ οὐκ ἀηδὲς εἶναι, κάτω διέρχεται ταχύ· διὰ δὲ τὸ μὴ ἀηδὲς, οὐ ποιεῖ καρδιώττειν. ὁ δὲ κεκραμένος λίαν, οὐκ ἔστι λεπτὸς, ὥστε διαῤῥεῖν ταχύ· διὰ δὲ τὸ μικρὸν ἔχειν οἴνου, ἀηδής ἐστι. ταράττει γὰρ τὴν αἴσθησιν, τὰς πλείους ἐν αὐτῇ [τὰς] κινήσεις
Suprà 8. ἐμποιεῖν, τήν τ' ἀπὸ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ὕδατος. αἰσθητὰ γὰρ ἄμφω γίνονται, ὁ δ' εὔκρατος, τὴν μὲν τοῦ ὕδατος αἴσθησιν ἀφανίζει, οἴνου δὲ μαλακὴν ποιεῖ αἴσθησιν· διὸ ἡδέως πίνεται. ἀηδὴς δὲ ὢν ὁ ὑδαρὴς οἶνος, ἐπιπολαστικός ἐστι· τὸ δὲ τοιοῦτον, ἐμετικόν ἐστι.

ιθ Διὰ τί μεθύοντες μάλιστα διαισθανόμεθα τὰ ἁλυκὰ καὶ τὰ μοχθηρὰ ὕδατα· νήφοντες δὲ, ἧττον; ἢ ὅτι τὰ λυπηρὰ μᾶλλον δῆλα τοῖς μὴ ἐπιθυμοῦσι, τοὺς δ' ἐπι-
γρ. διαλανθάνεις. θυμοῦντας * λανθάνει; * ὁ μὲν οὖν ἡδέως ἔχων, ἡδέως τῷ ἐπιθυμοῦντι ἔχει. ὁ δὲ νήφων, οὕτως ἔχει· ὁ δὲ μεθύων πλήρης.

Gaza legit, ὁ μ. ὁ. ἡ. ἔχων τῷ μὴ ἐπιθυμοῦντι, ὁμοίως διάκειται. ὁ δὲ ἀηδῶς διακείμενος, τῷ ἐπιθυμοῦντι ὁμοίως ἔχει ὁ δὲ ν. &c. Sylb.

κ * Διὰ τί τοῖς μεθύουσι σφόδρα, κύκλῳ πάντα φαίνεται φέρεσθαι. καὶ ἤδη ἁπτομένης μᾶλλον τῆς μέθης, * ἀριθμεῖν τὰ πόῤῥω οὐ δύνανται; διὸ καὶ σημεῖον τῆς μέθης ποιοῦνται αὐτό τινες. ἢ ὅτι κινεῖται ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ οἴνου ἡ ὄψις πυκνάκις; ὥσπερ οὖν ὅταν ὑποθῇ τις ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν, δύο φαίνεται, οὕτω καὶ τοῖς μεθύουσιν. οὐδὲν γὰρ διαφέρει, ἐὰν μὲν ὑποθῇ, κινῇ δὲ τὴν ὄψιν, οὐδὲ ἂν ἔξωθεν ἢ ἔσωθεν. ἀμφοτέρως γὰρ τὸ αὐτὸ πάσχει ἡ ὄψις. ὥστε οὐ δόξει μένειν τὸ ὁρώμενον· καὶ τὸ πόῤῥωθεν ἔτι μᾶλλον. ἔτι γὰρ ἧττον κρατεῖ ἀποτεινομένης τῆς ὄψεως. καὶ πλέον τὸ διάστημα ἐπὶ τῷ ἄκρῳ ποιεῖ ἡ ἐγγὺς αὕτη κίνησις. ἐὰν δὲ σφόδρα κινῆται, καὶ ὁμαλῶς ἄνω καὶ κάτω, ἧττον κρατήσει τοῦ πόῤῥω. πάντα δὲ ἀποτεινόμενα, κύκλῳ φέρεται· οἷον οἰστοὶ καὶ τὰ καταρτώμενα. καὶ ἡ ὄψις οὖν δι' ἀσθένειαν ταὐτὸ πάσχει, ὥσπερ ἂν εἰ πόῤῥω ἐφέρετο. διαφέρει δ' οὐδὲν τὴν ὄψιν κινεῖν, ἢ τὸ ὁρώμενον. ταὐτὸ γὰρ ποιεῖ πρὸς τὸ φαίνεσθαι.

Sup. 9. Sup. ἀθρεῖν

κα Διὰ τί ὅταν ἀθρόως πίνωσι, ξηρότεραι
Sylb. ὅτ' ἐάν. αἱ κοιλίαι γίνονται, * ὅτε δὲ ὑγραίνεσθαι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ πλείονος; ἢ ὅτι τοῦ μὲν πολλοῦ καὶ ἀθρόου,

A 18 Cur vinum dilutiùs temperatum vomitum magis quàm merum, quàm aqua, prouocat? an quòd ea maximè vomitũ mouent, quæ innatare ſolita, quæque inſuauia faſtidioſaque ſunt? Vinum autem reprimendi vim obtinet: aqua tenuis, nec inſuauis eſt. Quod igitur tenuis eſt, citò pro ſui tenuitate deſcẽdit: quòd non inſuauis, ſtomachum non perturbat. Vinum autem nimis dilutũ, nec ita tenue eſt, vt perfluere poſſit celeriter: & faſtidioſum eſt, quod parum obtinet vini: ſenſum enim conturbat, quia plures motus in eo excitat, ſcilicet quem vinum,
B quemq; aqua efficere poteſt: ambo enim ſẽtiri queunt. Quod autem fuerit modicè tẽperatum, id ſenſum penitus aquæ tollit, vinique mollis delinientiſq; ſenſum accõmodat, ex quo ſuauiter bibi poteſt. Sed cùm vinum immodicè dilutũ ita inſuaue eſt, tum innatare redundaréque ſolet: quod autem tale eſt, vomitum id facilè ciet.

19 Cur vinolẽti aquas ſalſas, & vitioſas, meliùs quàm ſobrii ſentire poſſumus? An quoniam dura & triſtia certiùs ab iis ſentiuntur, qui minimè cupiunt? Latent hæc enim cupientes, & ſæpe fallunt. At verò qui lætè ſe
C habet, is non cupienti ſimilis eſt: qui autem in triſtitia eſt, cupientis hic gerit affectum. Sobrius autem ita ſe habet: vinolentus contrà, ſatiatus repletuſque eſt.

20 Cur penitus vinolentis res omnes circũferri videntur. & cùm iam amplius vinum attingit, nequeunt, quæ procul poſita ſunt, enumerare? quocirca nonnulli hinc vinolentiæ indicium trahunt. An quia conſpectus frequenter à vini calore commouetur? Quemadmodum igitur, ſi ſub oculo preſſeris rem obiectã, geminari videbis: ſic etiam
D vinolentis accidere illud poteſt. Nihil enim intereſt, vtrum ſuppreſſeris, an aſpectum commoueris, nec enim extrinſecus, an intrinſecus: idem enim obuenire vel accidere, vtraque ratione conſpectui poteſt. Itaque res obiecta minimè conſtare videbitur, atque etiam magis quæ procul abeſt: nam eo obtinebitur minùs quo ſe longiùs aſpectus deducat. Propinquitas etiam illa mouendi, ampliùs ad extremum abſoluere interuallum poteſt. Item ſi æquabili cum vehementia ſurſum deorſumque aſpectus ſe
E agitet, res minùs aſſequatur remotas neceſſe eſt. Deducta autem circumferri omnia ſolent, velut ſagittæ, & quæ appenſa demittimus. Igitur viſus quoque ſuam ob imbecillitatem, quaſi procul deferatur, idem hoc patitur: nihil autem intereſt, viſum an rem viſui obiectam commoueas.

21 Quam ob cauſam, quod vniuerſum raptimq; bibitur, vẽtrem id minùs humectat, cũ tamen ab humore copioſiore plus humectari conueniat? An quòd humorẽ multum,

ac vniuerſum, venter ſuperare non poteſt, ſed locum adire ſuum indomitum patitur? Locus autem crudi humoris, veſica eſt. Exiguum verò facilè vincit, & concoquit: ex quo moram hic diutius trahens, ventrem porrò humificare poteſt.

22 *Cur magis crapulam ſentiunt qui dilutum bibunt, quàm qui merum? An propter tenuitatem ſuam in plures locos dilutum penetrat, (quod in veſtibus contingit,) difficiliuſque educi poteſt? Aqua quidem partibus conſtat tenuibus, ſed quæ facilè queat educi. An quia meri minùs bibitur, (tantum enim non poteſt,) faciliùs euomitur? Præterea merum vt reliqua, ſic ſe ipſum concoquit.*

23 Quamobrem qui antè extenuatus, merum inde multum hauſerit, morte occumbat: & plerique verò bibaces, cùm ſe nihil extenuarint, multo tamen vniuerſoque meri hauſtu ſicci efficiuntur? Quærendum enim hoc eſt, quandoquidem vinum calidum ſuapte natura eſt, & vt vita calore contineri apparet, ſic mors refrigeratione accidere. An, vt ex cicuta, ſic ex mero intereundum eſt, videlicet dum proprius calor paulatim extinguitur, modo tamen diuerſo? Cicuta enim calorem frigiditate ſua extinguit, humoremque indurat: vinum autem ſua caliditate calorem macerat naturalem. Et quomodo ab igne nimio aut Sole exiguus ignis extinguitur, ſic intimus corporis calor à vini calore, ſi nimius eſt, ſuperatur, atque extinguitur.

24 Cur vinolenti ſunt ad lacrymandum propenſiores? An affectuum huiuſcemodi omnium eadem cauſa eſt, quam repreſſio, quæ ſcilicet agitur per ſumma, afferre poteſt: vinolentiam enim locis conſiſtere capitis certum eſt?

25 Cur vinolentis ſomnus oriri nequeat? An quòd ad ſomnum creandum calidum adeſſe humorem opus eſt: hic enim concoqui expeditè poteſt. Quòd ſi deeſt, exiguuſq; humor aut concoctu difficilis ineſt, ſomnus non oritur: qua de cauſa poſt cibum ac potum ſomnolentiſſimi fieri ob calorem ſolemus. Melancholicos verò, & vehementer æſtuantes inſomnia tenent: alteros, quia refrigeratus humor penitus eſt: alteros, quia nullus, aut minimus extat. Ergo rationem vtriuſque affectus inde eſſe petendam palam eſt.

26 Cur ebrioſi tremunt, & eo magis quo largius merum hauſerint? Cùm vinum calefaciendi vim habeat, tremor autem ex frigore maximè proficiſcatur: itaque qui rigent præcipuè tremunt? Attamen pleroſque, cùm mero tantummodo cibi gratia vterentur, tremores acres adeò inuaſerunt, vt homines comprimentes à ſe omnes eiicerent,

A οὐ κρατεῖ ἡ κοιλία, ἀλλ' εἰς τὸν αὑτὸν ἔρχεται τόπον ἀπαθές; ἔστι δὲ ὑγροῦ τόπος ἀπέπτου ἡ κύστις. τοῦ δὲ ὀλίγου κρατεῖ καὶ πέττει· ὥστε μένον, ὑγραίνει.

κβ Διὰ τί μᾶλλον κραιπαλῶσιν οἱ εὔκρατον πίνοντες, ἢ οἱ ἄκρατον; ἢ διὰ τὴν λεπτότητα εἰς πλείους τόπους ὁ κεκραμένος εἰσέρχεται, (καθάπερ ἐν τοῖς ἱματίοις.) καὶ ἔστι δυσεξαγωγότερος; τὸ δὲ ὕδωρ λεπτομερέστερον μέν, ἀλλ' εὐέξοδον. ἢ διότι ἔλαττον πίνουσιν ἄκρατον, διὰ
B τὸ μὴ δύνασθαι, καὶ μᾶλλον ἀπεμοῦσιν; ἔτι συμπέπτει τὰ λοιπά. ταὐτὸ δὲ ἐστὶ πρόβλημα. Sup. 3. Gaza in quib. codd. omiſerat.

κγ Διὰ τί ὑπὸ τοῦ ἀκράτου ἀποθνήσκουσιν, ἐάν τις περιϊσχναίας πολὺ πίῃ; καὶ μὴ περιϊσχνάναντες δὲ πολλοὶ τῶν φιλοπότων, ἄθρουν πολὺ * πίνοντες, ξηροὶ γίνονται; δοκεῖ γὰρ ὅ,τε οἶνος τὴν θερμὴν τὴν φύσιν, καὶ τὸ ζῆν· τὸ δὲ ἀποθνήσκειν, κατάψυξις. ἢ ὥσπερ [καὶ] ἀπὸ τοῦ κωνείου, σβεννυμένου κατὰ μικρὸν τοῦ θερμοῦ τοῦ οἰκείου· ἀλλὰ τρόπον ἕτερον; τὸ μὲν γὰρ τῇ ψυ-
C χρότητι πήγνυσι τὸ ὑγρὸν καὶ θερμόν· ὁ οἶνος, τῇ θερμότητι τῇ αὐτοῦ μαραίνει τὴν φυσικὴν θερμότητα. ὥσπερ οὖν ὑπὸ τοῦ πολλοῦ πυρὸς καὶ ἡλίου, τὸ ὀλίγον πῦρ ἀποσβέννυται, οὕτω ἡ ἐν τοῖς σώμασι θερμότης ὑπὸ τῆς ἐν τῷ οἴνῳ, ἐὰν ὑπερβάλλῃ. * πόντες.

κδ Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἀρίδακρυοι μᾶλλον; ἢ ὅτι θερμοὶ καὶ ὑγροὶ γίνονται; ἀκρατεῖς οὖν εἰσιν, ὥστε ὑπὸ * μικρῶν κινεῖσθαι. γρ. μικροῦ.

κε Διὰ τί ἧττον μεθύσκονται ταῖς μεγάλαις
D κωθωνιζόμενοι; * πάντων γὰρ ταὐτὸ αἴτιον ἡ κατάκρουσις, * τουτέστιν ἐπιπολῆς. τὸ μὲν γὰρ μεθύειν, ἐν τοῖς περὶ κεφαλὴν τόποις, * ἢ ὅτι δεῖ πρὸς τοὺς ὕπνους ὑγρότητα ἐνυπάρχειν θερμήν; αὕτη γάρ, εὔπεπτος. ἂν δὲ μὴ ἐνῇ ὑγρότης ὀλίγη, ἢ δύσπεπτος, οὐ γίνεται ὕπνος. διὸ ἐν τοῖς κόποις, καὶ μετὰ τοὺς πότους, ὑπνωτικώτατοι γίνονται ὑπὸ τῆς θέρμης. τοῖς δὲ μελαγχολικοῖς, * καὶ ταῖς μεγάλαις πυ-
E ρείαις, ἀγρυπνίας· τοῖς μέν, ὅτι κατέψυκται τούτων· τοῖς δέ, ὅτι οὐκ ἔστιν, ἢ ὀλίγον. φανερὸν οὖν ὅτι εἰς ταῦτα βλεπτέον καθ' ἕτερον τῶν παθῶν.

Sup. 13. Sup. τοῦ ἐπιπολῆς θερμοῦ. G. probl. aliud hîc orditur, ſic legens διὰ τί οἱ μεθυσθέντες οὐχ ὑπνίζονται; Sylb. G. καὶ τοῖς μεγάλως πυρεῶσιν ἀγρυπνία. & mox ὅτι ὅλως κατέψυκται τὸ ὑγρόν. Sylb.

κϛ Διὰ τί οἱ οἰνόφλυγες τρέμουσι, καὶ μᾶλλον ὅσῳ ἂν ἀκρατοποτῶσιν; ἔστι δέ, ὁ μὲν οἶνος, θερμαντικός· ὁ δὲ τρόμος, γίνεται μάλιστα ἀπὸ ψυχροῦ· διὸ οἱ ῥιγῶντες μάλιστα τρέμουσι. πολλοῖς δ' ἤδη χρωμένοις μόνῳ ἀκράτῳ τροφῆς χάριν, τρόμοι τε ἰσχυροὶ συνέβησαν, ὥστε ἀπορρίπτειν τοὺς θλίβοντας; Suprà 5.

καὶ τῷ θερμῷ ὕδατι λουόμενοι, ἀναισθήτως εἶχον. ἕτεροι δὲ τοῦτον τὸν τρόπον διαιτώμενοι, καὶ τρίψεσι χρώμενοι καὶ τροφῇ κρέασι, πρὸς ἀποπληκτικὰς ἀρρωστίας ἦλθον [οἷς] τρόμοι μὲν, διὰ τὴν ἀκινησίαν, ἧττον ἐνέπιπτον, πόνος δὲ ἰσχυρὸς, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἡσυχάζειν. ἔτι [καὶ] τοῦ μὲν τρόμου αἰτία, ἡ ψυχρότης. φαίνονται γὰρ (ὥσπερ εἴρηται) οἵ τε ῥιγῶντες τοῦτο πάσχοντες, καὶ οἱ σφόδρα γέροντες. ἀμφοτέρων δὲ τούτων, τῶν μὲν, τὸ πάθος ψυχρόν· τῶν δὲ, ἡ ἡλικία· ὁ δὲ οἶνος, θερμαντικώτατος. ὥστε ὑπεναντίον ἄν τι * συμβαίνῃ. ἢ οὐδὲν κωλύει γίνεσθαι ταὐτὸ ὑπὸ ἐναντίων, μὴ ὡσαύτως δὲ ποιούντων; οἷον καὶ ἀπὸ τῶν πάγων ἀποκαίεται. * ὑπὸ θερμοῦ, ὅταν ὁ πάγος ἀθρόον ποιήσῃ τὸ θερμόν. ὥστε ἔστι μὲν ὡς ὑπὸ ἐναντίων τὸ πάθος τὸ αὐτὸ συμβαίνειν, ἔστι δὲ ὡς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τὸ αὐτό. ὁ δὲ τρόμος γίνεται μὲν ὑπὸ ἐνδείας θερμοῦ, οὐ παντὸς, ἀλλὰ τοῦ οἰκείου. φθείρεται δὲ τὸ θερμὸν, ἢ μαράνσει, ἢ σβέσει. σβέσει μὲν, ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ὑπὸ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ· μαράνσει δὲ, ἐνδείᾳ τροφῆς, οἷον οἱ λύχνοι, ὅταν μὴ ἔχωσιν ὑπέκκαυμα, μηδ' ἔλαιον· ἢ ὑπὸ θερμοῦ ἀλλοτρίου, οἷον τὸ πῦρ ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ οἱ λύχνοι παρὰ τῷ πυρί. οἱ μὲν οὖν ῥιγῶντες ὑπὸ ψυχροῦ, σβεννυμένου τοῦ θερμοῦ τρέμουσι· διὸ καὶ τοῖς περιχεομένοις τὸ θερμὸν, αἱ φρῖκαι γίνονται· ἐγκατακλειόμενον γὰρ τὸ ψυχρὸν εἴσω καὶ ἀντιπεριιστάμενον, ἵστησι τὰς τρίχας· καὶ τῷ ἀρχομένῳ πυρέττειν τὸ γινόμενον ῥῖγος δι' ὁμοίαν αἰτίαν γίνεται. ἐν δὲ τῷ γήρᾳ τὸ θερμὸν μαραίνεται, τῆς τροφῆς ὑπολειπούσης. τροφὴ μὲν γὰρ, ὑγρὸν τῷ θερμῷ· τὸ δὲ γῆρας, * ψυχρόν. οἱ δὲ οἰνόφλυγες, μαραινομένης μὲν τῆς οἰκείας θερμότητος, τρέμουσι· κἂν καὶ εἴ τινες ἄλλοι τοῦτο πάσχουσι διὰ τὸν οἶνον. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῖς διὰ γῆρας, ἀλλ' ἐπὶ τρίτος ἦν τρόπος τῆς τοῦ θερμοῦ φθορᾶς. ὅταν γὰρ ὑπερβάλλοντι χρῶνται, ἐν τῷ σώματι πολλὴ οὖσα ἡ θερμότης, ἢ ἀποσβέννυσιν, ἢ ἀσθενῆ ποιεῖ τὴν οἰκείαν θερμότητα ᾗ ἰσχύομεν· ἔστι γὰρ ὅταν μὴ κρατῇ τὸ κινοῦν τοῦ κινουμένου· οἷον, ὅταν ξύλον μακρὸν καὶ μέγα, μὴ εὐκρατῶς ἔχῃ τις, τὸ ἄκρον τρέμει. γίνεται γὰρ τοῦτο, ἢ ὅτι τὸ ἐχόμενον μεῖζόν ἐστιν, ἢ ὅτι τὸ κινοῦν ἔλαττον. συμβαίνει δὲ σβεννυμένου τοῦ θερμοῦ, (δοκεῖ γὰρ αἴτιον τοῦτο εἶναι τοῦ κινεῖσθαι τοῖς ζῴοις,) μὴ κρατεῖν τὴν φύσιν. σημεῖον δ'

χ. συμβαίνοι.]

G. ἢ ὑπὸ τῶ θ. Sylb.

χ. ξηρόν.

A & cùm aqua calida perfunderentur, nullatenus ſentire poſſent. Alii verò cùm eo ipſo agerent modo, perfrictionéque & carnibus in cibo vterentur, in ſtuporem attonitum inciderunt: quos tremor quidem mitiùs, ſcilicet ob immobilitatem, torquebat: dolor tamen acerrimus, & inquietudo iam inde exercebat aſſiduè. Tremoris itaque cauſa frigiditas eſt: nam & qui rigent, ea re pati ipſa videntur, vt dictum eſt, & B qui admodum ſenuere, quorum vtrorumque alteri ab affectu frigido, alteri à frigida ætate vrgentur. Vinum autem calefaciendi vim præcipuè obtinet, quocirca contrarius quidam vt proueniat affectus, ratio exigit. An nihil prohibet rem eandem à contrariis effici, dummodo non agant modo eodem, ſed diuerſo? Exempli gratia, vritur & à gelu, & à calore, vbi gelu calorem coëgit vniuerſum: itaque modo quodam à contrariis effectus proficiſci- C tur idem, & modo quodam non niſi idem producitur. Tremor autem ob inopiam excitatur caloris, non cuiuſque, ſed proprii. Corrumpitur autem calor, aut marcore, aut extinctu: extinctu quidem à contrariis, hoc eſt, frigido atque humido: marcore autem, vel indigentia nutrimenti, vt lucerna cùm fomite aut oleo caret: vel ab alieno calore, vt ignis in Sole, & lucerna apud ignem. Igitur qui ex frigore rigent, caloris extinctu obtremiſcunt. Ex quo etiam D fit, vt aqua offuſa calida horror exoriatur. Frigus enim, cùm intus includitur, atque circum obſiſtit, pilos erigit. Et in febrium quoque acceſſione rigor ille eueniens ſimili de cauſa venit. In ſenectute autem calor alimento deficiente emarceſcit: humor enim alimentum caloris eſt, ſenectus autem ſicca eſt. Ebrioſi verò & ſi qui ita affecti ſunt alii, ſuo prorſus emarceſcente calore, obtremiſcunt: ſed non modo eodem quo E ſenes, ſed tertio, vt propoſuimus. Quòd enim vino vtuntur nimio, calor aduentitius ſuperans aut extinguit, aut debilitat proprium calorem, quo valemus. Fit enim tum tremor, cùm mouens quicquam rem nequit ſuperare, quam mouet: vt cùm lignum quis longum craſſumque obtinere firmaréque non pollet, tremit extremum: quod ideo fit, quoniam aut ſuſcepta res maior eſt, aut minor, quæ mouet. Ergo tremor, cùm calor extinguitur, accidit: hic enim dum integer inuictuſque manet, cauſæ animantibus eſſe videtur, cur mouere ſe valeant.

Indicium autem, ebrioſos ſeneſque ob frigiditatem affectos ſic eſſe, quòd tremor his fieri ſine vllo rigore ſolitus eſt.

27 Quam ob cauſſam, qui leuiter à vino tenentur, magis peccant, vel delirant, quàm qui aut grauiter ſeſe ebriarint, aut ſobrii manent? An quòd ſobrius rectè iudicat, qui autem penitus vinolentus eſt, quòd ſenſibus interceptis, onus ſuſtinere non poteſt, nihil diiudicat, atque ita non peccat? At verò, qui leuiter ſe ebriarit, iudicat quidem, quia non multum hauſerit: ſed quoniam à vino detentus aliquatenus eſt, poteſtatem rectè iudicandi amiſit, & peccet neceſſe eſt. Quemadmodum quòd Satyrus Clazomenius propenſus admodum erat ad maledicendum, eius aures, cùm accuſaretur, penitus obſtruxerunt, vt de re ageret, non in contumelias ſe prouolueret. Poſtea tamen cùm ceſſante iam aduerſario reſeraſſent, & pauca dicente adhuc illo audiuiſſet, nequaquam continere ſe potuit, ſed e veſtigio maledicta effundere incepit, quoniam ſentire iam poterat, rectè autem iudicare non poterat.

28 Cur vini dulcis, quod ſuauius eſt, ebrioſum neminem eſſe arbitramur? An quòd vinum dulce nullum ſaporem obtinet proprium vini, ſed alienum penitus reddit? Igitur dulcis rei, non vini auidus appellandus eſt, qui vini dulcis tenetur deſiderio.

29 Cur ebrioſi Solis calore gaudere maximè ſoleant? An quoniam concoctionem deſiderant, atque etiam quòd refrigerati admodum ſunt? ex quo attoniti ſtupidique mox fieri ſolent à potu.

30 Cur vinolentis multa interdum apparet quod vnum eſt? An quia conſpectus initia intrinſecus à vino mouentur, ſicut vel caput totum ſollicitari neceſſe eſt? At cùm initia mouentur conſpectus, idem ſeſe applicare non quit, ſed quaſi partem rei obiectæ vis vtraque conſpiciendi attingit. Meritò igitur res vna ſuſpicionem recipit geminationis: quod idem vel oculo ſubter oppreſſo poteſt euenire. Conſpectus enim mouetur initium, vt ei coïre cum altero non ampliùs liceat: ſed hic motus extrinſecus eſt: vini autem ille intrinſecus oritur, nec quicquam intereſt: idem enim ſequetur, qualitercunque aſpectum commoueris.

31 Cur vinolentorum lingua oberrat? Vtrùm quemadmodum corpus totum in vinolentia titubat, ita etiam lingua labens oberrat, nec reddere articulatim vocabula poteſt? An, quoniam caro linguæ mollis, & inſtar ſpongiæ eſt, ampliatur madeſcens atque extollitur: itaque ob molem tardior fit, exprimereque ſyncerè non valet? An quòd vt in aqua ob abſentiam aëris loqui non poſſumus, ita neque cùm nimium in nos humorem indidimus?

A ὅτι διὰ ψυχρότητα γίνεται τὸ πάθος τοῖς οἰνόφλυξι καὶ τοῖς * πρεσβυτέροις, ὅτι ἄνευ ῥίγους γίνεται ὁ τρόμος. κ. πρεσβύταις.

κζ Διὰ τί ὁ ἀκροθώραξ μᾶλλον παραινεῖ τοῦ μεθύοντος μᾶλλον, καὶ νήφοντος; ἢ ὅτι ὁ μὲν νήφων, εὖ κρίνει· ὁ δὲ παντάπασι μεθύων, διὰ τὸ τὰς αἰσθήσεις ἐπιπεπλασμένας εἶναι, οὐ δυνάμενος τὸ βάρος φέρειν, οὐ κρίνει· οὐ κρίνων δὲ, οὐ παραινεῖ. ὁ δὲ ἀκροθώραξ κρίνει τε, καὶ B διὰ τὸν οἶνον κακῶς κρίνει, ὥστε παραινεῖν. ὥσπερ καὶ Σάτυρον τὸν Κλαζομένιον ὄντα φιλολοίδορον φεύγοντα δίκην, ἵνα ὑπὲρ τοῦ πράγματος λέγῃ καὶ μὴ λοιδορῆται, τὰ ὦτα ἐπέπλασαν, ἵνα μὴ ἀκούων εἰς λοιδορίαν τρέπηται· παυομένου δὲ τοῦ ἀντιδίκου, ἀφεῖλον· μικρὰ δὲ ἀκούσας ἔτι λέγοντος, οὐκ ἀπέσχετο, ἀλλὰ κακῶς ἔλεγε, διὰ τὸ αἰσθάνεσθαι μὲν, κακῶς δὲ κρίνειν.

κη Διὰ τί πρὸς τὸν γλυκὺν οἶνον ἥδιω ὄντα, οὐ γίνονται οἰνόφλυγες; ἢ ὅτι οὐκ ἴδιον χυμὸν ἔχει ὁ γλυκὺς, ἀλλ' ἀλλότριον; φιλόγλυκυς οὖν μᾶλλον ἢ φίλοινος ἔσται ὁ κεκρατημένος. Infrà 32 C

κθ Διὰ τί οἱ οἰνόφλυγες ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινόμενοι, μάλιστα χαίρουσιν; ἢ ὅτι δέονται πέψεως; ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ κατεψῦχθαι. διὸ καὶ αἱ ἀποπληξίαι καὶ αἱ ἀποναρκώσεις τάχιστα μετὰ τοὺς πότους γίνονται.

λ Διὰ τί τοῖς μεθύουσιν ἐνίοτε πολλὰ φαίνεται τὸ ἓν ὁρῶσιν; ἢ ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄψεων ἔσωθεν κινοῦνται ὑπὸ τοῦ οἴνου, καθάπερ ἡ D ὅλη κεφαλή; κινουμένων δὲ τῶν ἀρχῶν, οὐκ εἰς ταὐτὸ συμβάλλουσιν αἱ ὄψεις, ἀλλ' οἷον ἐπὶ μέρος ἑκάτερον τοῦ ὁρωμένου· διὸ δύο φαίνεται. ταὐτὸ δὲ τοῦτο γίνεται, καὶ ἐάν τις κάτωθεν πιέσῃ τὴν ὄψιν. ἐκίνησε γὰρ τὴν ἀρχὴν τῆς ὄψεως· ὥστε μηκέτι εἰς ταὐτὸ συμβάλλειν τῇ ἑτέρᾳ. ἡ μὲν οὖν τοιαύτη κίνησις, ἔξωθεν γίνεται· ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ οἴνου, ἔσωθεν. διαφέρει δ' οὐθέν. ταὐτὰ γὰρ ποιήσει ὁπωσοῦν κινηθεῖσα. Supra…

E

λα Διὰ τί τῶν μεθυόντων ἡ γλῶσσα πταίει; πότερον ὅτι καθάπερ τὸ ὅλον σῶμα ἐν τῇ μέθῃ σφάλλεται, οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα σφαλλομένη πταίει, καὶ οὐ δύναται τὴν λέξιν διαρθροῦν; ἢ * σπογγώδης ἐστὶν ἡ τῆς γλώττης σὰρξ; βρεχομένη οὖν ἐξαίρεται. τούτου καὶ συμβαίνοντος διὰ τὸ πάχος τὸ ἀπὸ τοῦ ὄγκου, δυσκινητοτέρα οὖσα, οὐ δύναται ἀκριβοῦν. ἢ διότι οὔτε ἐν τῷ ὑγρῷ δυνάμεθα λαλεῖν, διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἀέρος, οὐδ' ὅταν εἰς τὸ στόμα λάβωμεν ὑγρόν;

κ. μανογώδης G. μαλακὴ καὶ σπογγώδης. F. ἡ μανώδης καὶ σπογγώδης. ait Syl.

ἐν τῇ μέθῃ οὖν ἐν ὑγρῷ πολλῷ τῆς γλώττης οὔσης, οὐκ ἀκριβοῦμεν· τὸ μὴ ἀκριβοῦν, ἔστι τὸ πταίειν. ἢ διότι ἐν ταῖς μέθαις ἡ ψυχὴ συμπαθὴς γινομένη, πταίει; τῆς ψυχῆς οὖν τοῦτο πασχούσης, εἰκὸς καὶ τὴν γλῶτταν ταὐτὸ πάσχειν. ἀπ' ἐκείνης γὰρ ἡ τοῦ λέγειν ἀρχή. διὸ καὶ χωρὶς τῆς μέθης, ὅταν ἡ ψυχὴ πάθῃ τι, συμπάσχει καὶ ἡ γλῶττα, οἷον τῶν φοβουμένων.

Supr. 29. λβ Διὰ τί οἱ οἰνόφλυγες καὶ οἱ περὶ τὴν θάλατταν, χαίρουσιν ἡλίῳ; ἢ διότι οἱ μὲν οἰνόφλυγες δέονται πέψεως, καὶ ἅμα συμβαίνει τινὰς τόπους κατεψῦχθαι; διὸ καὶ ἀποπληξίαι καὶ ἀποναρκώσεις μετὰ τοὺς πότους. οἱ δὲ θαλάττιοι, διὰ τὸ ἀεὶ ἐν ὑγρῷ εἶναι, τοῦτο ποιοῦσι.

λγ Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἀδύνατοι ἀφροδισιάζειν; ἢ ὅτι δεῖ μᾶλλόν τινα τόπον ἐκθερμανθῆναι τοῦ ἄλλου σώματος; οἱ δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῆς θερμασίας ἀδυνατοῦσιν. ἀποσβέννυται οὖν τὸ ἀπὸ τῆς κινήσεως θερμὸν γινόμενον ὑπὸ τοῦ περιέχοντος. ἢ διότι δεῖ μὲν ἐκθερμανθῆναι τοὺς κάτω τόπους, ὁ δ' οἶνος ἄνω πέφυκε φέρεσθαι; ὥστε ἐκεῖ ποιεῖ τὴν θερμασίαν, ἐντεῦθεν δ' ἀπάγει. καὶ μετὰ τὰ σιτία, ἥκιστα ἀφροδισιαστικοί· καὶ κελεύουσιν ἀριστᾶν μὲν πολύ, δειπνεῖν δὲ ὀλίγον. ἀπέπτων μὲν γὰρ ὄντων, ἄνω φέρεται· πεπεμμένων δέ, κάτω τὸ θερμὸν καὶ τὸ ὑγρόν. ἡ δὲ τοῦ σπέρματος γένεσις ἐκ τούτων. καὶ οἱ κοπιῶντες ἐξονειρώττουσιν, ὅτι ὑγρὸς καὶ θερμὸς ὁ κόπος. ἐὰν οὖν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ γένηται ἡ περίττωσις, συμβαίνει ἐξονειρώττειν. διὰ ταὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀρρωστήμασιν, ἐνίοις τούτων, συμβαίνει. καὶ τοῖς φοβουμένοις, καὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι συμβαίνει ὡσαύτως.

λδ Διὰ τί νέοι ὄντες ἐνουροῦσι μᾶλλον ὅταν μεθυσθῶσιν, ἢ πρεσβύτεροι; ἢ διὰ τὸ θερμοὺς [καὶ ὑγροὺς] εἶναι, πολὺ τὸ συρρυὲν γίνεται περίττωμα, διὰ τὸ μὴ ἀναλίσκειν τὸ σῶμα τὸ ὑγρόν· ὥστε ὑπερχεῖται· πρεσβυτέροις δὲ γινομένοις, διὰ ξηρότητα τὴν ὑπερβολὴν ἀνασπᾷ τὸ σῶμα. ἢ ὅτι μᾶλλον ὑπνωτικώτεροί εἰσιν οἱ νέοι τῶν πρεσβυτέρων; διὸ τοὺς μὲν νέους, καθύπνους ὄντας, λανθάνει ἡ ὁρμὴ τοῦ οὔρου ἐκπίπτουσα πρὶν διεγερθῆναι· τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, οὔ· καθάπερ οὐδὲ τῶν ἔξωθεν κινήσεων, οὐδὲν ἧττόν τι λανθάνει αὐτοὺς ἢ τοὺς νέους. δῆλον δέ· καὶ γὰρ αὐτοὶ οἱ νέοι ἐν τοῖς βαθυτάτοις ὕπνοις μάλιστα ἐνουροῦσιν.

λε Διὰ τί τὸ ἔλαιον πρὸς τὰς μέθας συμφέρει, καὶ τοῦ δύνασθαι πίνειν τὸ καταρροφεῖν; ἢ διότι οὐρητικόν ἐστι, καὶ τῷ πόματι προοδοποιεῖ;

A igitur quòd vinolentorum lingua in nimio humore ſe voluit, idcirco exprimere ſyncerè non poteſt. An animus quoque vinolentorum cōpatiens errat? At ſi animus ita affectus eſt, linguam etiam pariter affici conſentaneum eſt: inde enim omne loquendi initium ducitur. Quo fit, vt etiam ſine vinolentia, vbi animus quenquam hauſit affectum, lingua etiam ſentiat, atque compatiatur, vt in metuentibus patet.

32 Cur ebrii omnes, & qui mari operam dant, libenter Solis tepori ſe dedunt? An quòd ebrii cōcoctionem deſiderant, ſimulque B euenit vt partes corporis quædam refrigerentur? itaque ſtupidos attonitoſque poſt potum fieri nouimus. Maritimi autem illi, quoniam in humore ſemper ſuam degunt ætatem, calorem porrò deſiderant.

33 Cur vinolenti concumbere nequeant? an quòd partem corporis quandam ampliùs quàm reliquum corpus, incaleſcere opus eſt, quod vinolentis contingere præ nimio calore non poteſt? Calor igitur, qui à motu naturæ interno præſtatur, obtentu caloris ambientis extinguitur. an quod partes corporis imas recaleſcere opus eſt? Vinum autem in ſublime efferri aptum eſt: itaque calorem, quemadmodum illic excitat, ita hinc C auocat, atque abducit. Poſt cibum quoq; libido Veneris minimè incitatur. Vnde prādere largè, cœnare parcè præcipiunt. Cibo enim concocto, ſurſum; crudo, deorſum fertur, & humor, & calor: ortus autem ſeminis ex his eſt: & fatigatis idcirco per ſomnum profluit genitura, quod labor corpus humidum & calidum reddit. Quod ſi excrementum ea in parte ſubſtiterit, euenit certè vt per ſomnum erumpat. Hæc eadem cauſa eſt, cur in aduerſis quibuſdam valetu- D dinibus id eueniat, atque etiam metuenti, & morienti.

34 Cur iuuenes potiùs quàm ſeniores immingant, vbi vino ſeſe ebriauere? an quoniam iuuenes humidi ſunt, & calidi multùm, idcirco excrementum humoris confluit in veſicam? exiguum enim à corpore eorum abſumitur, quamobrem id effundi neceſſe eſt. Senioribus vero, corpus pro ſua ſiccitate humorem nimium attrahit, atque imbibit. an quod iuniorum natura ad ſomnū propenſior, quàm ſeniorum, eſt; quo- E circa grauiter iuuenes cōſopitos vrinæ ſæpe excitatio latet, vt hæc priùs erūpat quā illi ſurrexerint. Seniores autem latere minimè poteſt, queādmodum nec externorū motuū quiſquā minùs ab his percipi quàm ab adoleſcētibus ſolet. Cōſtat autē quod modò diximus, quādoquidē iuuenes ipſi tū maximè immingunt, cùm arctè & grauiter dormiūt.

35 Cur oleū ad arcēdā vinolentiā valet, ſorbitūq; facultatem præſtat potandi? an quod vrinā ciere poteſt, vinoque hauſto iter regit?

A

Eorum quæ ad rem veneream pertinent, Sectio quarta: cuius quæſtiones XXXIII.

QVam ob cauſam, qui concumbit, & qui moritur, oculos attollit: qui autem dormit, ſubmittit? an quod de parte ſuperiore calor exiens, eodem oculos vertit, quò ſe deflexerit: per ſomnum autem deorſum ſe colligit, itaque eodem conuertit? Clauduntur verò propterea oculi, quia humiditas deficit.

2 Cur iis qui rem veneream modicè agunt, oculi & clunes manifeſtè ſubſident, partes, quarum alteræ propè, alteræ procul à genitalibus abſunt? Vtrum quòd in ipſo etiam coitu partes hæ perſpicuè collaborant, cùm rem ſtudioſiùs ipſæ perſequantur, & ſe cogant, nitanturque in ſemine emittendo? Itaque quantum alimenti facilè liqueſcere poteſt, id preſſum extruditur. an quòd obcalefactæ præcipuè contabeſcunt? Concubitus autem caloris agitur facultate, eaque maximè ſentiunt calorem quæ in agendo commouentur. Oculi autem parteſque ſedi proximæ perſpicuè collaborant. Haud enim fieri poteſt vt ſemen profluat, niſi partes coagantur illæ, niſique oculi demittantur: quippe cum partibus his coeuntibus humor quaſi manu ex veſica prematur, oculiſque coactis cerebrum ſua demittat. Oculos verò, & locum his proximum, vim ad procreationem maximam obtinere, docent illinimenta, quæ mulieres tam ſteriles quàm fœcundæ experiuntur; vt pote cùm vis ad ſemen tranſmitti hinc debeat. Sunt autem & oculi, & renes omnium pingues, atque obeſi: ergo quòd partes hæ rem Veneream efficaciùs adiuuant, caloris participes ſunt, cuius tabifica vi extenuantur, multumque ſucci ad ſemen excerni patiuntur. Calor enim, (ſi corpus vel pingue non eſt, vel ſi pingue quid eſt, ſed non tamen laborat) æquè liqueſacere nequit, vt latè in ventre patet. Renes tamen omnium maximè ſentiunt, quia in vicino poſiti ſunt. Et ipſe quoque ſeminis tranſitus, cùm per ea loca perſpicuè agatur, extenuare procul dubio poteſt: adimit enim non addit per ſuam iſtam propinquitatem.

3 Quamobrem & qui concumbunt, & ſpadones, qui re minimè vtuntur Venerea, in acumine oculorum offenduntur. An quòd alteris ob libidinem, alteris ob exciſionem, partes ſuperiores plus iuſto exſiccantur? quod perſpicuum in iis eſt quorum opus exquiſitiùs adminiſtratur;

Ὅσα περὶ ἀφροδίσια.

ΔΙΑ τί ὁ ἀφροδισιάζων καὶ ἀποθνήσκων, ἀναβάλλει τὰ ὄμματα, καθεύδων δὲ καταβάλλει; ἢ διότι ἄνωθεν τὸ θερμὸν ἐξιὸν ἀναστρέφει ἵνα περ ὁρμᾷ· ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ, κάτω συνάγεται· διὸ ῥέπει κάτω. συγκλείονται δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν γρ. περὶ
B ἔτι νοτίδα.

β Διὰ τί τῶν πλείοσιν ἀφροδισίοις χρωμένων, ἐπιδηλότατα * συνδίδωσι τὰ ὄμματα καὶ τὰ ἰσχία, τὰ μὲν, ἐγγὺς ὄντα· τὰ δὲ, πόρρω; πότερον ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ συνουσίᾳ ἐπιδηλότατα συμπονεῖ ταῦτα, τῇ ἐργασίᾳ συνιόντα περὶ τὴν πρόεσιν τοῦ σπέρματος; συνεκθλίβεται οὖν μάλιστα ἐντεῦθεν ὅσον εὔτηκτον τῆς τροφῆς ἔνεστι διὰ τὴν θλίψιν. ἢ διότι * παραθερμαίνεται, τήκεται μάλιστα. ὁ δὲ ἀφροδισιασμὸς, θερμότητα ἐργάζεται. C μάλιστα δὲ ταῦτα θερμαίνεται, ἃ κινεῖται ἐν τῇ ἐργασίᾳ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ, καὶ τὰ περὶ τὴν ἕδραν, ἐπιδήλως συμπονεῖ. οὔτε γὰρ μὴ * συνάγοντι τὰ περὶ τὴν ἕδραν, ἐνδέχεται προέσθαι, οὔτε μὴ τῶν ὀφθαλμῶν καταβληθέντων. τὰ μὲν γὰρ περὶ τὴν ἕδραν συνιόντα, θλίβει, οἷον ἐκ κύστεως τῇ χειρὶ τὸ ὑγρόν· ἡ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν συναγωγὴ, τὰ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου. ὅτι δὲ μεγάλην * ἔχουσι τὰ ὄμματα τὴν δύναμιν, καὶ ὁ τόπος αὐτῶν πρὸς γένεσιν, δηλοῖ ἡ τῶν ἀτέκνων καὶ γονίμων γυναικῶν D τοῖς ἐναλείμμασι πεῖρα· ὡς δέον ταύτῃ διηθεῖν εἰς τὸ σπέρμα δύναμιν. * πλείονα δὲ [ἀεὶ] ἄμφω τυγχάνει ὄντα πάντων ἀεὶ, ὄρχεις τε καὶ ὄμματα. διὰ μὲν οὖν τὴν συνεργίαν, κοινωνεῖ τῆς θερμασίας· διὰ δὲ ταύτην, λεπτύνεται καὶ συναποκρίνεται πολὺ εἰς τὸ σπέρμα. οὔτε γὰρ, ἂν μὴ πῖον ᾖ, ὁμοίως χεύσει ἡ θερμότης, οὔτε πῖον μὴ συμπονοῦν, οἷον ἐν τῇ κοιλίᾳ· ἀλλὰ οἱ νεφροὶ τῶν ἄλλων μάλιστα αἰσθάνονται, E διὰ τὴν γειτνίασιν. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ σπέρματος πάροδος, παρὰ τοὺς τόπους τούτους οὖσα, ἐπιδηλότατα ἰσχνὴ ἐστὶ λεπτυνεῖν. ἀφαιρεῖ γὰρ [τι,] ἀλλ' οὐ προστίθησι, πλησιάζουσα.

Sylb. ἀνδιδ. — γρ. παραθερμαινόμενον τ. — γρ. θερμότητι. — γρ. συναγαγ. — γρ. ἔχει τῇ — G. πίονα

γ Διὰ τί καὶ οἱ ἀφροδισιάζοντες, καὶ οἱ εὐνοῦχοι οὐ χρώμενοι ἀφροδισίοις, ὅμως ἀμφότεροι τὰ ὄμματα πρὸς ὀξυωπίαν βλάπτονται; ἢ ὅτι τοῖς μὲν, διὰ λαγνείαν, τοῖς δὲ, διὰ τὴν πήρωσιν, τὰ ἄνω ξηρὰ γὰρ μᾶλλον τοῦ δέοντος; ἐπιδηλότατα δ' ἐν τούτοις, ὅσων τὸ ἔργον ἐστὶν ἀκριβές·

ἡ δ' ὄψις τοιοῦτον. κατασπωμένων δὲ τῶν [τοιούτων] ὑγρῶν, τὰ ἄνω ξηραίνεσθαι. ὁ μὲν [οὖν] ἀφροδισιασμὸς, δῆλον ὅτι τοῦτο ποιεῖ· τοῖς δὲ εὐνούχοις τὰ σκέλη οἰδεῖ, καὶ αἱ κοιλίαι ἐκλύονται, ὡς κάτω μεθισταμένου τοῦ ὑγροῦ.

δ Διὰ τί ἄνθρωπος μόνον ὅταν ἄρχηται δύνασθαι ἀφροδισιάζειν, ἡβᾷ· τῶν δὲ ἄλλων ζώων ὅσα τρίχας ἔχει, οὐθέν; ἢ ὅτι κατὰ τὰς ἡλικίας μεταβάλλει τὰ ζῶα εἰς τοὐναντίον; φωνή τε γὰρ βαρεῖα ἐξ ὀξείας γίνεται, καὶ δασύνεται ἐκ ψιλῶν; δῆλον οὖν ὡς καὶ τὰ ἐκ γενετῆς δασέα ζῶα ψιλοῖτ' ἂν, οὐ δασύνοιτο, σπερματικὰ γινόμενα. πάσχει δὲ τοῦτο, διὰ τὸ τὰ σπερμαίνοντα ξηρότερα γίνεσθαι καὶ ἀραιότερα· ἐξ ὧν θρὶξ φύεται. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ μὴ ἐν ταῖς οὐλαῖς φύεσθαι τρίχας. μηδὲ τοῖς παιδίοις καὶ γυναιξίν.

ε Διὰ τί ἡ ἀνυποδησία οὐ συμφέρει πρὸς ἀφροδισιασμούς; ἢ ὅτι τὸ μέλλον ἀφροδισιάζειν σῶμα, δεῖ τὰ ἐντὸς θερμὸν εἶναι καὶ ὑγρόν; τοιοῦτον δὲ ἐν τοῖς ὕπνοις μᾶλλον, ἢ ἐν τῷ ἐγρηγορέναι. διὸ καὶ ταχὺ καὶ ἄνευ ἐργασίας οἱ * ἐξονειρωγμοὶ γίνονται· * γρηγοροῦσι δὲ μετὰ πόνου. ἅμα δὲ τὸ σῶμα τοιοῦτον, καὶ οἱ πόδες ὑγρότεροι καὶ θερμότεροι· σημεῖον δὲ, ὅτι καθευδόντων, θερμοὶ, ὡς ἅμα τοῖς ἐντὸς οὕτως ἔχοντες. ἡ δ' ἀνυποδησία, τοὐναντίον ποιεῖ· ξηραίνει γὰρ καὶ ψύχει. ὥστ', εἴτε ἀδύνατον μὴ θερμῶν ὄντων ἀφροδισιάσαι, εἴτε χαλεπὸν, ἀνάγκη ἀσύμφορον εἶναι πρὸς τὴν τῶν ἀφροδισίων χρῆσιν.

χ. ὀνρ.
χ. ἐγρηγ.

ς Διὰ τί ἐκλύεται μάλιστα τῶν ζώων ἀφροδισιάσας ὁ ἄνθρωπος; ἢ διότι πλεῖστον προΐεται σπέρμα κατὰ λόγον τοῦ σώματος;

ζ Διὰ τί δὲ πλεῖστον προΐεται; ἢ ὅτι ἥκιστα ἐκπονεῖ τὴν τροφὴν, καὶ φύσει ὑγρὸν καὶ θερμόν ἐστι τῶν ζώων μάλιστα; ὧν τὸ μὲν, ποιεῖ σπέρμα πολύ· τὸ δὲ, τὴν φύσιν σπερματικὴν ποιεῖ; καὶ γὰρ σπέρμα τοιοῦτόν ἐστιν, ἕως ἂν σώζηται.

η Διὰ τί τοῦ ἀφροδισιάζειν γινομένου διὰ θερμότητα, τοῦ δὲ φόβου ὄντος ψυκτικοῦ καὶ τοῦ ἀποθνήσκειν, ἐνίοις ὅταν γίνωνται ἐν τούτοις τοῖς πάθεσι, σπέρμα προέρχεται; ἢ ὅτι ψυχομένων ἐνίων τόπων, ἕτεροι ὑποθερμαίνονται, τήν τε οἰκείαν ἔχοντες θερμότητα, καὶ δεχόμενοι τὴν τῶν καταψυχομένων τόπων; ὥστε καταψυχομένων μὲν συμβαίνει, οὐ διὰ τὸ ψύχεσθαι (δὲ) μόνον,

A aſpectus autem, tale eſt. Humoribus verò deorſum ductis, ſuperiora ſiccari neceſſe eſt. Id igitur nimirum concubitu fieri patet. Spadonum autem crura intumeſcunt, & alui faciles ſunt, vt pote cùm deorſum ſe humoris copia ſeuocet.

4 Cur homo, cùm concumbere poſſe incipit, tunc pubeſcit, cæterorum autē animantium, quæ pilis teguntur, nullū tunc pubeſcere incipit? An quòd per ætates mutari animantes in cōtrarium ſolent? Vox enim grauis de acuta efficitur, & nuda quæ antè fue-
B runt, hirta redduntur. Vnde etiam animantes à primo natali die hirſutas, enudari debere tunc, non denſeſcere conſtat, cùm ſemen habere incipiunt: ſed ita euenit, quia quæ ſemen effundunt, ſicciora fiunt, & laxiora: quibus de cauſis pilus oritur: quod inde ſanè patet. Pilus enim neque cicatricibus, neque pueris, neq; mulieribus exit, cum ſcilicet cicatrices ſpiſſo contextu, non rarò inducantur: pueri mulieresque corpore humido ſint, non ſicco.

C 5 Cur nuditas pedum obeſſe in re Venerea poteſt? An quoniam corpus, quod concubiturum ſit, calidum intus atque humidū eſſe debet. quale per ſomnum potiùs eſſe, quàm per vigiliam, ſolet: ex quo etiam celeriter, ac ſine corporis agitatione ſemen dormientibus profluit, vigilātibus verò non ſine labore prodit. Simul autē fit vt & reliquū corpus tale exiſtat, & pedes humidiores ſint, atque calidiores. Indicium, quòd cùm dormimus, pedes obtepeſcere ſolent, vt qui vnà cum internis partibus ita afficiātur. At nuditas pe-
D dum è contrario agit: ſiccat enim, atque refrigerat. Itaq; ſiue impoſſibile, ſiue difficile ſit, vt res agatur Venerea, niſi pedibus calidis, eam tamen nuditatem in vſu concumbendi, incommodam eſſe neceſſe eſt.

6 Cur omnium maximè animātium homo, poſtquam concubuit, diſſoluitur, & langueſcit? An quòd ſemen proportione ſui corporis plurimum emittit?

7 Sed cur plurimum homo emittit? An quòd minùs cibum is conficit, & omnium
E maximè animantium humidus natura, & calidus eſt? quarum rerum altera ſeminis copiam reddit, altera naturæ vim efficit ad ſemen. etenim tale eſt, quandiu ſeruatur.

8 Quam ob cauſam cùm ratio concumbendi calore contineatur, timor autem & mors refrigerandi vim habeant, pleriſque tamen cum ab his ipſis tenentur affectibus, ſemen excurrit? An quòd cùm loca quædam corporis refrigerantur, alia quædam intepeſcunt, cùm & ſuum calorem habeant, & pulſum de locis refrigeratis illum ipſa ſuſcipiant? Quamobrem frigentibus quidem id euenit, verùm non quia frigent,

ſed quia calent. Conſtat hoc etiam ipſo aſpectu: partes enim ſuperiores timentium ſanguine priuantur, inferiores autem humeſcunt, & aluus ſoluitur, & veſica. Calor igitur cùm ſe per timorem deorſum, per mortem ſurſum deuius agitat, madificare & ſeminis excitare profluuium poteſt.

9 Cur neque concumbere, neque euomere, nec ſternuere, neque flatum emittere oportet, niſi res turgente corpore vrgeat? an quia cùm non turgemus, ſimiles terræ ſtirpibus ſumus, quibus euulſis, aut alienum conuellitur quippiam, aut aliquid abſciſſum relinquitur? Quod autem cùm extrudi debet, minutum remanſerit, dolorem diutiùs id omne mouebit: & ſi quid alienum commotum ſit, id cum ſua ſede priuetur, dolorem creabit. Quæ certè iis vſu euenient, qui cum non turgent, aliquid faciunt ex iis quæ modò retulimus.

10 Cur ieiuni celerius concumbunt? an quòd foramina corporis ieiuno inaniora, repleto autem plena habentur? itaque impediunt ne humor ſeminis genitalis valeat permeare: quod latiſſimè in veſica patet: hac etenim plena, numquam celeriter concumbere poſſumus.

11 Cur adoleſcentuli cum primò concumbere incipiunt, quibus cum fuerint congreſſi, eas, re peracta, odio habeant? an, quòd mutatio ſumma extiterit, ſequentis triſtitiæ memores, eam fugiunt tanquam ſontem, ad quam ſeſe applicauerunt?

12 Quare qui equitant aſſiduè, libidinoſiores euadunt? an caloris agitationiſque cauſa eodem afficiuntur modo, quo per coitum? Quocirca ætatis quoque acceſſione membra genitalia contrectata agitatáque plenius augentur. Quòd igitur ſemper eo vtuntur motu qui equitant, hinc fluentiore corpore præparatoque ad concumbendum euadunt.

13 Quare concumbendi facultatem dari per ætatem cum cœptum eſt, corpora malè olent: prius autem ante pubem non ita olent nec viri, nec mulieres? an quoniam quæ incocta ſunt, tum ſapores habent deteriores: aut enim acidiores, aut ſalſiores, aut amariores: tum odores reddunt fœtidiores? Contrà, quæ concocta maturáque ſunt, ſapores aut dulces aut minus amaros, & odores ſuauiores præſtant, aut certè minus inſuaues. Patet hoc in omnibus tam terræ ſtirpibus, quàm animantibus ipſis. Detractis autem quæ matura concoctáque ſunt, cætera cruda relinquuntur:

A ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ θερμαίνεσθαι. δῆλον δὲ καὶ τῇ ὄψει. τῶν γὰρ φοβουμένων τὰ ἄνω λειφαιμεῖ, τὰ δὲ κάτω ὑγραίνεται, καὶ κοιλία καὶ κύστις λύεται. ὑπιὸν οὖν τὸ θερμὸν, ἐν (μὲν) τῷ φόβῳ κάτω, ἐν δὲ τῷ θανάτῳ, κάτωθεν ἄνω, ἐξυγραῖνον τῇ θερμότητι, ποιεῖ τὴν τοῦ σπέρματος ἔξοδον.

θ Διὰ τί οὐ δεῖ μὴ ὀργῶντα, οὔτε ἀφροδισιάζειν, οὔτε ἐμεῖν, οὔτε πταρνύσθαι, οὔτε φῦσαν ἀφιέναι; ἢ ὅτι μὴ ὀργῶντες ὁμοίως
B ἔχομεν τοῖς ἐκ τῆς γῆς ἀνασπωμένοις, οἷς προσεκσπᾶταί τι ἀλλότριον, ἢ ἐγκαταλείπεται ἀποσπασθέν; ἅπαν δὲ ὃ δεῖ μὲν ἐξαρθῆναι, κολοβὸν δὲ ὑπολείπεται, πλείω χρόνον παρέξει πόνον. ἐάν τέ τις κινήσῃ τι ἀλλότριον, τοῦτο πόνον παρέξει, οὐκ ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ ὄν. ἃ συμβήσεται τοῖς μὴ ὀργῶσι, ποιοῦσί τι τῶν εἰρημένων.

ι Διὰ τί νήστεις θᾶττον ἀφροδισιάζουσιν; ἢ διότι οἱ πόροι κενώτεροι οἱ τοῦ σώματος νήστεσι, πλήρεσι δὲ πλήρεις; κωλύουσιν οὖν τὴν εἰς τὸ σπέρμα ὑγρότητα διεξιέναι. δῆλον δὲ
C ἐπὶ τῆς κύστεως. οὐ γὰρ δύναται πλήρους οὔσης ταχὺ ἀφροδισιάζειν.

ια Διὰ τί οἱ νέοι ὅταν πρῶτον ἀφροδισιάζειν ἄρχωνται, αἷς ἂν ὁμιλήσωσι, μετὰ τὴν πρᾶξιν μισοῦσιν; ἢ διὰ τὸ μεγάλην γίνεσθαι τὴν μεταβολήν; τῆς γὰρ συμβαινούσης ὕστερον ἀηδίας μεμνημένοι, ὡς αἰτίαν ᾗ ἐπλησίασαν φεύγουσι.

ιβ Διὰ τί οἱ ἱππεύοντες [συνεχῶς,] ἀφροδισιαστικώτεροι γίνονται; ἢ ὅτι διὰ τὴν κίνησιν, ταὐτὸ πάσχουσιν ὅπερ ἐν τῇ ὁμιλίᾳ;
D διὸ καὶ τῇ τῆς ἐπεχούσης ἡλικίας ἐπιδόσει περὶ τὰ αἰδοῖα, μείζω τὰ μόρια ταῦτα γίνεται· [ἀεὶ οὖν τῇ κινήσει ταύτῃ χρωμένων, εὔροα τὰ σώματα γίνεται,] καὶ προωδοποιημένα πρὸς τὸν ἀφροδισιασμόν.

ιγ Διὰ τί ὅταν ἄρξωνται ἀφροδισιάζειν δύνασθαι, οἱ χρῶντες ὄζουσι· πρότερον δ' οὐκ ὄζουσι πρὸ ἥβης, οὔτε οἱ ἄνδρες, οὔτε αἱ γυναῖκες; ἢ ὅτι τὰ ἄπεπτα,
E καί τε χυμοὺς ἀεὶ χείρους ἔχει; (ἢ γὰρ ὀξυτέρους, ἢ ἁλμυρωτέρους, ἢ πικροτέρους;) καὶ τὰς ὀσμὰς δυσωδεστέρας; τὰ δὲ πεπεμμένα, ἢ γλυκεῖς, ἢ ἧττον ἀγλυκεῖς, καὶ τὰς ὀσμὰς εὐωδεστέρας, ἢ ἧττον δυσώδεις; τοῦτο δ' ἐστὶ δῆλον ἐπὶ πάντων θεωμένοις καὶ φυτῶν καὶ ζώων. ἀφαιρεθέντων δὴ τῶν εὐπέπτων, τὰ ὑπολειπόμενα ἄπεπτα· οἷς δὴ καὶ

ἐπὶ τῆς τέφρας, ἀναλωθέντος τοῦ γλυκέος, πικρὰ ἡ κονία, καὶ ὁ ἱδρὼς ἁλμυρός. πέττει δὲ ἡ φυσικὴ θερμότης τὸ σπέρμα, ὃ μικρὸν ὄν, πολλὴν ἔχει δύναμιν. ἐκ πολλοῦ γὰρ ὀλίγον συγκεφαλαιοῦται. διὸ ὅταν ἀπέλθῃ, λύονται ὡς ἐπὶ πολὺ [μᾶλλον,] καὶ καταψύχονται· ὥστε ἀπεπτότεροι οἱ χυμοὶ μᾶλλον γίνονται, ἀναστομουμένων τῶν πόρων διὰ τὴν ἔκκρισιν αὐτοῦ· ἁλμυρώτεροι οὖν οἱ τῶν παίδων ἱδρῶτες καὶ δυσωδέστεροι διὰ τὴν ἀπεψίαν· καὶ ἐὰν τύχῃ τοιαύτη ἡ φύσις οὖσα, ὥστε δυσώδη ἔχειν τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἱδρῶτος, τούτοις μᾶλλον ἐπισημαίνει, καὶ ἐν τοῖς τόποις τούτοις μάλιστα, οἷον μασχάλη, ἐν ᾧ μάλιστα καὶ τοῖς ἄλλοις.

ιδ Διὰ τί ἐὰν ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ ἡμετέρου γένηται ζῷον, τοῦτο ἡμέτερον ἔκγονόν ἐστιν· ἐὰν δὲ ἐξ ἄλλου τινός, ἢ μέρους, ἢ ἀποκρίσεως, οὐχ ἡμέτερον; γίνεται γὰρ σηπομένων πολλὰ καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος. τί δὴ οὖν, ἐὰν μὲν τοιοῦτον οἷον ἡμεῖς, ἡμέτερον· ἐὰν δὲ ἀλλότριον, οὔ; ἢ γὰρ ἅπαντα προσήκει, ἢ οὐθέν. ἢ πρῶτον μὲν, ὅτι οὕτω μὲν ἐξ ἡμετέρου γίνεται, ἐκείνως δὲ ἐξ ἀλλοτρίου, ὅσα ἐξ ἀποκαθάρματος γίνεται καὶ ἐκκρίσεως; καὶ ὅλως οὐδὲν τῶν τοῦ ζῴου, ζῷον γεννᾷ, ἀλλ' ἢ τὸ σπέρμα. τὸ δὲ βλάπτον καὶ τὸ κακόν, οὐδενός ἐστιν οἰκεῖον, οὐδὲ τὸ ἀλλότριον. οὐ γὰρ ταὐτό, τινὸς τί εἶναι, καὶ τούτου ἀλλότριον, ἢ ἕτερον, ἢ κακόν. αἱ δὲ ἐκκρίσεις καὶ σήψεις οὐχ ἡμέτερα, ἀλλ' ἕτερα καὶ ἀλλότρια τῆς φύσεως ἡμῶν εἰσιν. οὐ γὰρ ὅσα ἐν τῷ σώματι γίνεται, τοῦ σώματος θετέον· ἐπεὶ καὶ φύματα γίνεται, ἃ αἴρουσι καὶ ἐκβάλλουσι· καὶ ὅλως ὅσα παρὰ φύσιν, πάντα ἀλλότρια. παρὰ φύσιν δὲ πολλὰ καὶ τῶν συγγινομένων ἐστίν. εἰ οὖν ἐκ μόνου τούτου τῶν ἡμετέρων γίνεται ζῷον, ὀρθῶς ἂν τὸ ἐκ τούτου γινόμενον, ἔκγονον ἡμέτερον εἴη μόνον. καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος δὲ ἄν τι ἄλλο γένηται, οἷον σκώληξ σαπέντος, ἢ καὶ ἐν τῇ μήτρᾳ διαφθαρέντος, οἷα λέγεται τέρατα, οὐκ ἔκγονα λεκτέον. ὅλως γὰρ ἐκ διεφθαρμένου γινόμενα, οὐκ ἔτι ἐξ ἡμετέρου * ὄντος γίνεται, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίου. ὥσπερ τὰ ἐκ τῶν ἀποκρίσεων, οἷον τὸ ἐκ τῆς κόπρου. σημεῖον δὲ ὅτι ἐκ * διεφθαρμένου πάντα τὰ τοιαῦτα γίνεται. ἐκ μὴ διαφθειρομένου γὰρ, τοιοῦτον πέφυκε γίνεσθαι, οἷον ἂν ᾖ ἐξ οὗ τὸ σπέρμα.

κ. ὄντα

κ. διαφθειρ.

A vt & in cinere, portione dulci conſumpta, puluis amarus relinquitur. Et ſudor quoque ſalſus eadem de cauſa eſt. Calor autem naturalis ſemen genitale concoquit: quod quanquam exiguum eſt, vim tamen obtinet maximam, quippe quod ex multo admodum tam exiguum conſtitutum ſit. Quamobrem vbi id ſeceſſit, reſoluimur magna ex parte vehementiùs, atque refrigeramur: itaque humores incoctiores redduntur, patefactis meatibus propter ſeminis excurſum: quo fit, vt ſudor ob cruditatem & ſalſior & fœtidior tunc ſit, quàm in B puerili ætate. Quòd ſi cui fortè talis natura ſit, vt partem ſubſidentem ſudoris fœtidam habeat, huic magis magiſque res innoteſcet, ac præſertim eiſdem in locis quibus & cæteris maximè conſiſtit, velut in alis.

14 Cur ſi ex noſtro ſemine procreatum animal eſt, prolem id noſtram appellare ſolemus: ſed ſi ex aliquo alio vel excremento, vel parte prodiit, noſtrum id eſſe nunquam fatemur? multa enim ſemine putreſcente proueniunt. Quid igitur cauſæ ſit, vt ſi quales nos ſumus, tale fuerit, no- C ſtrum id ſit: ſin diuerſum, id alienum ſit? aut enim omnia noſtra eſſe oportet, aut nulla. an primùm, quoniam quod ex ſemine noſtro prodiit, id ex noſtro eſt: quod ſecus, id ex alieno, ſcilicet quæ ex purgamentis excrementiſque naſcuntur. Denique nihil ex omnibus quæ animanti tribuimus, gignere animantem poteſt, niſi ſemen genitale. Quod autem nocet, quodque malum eſt, id ſuum nullius eſt: nec quod alienum eſt, id ſuum eſſe poteſt. Haud enim idem illa ſignificant, ſuum eſſe, & alienum eſſe, vel D diuerſum, vel malum. Excrementa autem, & putredines, non noſtra, ſed diuerſa alienáque ſunt à noſtra natura: non enim quæcunque in corpore extiterunt, corporis hæc eſſe putandum. Nam & papulæ ſæpe erumpunt, quas tollimus, atque excidimus: omnino quæ præter naturam conſtiterint, hæc aliena omnia ſunt. multa autem præter naturam, vel rebus cōiuncta naturalibus prodeunt. Quòd ſi ex rebus noſtris ſolo ſemine natum animans ſit, rectè quod ita prouenerit, prolem id eſſe noſtram tantùm putabi- E mus: ex ſemine verò ipſo ſi quid extitit aliud, vt vermis, vbi vel foris putruit, vel corruptum in vtero eſt, vt quæ monſtra appellamus, prolem id eſſe noſtram haudquaquam dicēdum eſt. Cùm enim ex corrupto creetur ſemine, non inſuper ex noſtro creatur, ſed alieno: quemadmodum quod excrementis conſtiterit, vt quod ex ſtercore. Omnia verò huiuſcemodi ex corrupto creari ſemine hinc indicatur, quòd ex non corrupto creari tale natura ſtatuit, quale illud eſt de quo ſemen genitale prodierit.

Exempli

Exempli gratia, ſi de equo equus, ſi de homine homo, nec ſemen magnificamus ipſum, nec aliquid, quod inter generandũ cõfici ſolitum eſt. Tunc enim humor, & corpulentia quædam, & caro conſiſtunt, quorũ nihil nobile eſt, quoniam nondum naturam obtinent deſtinatam: ſed eatenus naturam attingunt, quatenus ita ſe habeant, vt ex illis tale creari poſſit, quales nos ſumus, modò ſeruentur. Corruptis autem nihil tale enaſci poteſt. Cauſa eſt hæc, cur nec alia ex re noſtri corporis, nec ex ſemine ipſo corrupto, aut imperfecto, prolem noſtram oriri arbitremur.

15 Cur minùs in aqua homines cõcumbere queunt? an quòd res nulla in aqua liqueſcere poteſt, quæ ab igne liqueſieri apta eſt, ceu plumbum aut cera. Semen autem hominis igne planè liqueſcere videmus: haud enim priùs fluere incipit, quàm per attritum recaleat. Piſces tamen ſine attritu coire fatendum eſt.

16 Qua de cauſa res omniũ ſuauiſſima concubitus eſt: & vtrum neceſſitate impellãtur ad concumbendum animantes, an rei cuiuſpiam gratia genus hoc libidinis datũ eſt? an ſuauiſſimè quidem concumbimus, quoniam aut toto ex corpore ſemen profluit, vt aliqui volunt: aut quia, quamuis non toto ex corpore, tamen per eam partem ſe promit, in quam meatus omnes, venæq; omnes applicentur, & coeant? Cùm igitur voluptas ſimilis in libidine, atque in prurigine ſit, efficitur pariter vt corpus geſtiat vniuerſum. Prurigo enim ſeceſſio humoris ſpirituoſi incluſi contra naturam eſt: & genituram verò ſeceſſionem humoris eiuſmodi eſſe ad rem naturalem conſtat: ſuauis autem tum ex neceſſitate, tum rei cuiuſpiam gratia concubitus eſt. Ex neceſſitate, inquam, quòd via omnis pertinẽs ad rem naturalem ſuauis eſt, ſi modò à ſenſu percipi queat. Rei verò cuiuſpiam gratia eſt, vt ortus ſit animantium perpetuus: facit enim voluptas, vt animantes ad coitum ardentiùs excitentur.

17 Cur venus immodica morbis pituitæ nonnullis accommoda eſt? an quoniam excrementi quidam exitus eſt, ita vt multum vacantis materiæ cum ſemine detrahi poſſit? pituitam autem excrementum eſſe, nulli dubium eſt.

18 Cur res Venerea ventrem refrigerat, & ſiccat? An refrigerat, quoniam calor in concumbendo excernitur: & ſiccare quidem coitus Venereus poteſt, quippe cùm euaporari, dum calor exit, neceſſe ſit: exit autem cùm refrigeratur? Adde etiam, quòd feruor coeundi ſiccare nimirum poteſt.

19 Cur ſalaces hi ſunt, quibus pili palpebrarũ defluunt? An ob id ipſum quo etiam calui? ſunt enim hæc ambo partes rei eiuſdem.

A ἐὰν δ' ἐξ ἵππου, ἵππος· ἐὰν δὲ ἐξ ἀνθρώπου, ἄνθρωπος. καὶ αὐτό τε οὐ τιμῶμεν τὸ σπέρμα, οὐδὲ πᾶν τὸ ἐν τῇ γενέσει * γινόμενον, καὶ γὰρ ὑγρὸν, καὶ ὄγκος τις καὶ σὰρξ γίνεται. ποτὲ δὲ, διὰ τὸ μήπω ἔχειν τὴν φύσιν, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον μόνον τῆς φύσεως, ὅτι οὕτω διάκειται ὥστε γενέσθαι ἐξ αὐτοῦ τοιοῦτον οἷοι ἡμεῖς. ἐκ δὲ διεφθαρμένου, οὐδὲν τοιοῦτον. διὰ ταῦτα οὐδὲ ἐξ ἑτέρου τῶν ἐν ἡμῖν, οὐδὲ ἐκ τοῦ διεφθαρμένου ἢ ἀτελῶς ἔχοντος, B τὸ ἔκγονόν ἐστιν ἡμέτερον. κ. σπειρόμενον.

ιε Διὰ τί ἐν τῷ ὕδατι ἧττον δύνανται ἀφροδισιάζειν οἱ ἄνθρωποι; ἢ ὅτι ἐν ὕδατι οὐθὲν τήκεται, ὅσα ὑπὸ πυρὸς τήκεται; οἷον μόλιβδος, ἢ κηρός. ἡ δὲ γονὴ τηκομένη φαίνεται πυρί. πρὶν μὲν γὰρ ἡ τρίψις ἐκθερμαίνῃ, οὐ τήκεται· οἱ δὲ ἰχθύες οὐ τρίψει ὀχεύουσι.

ιϛ Διὰ τί τὸ ἀφροδισιάζειν ἥδιστον, καὶ πότερον ἐξ ἀνάγκης, ἢ ἕνεκά τινος ὑπάρχει C τοῖς ζῴοις; ἢ ἡδὺ μέν ἐστιν, ἤτοι διὰ τὸ ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος ἀπιέναι τὸ σπέρμα, ὥσπερ τινές φασιν; ἢ καὶ ἀπὸ παντὸς μὲν μὴ ἀπιέναι, διὰ δὲ τοιούτου, εἰς ὃ πάντες * συμβαίνουσιν οἱ πόροι τῶν φλεβῶν; οὔσης οὖν τῆς ἡδονῆς ὁμοίας τῆς ἐν τῷ κνησμῷ, τοῦτο συμβαίνει γίνεσθαι, ὥσπερ δι' ὅλου τοῦ σώματος. ὁ δὲ κνησμὸς ἡδύς ἐστιν, ὑγροῦ ἔξοδος πνευματώδους ἐγκατακεκλεισμένου παρὰ φύσιν. ἡ δὲ γονὴ, * τοιούτων εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἔξοδος. ἔστι δὲ καὶ ἐξ ἀνάγκης ἡδὺ καὶ ἕνεκά τι- D νος. ἐξ ἀνάγκης μὲν, ὅτι ἡ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ὁδὸς ἡδύ ἐστιν, ἐὰν ᾖ αἰσθητή. ἕνεκα δέ τινος, ἵνα γένεσις ᾖ ζῴων. διὰ γὰρ τὴν ἡδονὴν, μᾶλλον * ὁρμᾷ πρὸς τὴν μίξιν τὰ ζῷα. κ. συντείνουσιν G. τοιούτου κ. ὀργᾷ

ιζ Διὰ τί ἡ λαγνεία πρὸς νοσήματα ἔνια τῶν ἀπὸ φλέγματος συμφέρει; ἢ ὅτι περιττώματός [τινός] ἐστιν ἔξοδος· ὥστε συνεκκρίνεται πολλὴ περίττωσις; τὸ δὲ φλέγμα, πε- E ρίττωμα. Sup. 1. 50

ιη Διὰ τί τὰ ἀφροδίσια τὴν κοιλίαν ψύχει καὶ ξηραίνει; ἢ ψύχει μὲν, ὅτι ἐκκρίνεται τὸ θερμὸν ἐν τῇ μίξει; ξηραίνει δὲ καὶ ἡ μίξις. ἐξατμίζεται γὰρ, τοῦ θερμοῦ ἐξιόντος· ἐξέρχεται δὲ ψυχομένου. ἔτι καὶ ἡ θερμότης ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ξηραίνει.

ιθ Διὰ τί ὅσοις αἱ βλεφαρίδες ῥέουσι, λάγνοι, ἢ διὰ τὸ αὐτὸ, καὶ διότι* οἱ φαλακροί; ἔστι γὰρ μόρια ἄμφω ταῦτα τοῦ αὐτοῦ. ἔστι δὲ τὸ αἴτιον·

ὁπόσαι πρεσβυτέρου γινομένου, μὴ αὐξανόμεναι τῶν συγγενικῶν τριχῶν, ἅπασαι τοῦτο πάσχουσιν ἐν ταῖς λαγνείαις. κεφαλὴ γὰρ καὶ ὀφρῦς καὶ βλεφαρὶς συγγενικαὶ τρίχες. τούτων δὲ μόνον ἐνίοις αἱ ὀφρύες δασύνονται πρεσβυτέροις γινομένοις· δι' ἣν δὲ αἰτίαν, εἴρηται ἐν ἄλλοις. αἱ ἕτεραι δέ, διὰ τὸ αὐτὸ ἀμφότεραι λείπουσιν. αἴτιον δέ, ὅτι καταψύχει τὰ ἄνω ἡ λαγνεία, ὀλίγαιμα ὄντα· ὥστε οὐ πέττει τὴν τροφὴν ὁ τόπος. οὐ λαμβάνουσαι δὲ τροφήν, ἐκρέουσιν αἱ τρίχες.

κ Διὰ τί οὐρητιῶντες οὐ δύνανται ἀφροδισιάζειν; ἢ ὅτι πλήρεις γίνονται οἱ πόροι; τὸ δὲ πλῆρες ὑγροῦ, οὐ δέχεται ἄλλο ὑγρόν;

κα Διὰ τί αἱ ἰξίαι τοὺς ἔχοντας κωλύουσι γεννᾶν, καὶ ἀνθρώπους, καὶ τῶν ἄλλων ζώων ὅ, τι ἂν ἔχῃ; ἢ ὅτι ἡ ἰξία γίνεται, μεταστάντος πνεύματος; διὸ καὶ ὠφελεῖ πρὸς τὰ μελαγχολικά. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἀφροδισιασμὸς μετὰ πνεύματος ἐξόδου. εἰ οὖν ὁδοποιεῖται ἡ ὁρμὴ γινομένου αὐτοῦ, οὐ ποιεῖ ὁρμᾶν τὸ σπέρμα, ἀλλὰ καταψύχεται· μαραίνει οὖν τὴν συντονίαν τοῦ αἰδοίου.

κβ Διὰ τί οἱ ἀφροδισιάζοντες ἐκλύονται καὶ ἀσθενέστεροι γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ; πότερον διὰ τὸ ἀπὸ πάντων ἔκκρισιν εἶναι τὸ σπέρμα· ὥστε ὥσπερ οἰκοδομήματος αἱ ἁρμονίαι, καὶ τοῦ σώματος οὕτω σύνολον σύνθεσις ἐπὶ τῷ ἀπεληλυθέναι· ὥσπερ εἰ τὸ αἷμα ἐξέλθῃ, ἢ τοῦτο ὅ, τι ἄλλο μέρος, οὕτω σφόδρα ἐπίκαιρον τὸ ἐξιὸν ἐστί· καὶ ὃ ἐκ πολλῆς γίνεται τροφῆς ὀλίγον, ὥσπερ * τὸ ἄμυλον ἐκ τοῦ σταιτός.

Mercurialis, Var.lect. lib.1.c.9 & 4 16.

κγ Διὰ τί οἱ ἀφροδισιάζοντες καὶ οὐρητιῶντες ἐντείνουσιν; ἢ πληρουμένων τῶν πόρων ὑγρότητος, τὸ σπέρμα ἀποτεξιὸν ἐν ἐλάττονι τόπῳ, πλείονά τε ὄγκον ποιεῖ καὶ αἴρει. ἐπίκειται γὰρ τὸ αἰδοῖον ἐπὶ τοῖς πόροις.

κδ Διὰ τί ἡ σύντασις γίνεται τοῦ αἰδοίου καὶ ἡ αὔξησις; ἢ διὰ δύο; διά τε τὸ βάρος ἐπιγίνεσθαι ἐν τῷ ὄπισθεν τῶν ὄρχεων * αἴρεσθαι; ὑπομόχλιον γὰρ οἱ ὄρχεις γίνονται· [καὶ] διὰ τὸ πνεύματος πληροῦσθαι τοὺς πόρους, ἢ τοῦ ὑγροῦ αὐξανομένου καὶ μεθισταμένου, ἢ ἐξ ὑγροῦ γινομένου, ὁ ὄγκος μείζων γίνεται; τὰ λίαν δὲ μεγάλα, ἧττον αἴρεται, διὰ τὸ πορρωτέρω τὸ βάρος τοῦ ὑπομοχλίου γίνεσθαι.

G. ἐπιθεῖν αἴρεσθαι.

A Quicunque autem ex pilis congenitis ætate iam prouecta non creſcunt, hi omnes decidunt libidinis vſu immoderato. Capillus enim, & ſupercilium, & cilium, genere congeniti pili continentur, exque his ſupercilia tantum nonnullis ætate prouectis obdenſantur. Quod cur ita ſit, alibi rationem attulimus. Reliqua autem vtraque genera, eadem illa de cauſa deficiunt, quòd partes ſuperiores ſanguinis parum obtinentes, libido refrigerat. Ita B enim efficitur vt locus hic alimentum concoquere non poſſit: cùm autem pili alimento caruerint, defluant neceſſe eſt.

20 Quam ob cauſam qui mingendi deſiderio tenentur, concumbere nequeunt? An quòd meatus implentur? Quod autem plenum humoris eſt, id nullum præterea humorem poteſt ſuſcipere.

21 Cur gignendi facultas iis tollitur, qui à varicibus tenentur, ſiue homo, ſiue aliquid ex cæterorum animantium numero eſt? An quòd varix flatu tranſlato fieri ſolet, quocirca in vitiis atræ bilis accom- C moda eſt? Fit autem concubitus quoque cum flatus excurſu. Quamobrem ſi impetus ille agitur, cùm varix exercet, ſemen non inſuper excitatur, ſed refrigeratur. Fit igitur inde, vt penis tentigo emarceſcat.

22 Quare qui concumbunt, reſolui, atque languere magna ex parte ſolent? An quòd ſemen ex omni parte corporis ſecretio eſt? Itaque vt ædificii conſtructio, ſic corporis compactio quatitur, dum ſemen decedit, quaſi ſanguinis multum, aut aliqua pars D alia decedat: ita quod exit peropportunum eſt, & quod exiguum ex multo alimento conficitur, quemadmodum amylum ex farina.

23 Cur iis qui concumbunt, ſi deſiderio mingendi tenentur, penis intendi vehementiùs poteſt? An quòd foramina plena redduntur humoris, ſemen per anguſta ſe promens, molem efficit ampliorem, atque extollit? penis etenim ad ipſos meatus eſt poſitus.

E 24 Quam ob cauſam tentigo, & amplificatio penis illa exiſtere poſſit? An duplex cauſa eſt? vna, quòd pondus vergens poſt teſtes facit vt penis erigatur: teſtes enim vicem fulcimenti vectorii capiunt. Altera, quòd foramina ſpiritu admiſſo implentur, ita vt genitale membrum intumeſcat, atque ſe erigat? An humor auctus tranſlatuſq; facit vt moles amplior redundet: penis tamen, qui menſura inſigni adoleuerit, minùs ſe patitur efferri? fit enim vt ita pondus à fulcimento vectis remotius maneat.

25 Qua de cauſa qui rem agunt Veneream, aut qui ea ætate ſunt, quæ ſufficiat Veneri, malè olent, viruſque hirci reddunt: pueri autem non ita olent? An ſpiritus puerorum (vt dictum iam eſt) humorem ſudoremque concoquere poteſt, virorum autem nequit?

26 Cur per æſtatem viri minùs, mulieres magis concumbere valeant? quod Heſiodus quoque poëta inquit.

Fœmineo Venus eſt vſu magis effera ſexu:
Mitior illa viris, & ſæpe accita relanguet.

Vtrum quòd teſtes eo tempore magis demittuntur, & flaccent, quàm per hyemem, cùm qui concubiturus eſt, retrahat ac ſuſcipiat illos, neceſſe ſit. An quoniam naturæ calidæ præ nimio calore æſtiui temporis æſtuant, collabunturque: frigidæ verò refouentur, & vigent? Eſt autem vir calidus & ſiccus, mulier frigida humidáque: ergo virorum tunc vires infirmantur, mulierum corroborantur, & vigent per compenſationem qualitatis contrariæ.

27 Cur nonnulli rem Veneream cum voluptate patiantur, & alii vel ipſi agere cupiant, alii pati tantummodo geſtiant? An quòd excrementis ſingulis locus determinatus à Natura eſt, in quem inſtituto ſecerni naturali debeat, ſolicitáque natura ſpiritus excurrens tumorem admouet, excrementumque vnà extrudere ſolet. Verbi cauſa, vrinam in veſicam, cibum conſumptum in aluum, lacrymam in oculos, mucorem in nares, ſanguinem in venas Naturæ deduci placuit: his autem proximè genituram quoque in teſtes & penem deferri conſtitutum eſt. Quibus itaque meatus habitu ſuo naturali priuantur, vel quia obcæcati ſunt, qui ad penem tendant, (quod ſpadonibus, hiſque ſimilibus euenit) vel etiam aliis de cauſis, his talis humor in ſedem confluit, quippe qui hac tranſmeare ſoleat: quod eius loci contractio in coeundo, & partium ſedi appoſitarum conſumptio, indicant. Qui ſi admodum ſemine genitali abundant, excrementum illud largè in eum locum ſe colligit. Itaque cùm excitata cupiditas eſt, attritum pars ea deſiderat, in quam confluit excrementum. Cupiditas autem excitari tum à cibo tum ab imaginatione poteſt. Cùm enim alterutra de cauſa libido commota eſt, ſpiritus eodem concurrit, & genus id excrementi confluit, quò ſecedere notum eſt. Et ſi tenue, ſpirituoſumve eſt, cùm difflatum id fuerit, requieſcunt: quemadmodum pueris & adoleſcentibus interdum nullo ſecreto humore ceſſare tentigines poſſunt.

A κε Διὰ τί οἱ ἀφροδισιάζοντες* καὶ οἱ πυῤῥοι, δυσώδεις· (οἱ δὲ παῖδες, οὔ·) καὶ τοῦ καλουμένου γράσου ὄζουσιν; ἢ τῶν πνευμάτων (ὥσπερ εἴρηται) τὰ μὲν τῶν παιδίων, πέττει τὸ ὑγρὸν, καὶ τοὺς ἱδρῶτας· οἱ δὲ τῶν ἀνδρῶν, ἄπεπτοι; γρ. ἢ οἱ τὰ

κϛ Διὰ τί ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες, ἧττον δύνανται ἀφροδισιάζειν· αἱ δὲ γυναῖκες, μᾶλλον; καθάπερ καὶ* ὁ ποιητὴς λέγει* ἐπὶ τῷ σκολύμῳ.] Infrà 29. γρ. ὁ ποιητὴς Ἡσίοδος λέγει. M. B

Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες.

Πότερον ὅτι οἱ ὄρχεις καθίενται μᾶλλον, ἢ ἐν τῷ χειμῶνι; ἀνάγκη δὲ, εἰ μέλλει ἀφροδισιάζειν, ἀνασπᾶσαι. ἢ ὅτι αἱ θερμαὶ φύσεις ἐν τῷ θέρει συμπίπτουσιν, ὑπερβάλλοντος δὲ τοῦ θερμοῦ [αἱ δὲ ψυχραὶ, θάλπουσιν; ἔστι δὲ ὁ μὲν ἀνὴρ, ξηρὸς καὶ θερμός.] ἡ δὲ γυνὴ, C ψυχρὰ καὶ ὑγρά· τοῦ μὲν οὖν ἀνδρὸς ἡμαυροῦται ἡ δύναμις· *τῶν δὲ, θάλλει, ἐπανισουμένη τῷ ἐναντίῳ. γρ. τῆς.

κζ Διὰ τί ἔνιοι ἀφροδισιαζόμενοι χαίρουσι· καὶ οἱ μὲν, ἅμα δρῶντες· οἱ δ᾽, οὔ; ἢ ὅτι ἐστὶν ἑκάστῃ περιττώσει τόπος, εἰς ὃν πέφυκεν ἀποκρίνεσθαι κατὰ φύσιν· καὶ πόνου* γινομένου, τὸ πνεῦμα ἐξιὸν ἀνοιδεῖν ποιεῖ, καὶ συνεκκρίνει αὐτήν; γρ. ἐμπιπτομένου. οἷον τὸ μὲν οὖρον, εἰς κύστιν· ἡ δ᾽ ἐξικμασμένη τροφὴ, εἰς κοιλίαν· τὸ δὲ δάκρυον, εἰς ὄμματα· μύξα δ᾽, εἰς μυκτῆρας· αἷμα δὲ, εἰς φλέβας· D ὁμοίως δὴ τούτοις καὶ ἡ γονὴ εἰς ὄρχεις καὶ αἰδοῖα. οἷς δὲ οἱ πόροι μὴ κατὰ φύσιν ἔχουσιν, ἀλλ᾽ ἢ διὰ τὸ μὴ* ἀποτυφλωθῆναι τοὺς εἰς τὸ αἰδοῖον, (οἷον συμβαίνει τοῖς εὐνούχοις καὶ εὐνουχίαις,) ἢ καὶ ἄλλως, εἰς τὴν ἕδραν συῤῥεῖ ἡ τοιαύτη ἰκμάς· καὶ γὰρ διεξέρχεται ταύτῃ. γρ. ἀποτυφλωθῶσι. σημεῖον δ᾽ ἐν τῇ συνουσίᾳ, ἡ συναγωγὴ τοῦ τοιούτου τόπου, καὶ ἡ σύντηξις τῶν περὶ τὴν ἕδραν. ἐὰν οὖν ὑπερβάλλῃ τις τῇ λαγνείᾳ, τούτοις ἐνταῦθα συνέρχεται· E ὥστε ὅταν ἡ ἐπιθυμία γένηται, τοῦτ᾽ ἐπιθυμεῖ τῆς τρίψεως εἰς ὃ συλλέγεται· ἡ δ᾽ ἐπιθυμία, καὶ ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ διανοίας γίνεται. ὅταν γὰρ κινηθῇ ὑφ᾽ ὁτουοῦν, ἐνταῦθα τὸ πνεῦμα συντρέχει, καὶ τὸ τοιοῦτο περίττωμα συῤῥεῖ οὗ πέφυκε· κἂν μὲν* λεπτὸν ᾖ ἢ πνευματῶδες, τούτου ἐξελθόντος, ὥσπερ αἱ συντάσεις τοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἐν ἡλικίᾳ, ἐνίοτε οὐθενὸς ὑγροῦ ἐκκριθέντος, παύονται; γρ. λεπτὸν ᾖ ἢ πνευματῶδ.

ὅταν δὲ καταβεβλημένον ᾖ τὸ ὑγρὸν· ἐὰν μηδ᾽ ἔτι περὶ τούτων πάθη, ἐπιθυμεῖ ἕως ἂν τι τούτων συμβῇ. οἱ δὲ φύσει θηλυδρίαι, οὕτω συνεστᾶσιν, ὥστε ἐκεῖ μὲν μὴ ἐκκρίνεσθαι, ἢ ὀλίγον, οὗπερ τοῖς ἔχουσι κατὰ φύσιν ἐκκρίνεται, εἰς δὲ τὸν τόπον τοῦτον. αἴτιον δὲ, ὅτι παρὰ φύσιν συνεστᾶσιν. ἄρρενες γὰρ ὄντες, οὕτω διάκεινται, ὥστε ἀνάγκη τὸν τόπον τοῦτον πεπηρῶσθαι αὐτῶν. πήρωσις δὲ, ἡ μὲν, ὅλως ποιεῖ φθορὰν. ἡ δὲ, διαστροφήν. ἐκείνη μὲν οὖν οὐκ ἔστι· γυνὴ γὰρ ἂν ἐγίνετο. ἀνάγκη ἄρα παρεστράφθαι, καὶ ἄλλοθί που ὁρμᾶν τῆς * γονικῆς ἐκκρίσεως· διὸ καὶ ἄπληστοι, ὥσπερ αἱ γυναῖκες. ὀλίγη γὰρ ἡ ἰκμὰς, καὶ οὐ βιάζεται ἐξιέναι, καὶ καταψύχεται ταχύ. καὶ ὅσοις μὲν * ἐπὶ τὴν ἕδραν, οὗτοι πάσχειν ἐπιθυμοῦσιν· [ὅσοις δὲ ἐπ᾽ ἀμφότερα, οὗτοι καὶ δρᾶν καὶ πάσχειν· ἐφ᾽ ὁπότερα δὲ πλέον, τοῦτο] ἐνίοις δὲ γίνεται καὶ ἐξ ἔθους τὸ πάθος τοῦτο. ὅ,τι γὰρ ἂν ποιῶσι, συμβαίνει αὐτοῖς χαίρειν, καὶ προΐεσθαι τὴν γονὴν οὕτως. ἐπιθυμοῦσιν οὖν ποιεῖν οἷς ἂν ταῦτα γίνεται. καὶ μᾶλλον τὸ ἔθος ὥσπερ φύσις γίνεται. διὰ τοῦτο ὅσοι ἂν μὴ πρὸ ἥβης, ἀλλὰ περὶ ἥβην ἐθισθῶσιν ἀφροδισιάζεσθαι, διὰ τὸ γίνεσθαι αὐτοῖς ἐν τῇ χρείᾳ τὴν μνήμην, ἅμα δὲ τῇ μνήμῃ τὴν ἡδονὴν, διὰ δὲ τὸ ἔθος, ὥσπερ πεφυκότες, ἐπιθυμοῦσι πάσχειν· τὰ μέντοι πολλὰ, καὶ τὸ ἔθος, ὥσπερ πεφυκόσι γίνεται. ἐὰν δὲ τύχῃ λάγνος ὢν καὶ μαλακὸς, καὶ θᾶττον ἕκαστα τούτων συμβαίνει.

γρ. ψυχικῆς

γρ. ῥεῖ τ.

κη Διὰ τί μάλιστα αἰσχύνονται ὁμολογεῖν οἱ ἐπιθυμοῦντες ἀφροδισιάζεσθαι, ἀλλ᾽ οὐ πιεῖν, οὐδὲ φαγεῖν, οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν; ἢ ὅτι τῶν μὲν πλείστων ἀναγκαῖαι αἱ ἐπιθυμίαι, ἔνια δὲ καὶ ἀναιρεῖ τοὺς μὴ τυγχάνοντας· ἡ δὲ τῶν ἀφροδισίων, ἐκ περιουσίας ἐστί;

upra 25. κθ Διὰ τί οἱ μὲν ἄνδρες τοῦ χειμῶνος, αἱ δὲ γυναῖκες τοῦ θέρους ὁρμητικώτεραι πρὸς τὰ ἀφροδίσια; ἢ ὅτι οἱ μὲν ἄνδρες, θερμοὶ μᾶλλον καὶ ξηροὶ τὰς φύσεις· αἱ δὲ γυναῖκες, ὑγραὶ καὶ κατεψυγμέναι; τοῖς μὲν οὖν, τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ θερμὸν αὔταρκες πρὸς τὴν ὁρμὴν, τοῦ χειμῶνος· (ἡ δὲ τοῦ σπέρματος γένεσις, ἐκ τούτων·) ταῖς δὲ, τὸ θερμὸν ἔλαττον καὶ τὸ ὑγρὸν ἐστι πεπηγὸς, διὰ τὴν ἔνδειαν τοῦ πυρός· τοῦ δὲ θέρους. ταῖς μὲν [οὖν] σύμμετρον τὸ θερμὸν

A Sed ſi craſſum corpulentúmque eſt, niſi extruſo quieſcere nequeunt. Quod ſi neutrum eorum accidit, cupiunt quouſque alterutrum accidat. Quorum verò natura mollis & fœminea eſt, ita ii conſtant vt genitura vel nulla, vel minima conueniat, quo illorum ſecernitur, qui præditi natura integra ſunt, ſed ſe in partem ſedis diuertat: quod propterea euenit, quia præter Naturæ normam conſtiterunt. Cùm enim mares crearentur, ita degenerarunt, vt partem virilem mancam atque oblæſam habere cogerentur. Læſio autem alia rem omnino cor-

B rumpit, alia peruertit, & vitiat. At genus illud corrumpens, vt in his fit, fieri non poteſt: ita enim mulieres, non viri crearentur. Ergo peruerti citarique aliorſum quàm ſecernendum Natura voluit, neceſſe eſt. Vnde fit vt inſatiabiles etiam ſint modo mulierum: humor enim ſolicitans ille exiguus eſt, nec quicquam ſe promere conatur, refrigeraturque celeriter. Quibus itaque ſedem humor ex toto adiuit, ii pati tantummodo auent: quibus autem in vtramque partem ſeſe diſpertit, ii & agere, & pati concupiunt, idque eo ampliùs, quo tandem plenius flu-

C xerit. Sed ſunt, quibus vel ex conſuetudine affectus hic accidat. Fit enim, vt tam geſtiant quàm cùm agunt, vtque genituram nihilo minus ita emittere valeant. Ergo agere cupiunt, quibus hæc ipſa vſu euenerunt, & conſuetudo magis, veluti in naturam idcirco illis euadit, quibus non ante pubem, ſed in ea vitium patiendi inualuit, quoniam his recordatio rei, cum deſiderāt, oritur. Vnà autē cum recordatione geſtiens exultat voluptas: deſiderant autem perinde ac nati ad patiendum. Magna igitur parte, vel ob conſuetudinem res exiſtit. Sed ſi accidat, vt idē & ſalax & mollis ſit, lōgè expeditius hæc omnia euenire poſſe putandū ēſt.

D 28 Cur homines rem agere Venereā cupiētes, cōfiteri ſe cupere maximè pudet: bibēdi, aut edendi, aut aliquid eiuſmodi faciēdi deſiderio cum teneantur, cōfiteri nō pudet? An quòd rerū plurimarū cupiditates neceſſariæ ſunt, & nōnullæ, niſi expleantur, interimunt? Rei autem venereæ libido ſuperfluit, & abundantiæ index eſt?

29 Cur viri per hyemem, mulieres per æ-

E ſtatem, rei Venereæ appetentiores ſunt? An quod viris calidior natura & ſiccior eſt, mulieribus autem humida, frigidaque? Quamobrem illis humor & calor ſatis cupiditatem Veneris hyberno tempore accendere queunt, quibus rebus ſemen oriri certum eſt. Mulieribus autem & calor minor, & humor concretus propter caloris inopiam tunc eſt. At per æſtatem contrà mulieribus calor modicus, viris largior quàm ſatis ſit: minus enim vires frangit atque diſſoluit.

Quapropter pueri quoque per æſtatem tenuiores redduntur : incidit enim vt ignis igni coniungatur.

30 Cur quibus natura calida eſt , ſi modò robuſti plenique ſint , niſi concumbant , iis ſæpe bilis proſiſtit , & aluus amara ſecedit , & pituita ſalſa conficitur, & color corporis immutatur ? An quod ſemper cum ſemine vnà excrementi aliquid exit ? Vnde etiam nonnullorum excrementis abundantium genitura lauamentum piſcium redolet : igitur excrementum quoque illud concumbenti decedit. Itaque nihil eſt quod poſſit affligere:abſtinenti autem manet , & amarum ſalſumve redditur.

31 Cur libidinoſi ſunt , qui melancholici ? An quòd flatu redundant ? Semen autem deceſſio flatus eſt : ergo quibus id ipſum amplificatum , hos ſæpe purgari appetere neceſſe eſt : ſic enim efficitur vt leuentur.

32 Cur aues , & piloſi homines, libidine vehementer aguntur ? Vtrùm quòd multum humoris continent , an non ea ratio eſt ? (fœmina enim , quæ humida eſt , pilis vacat ?) ſed potiùs quod genus illud vtrumque naturæ multi humoris concoquens propter caloris copiam eſt? Indicio pilus eſt , atque penna. An quod & multum ineſt humoris , & id à calore ſuperatur ? Neque enim ſi multum non eſſet humoris , neque ſi non à calore vinceretur , pennæ auibus , pili hominibus poſſent vnquam oriri : ſemen autem vel loci ac temporis portione , vel ratione creari plurimum poteſt , vt in aëre, vt in vere : nam eius natura & calida , & humida eſt. Fit etiam ratione communi , vt aues , & claudi homines , ſalaces nimirum ſint : alimentum enim vtriuſque , ſeorſum quidem exiguum profluit, propter vitium cruris : in ſublime verò affatim effertur , atque in ſemen conuertitur.

33 Cur homini , cùm concumbit , oculi potiſſimùm infirmantur : An quod humore deficiente id accidit ? Argumentum vero , frigidam eſſe genituram, quod humida nunquam redditur , niſi calefiat , nec vllam deſiderat liquefactionem : quandoquidem per vniuerſum corpus expaſſa eſt , quemadmodum ſanguis.

A τοῖς δέ, πλέον τοῦ ἱκνουμένου. τὸ γὰρ ἄγαν πολὺ ἐκλύει τῆς δυνάμεως· διὸ καὶ τὰ παιδία τοῦ θέρους λεπτότερα. συμβαίνει γὰρ πῦρ ἐπὶ πῦρ φέρειν.

λ Διὰ τί ὅσοι θερμοὶ τὴν φύσιν, ἐὰν ἰσχυροὶ ὦσι καὶ εὐτραφεῖς, ἐὰν μὴ ἀφροδισιάσωσι, χολή τε περιΐσταται αὐτοῖς πολλάκις, καὶ ἔκπικρον ὑποχωρεῖ, καὶ φλέγμα ἁλμυρὸν γίνεται, καὶ ἀλλοιοχροοῦσιν; ἢ ὅτι μετὰ τοῦ σπέρματος ἀεὶ περίττωμα συναπέρχεται; διὸ καὶ ἐνίοις τῶν * πνευματικῶν, ἰχθύων πλειοτέρου ὄζει ἡ γονή. ἀφροδισιάζουσι μὲν οὖν τοῦτο συναπέρχεται, ὥστ᾽ οὐ λυπεῖ· μὴ ἀπολαύουσι δὲ τῆς ὁμιλίας, τὸ περίττωμα ἐκπικροῦται, ἢ ἁλμυρὸν γίνεται. G. περιττωματικῶν Sylb.

λα Διὰ τί ἀφροδισιαστικοὶ οἱ μελαγχολικοί; ἢ ὅτι πνευματώδεις; τὸ δὲ σπέρμα, πνεύματος ἔξοδός ἐστιν. οἷς οὖν πολὺ τοιοῦτον, ἀνάγκη πολλάκις ἐπιθυμεῖν τούτους ἀποκαθαίρεσθαι· κουφίζονται γάρ.

λβ Διὰ τί καὶ οἱ ὄρνιθες καὶ οἱ δασεῖς ἄνθρωποι λάγνοι; πότερον ὅτι ὑγρότητα ἔχουσι πολλήν; ἢ οὔ (τὸ γὰρ θῆλυ, ὑγρὸν μέν, ἀλλ᾽ οὐ δασύ,) ἀλλ᾽ ὅτι ἀμφότεραι αἱ φύσεις, πεπτικαὶ ὑγρότητος πολλῆς διὰ θερμότητα; σημεῖον δὲ αἱ τρίχες καὶ τὰ πτερά. ἢ ὅτι πολὺ τὸ ὑγρόν, καὶ κρατεῖται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ; οὔτε γὰρ ἂν μὴ πολλῆς οὔσης τῆς ὑγρότητος, οὔτε μὴ * κρατουμένης, ἐξεφύετο τοῖς μέν, αἱ τρίχες, τοῖς δέ, τὰ πτερά; τὸ δὲ σπέρμα γίνεται ἐν τοῖς τοιούτοις πλεῖστον, καὶ τόποις καὶ ὥραις, οἷον ἐν τῷ ἔαρι. ἡ γὰρ φύσις αὐτοῦ, ὑγρὰ καὶ θερμή. διὰ ταὐτὸ δὲ καὶ οἱ ὄρνιθες λάγνοι, καὶ οἱ χωλοί. ἡ γὰρ τροφὴ ἀμφοτέροις, κάτω μέν, ὀλίγη, διὰ τὴν ἀναπηρίαν τῶν σκελῶν· εἰς δὲ τὸν ἄνω τόπον ἔρχεται, καὶ εἰς σπέρμα συγκρίνεται. ἢ. κρατουμένου G. κρατουμένης ὑπὸ τοῦ θερμοῦ.

λγ Διὰ τί ἐὰν ἀφροδισιάζῃ ὁ ἄνθρωπος, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀσθενοῦσι μάλιστα; ἢ δῆλον ὅτι ἀπολείποντος τοῦ ὑγροῦ τοῦτο γίνεται; τεκμήριον δ᾽ ὅτι ἡ γονὴ ψυχρά ἐστιν· οὐ γὰρ γίνεται ὑγρά, ἐὰν μὴ διαθερμαίνῃ τὰ θερμά· οὐδὲ δεῖται τήξεως. κέχυται γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὥσπερ τὸ αἷμα.

A

γρ. περὶ κ.

Ὅσα * ἀπὸ κόπου. ε

ΔΙΑ τί μακροὶ μὲν ὄντες οἱ περίπατοι ἐν τοῖς ὁμαλέσι, κοπιαρώτεροί εἰσι τῶν ἀνωμάλων· βραχεῖς δὲ, ἀκοπώτεροι; ἢ ὅτι ἥτε πολλὴ κίνησις ποιεῖ κόπον, καὶ ἡ ἰσχυρά; τοιαύτη δὲ * ἡ σπασματώδης· πολλὴ δὲ ἡ συνεχὴς καὶ μία. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀνάντεσιν, ἐὰν ᾖ μακρὰ, ἀνάπαυσις γάρ ἐστιν ἡ μεταβολὴ, καὶ οὐ * μικρὰ ἡ κίνησις, οὐδὲ ἵππων αὐτῶν, διὰ τὴν μεταβολήν· ἐν δὲ τοῖς ὁμαλέσιν, ἡ ὁμοιότης τοῦ σχήματος οὐ διαλαμβάνει, οὐδὲ ἀναπαύει τὰ μέρη, ἀλλὰ συνεργάζεται πρὸς τὸ συνεχῆ εἶναι τὴν κίνησιν. ὅταν δὲ ᾖ βραχεῖα, διὰ μὲν τὸ πλῆθος τῆς κινήσεως, ἐν τοῖς ἐπιπέδοις οὐ γίνεται κόπος· ἐν δὲ τοῖς ἀνάντεσι, διὰ τὸ τὴν μεταβολὴν ἰσχυρὰν γίνεσθαι καὶ ἐναντίαν, ὅτε μὲν ἄνω, ὅτε δὲ κάτω, ποιεῖ κόπον. τοιαύτη δὲ (ὡς φαμὲν) ἐν τοῖς ἀνάντεσιν· ἐν δὲ τοῖς πεδινοῖς τοὐναντίον.

γρ. ἡ ἀσπασματώδης.

Vide Mercur. Var. 1.9.

G. μακρὰ

B

C

β Διὰ τί τοῖς λειποψυχοῦσι καὶ τοῖς ἐκ γυμνασίων [διαλυομένοις,] ἐλάττους τε οἱ ὄγκοι, καὶ ὀξύτεραι δοκοῦσιν εἶναι αἱ φωναί; ἢ ὅτι αἵ τε φωναὶ ἐλάττους φαινόμεναι, ὀξύτεραι φαίνονται· (σημεῖον δὲ, ὅτι μιμούμενοι * τοὺς πόρρωθεν * ὀξὺ φθέγγονται.) καὶ οἱ ὄγκοι ἐλάττους;

γρ. πῶς π.

D

Infr.14.
Inf.11.6.

γ * Διὰ τί ἡ γαστὴρ μόνον λεπτύνεται τῶν γυμναζομένων; ἢ ὅτι πλείστη ἡ πιμελὴ περὶ τὴν γαστέρα;

δ Διὰ τί τὸ πῖον τετριμμένον γὰρ * τοῖς πονοῦσιν; ἢ διότι τὸ πῖον τήκεται θερμαινόμενον· ἡ δὲ κίνησις θερμαίνει· ἡ δὲ σὰρξ οὐ τήκεται;

G. πῖον τ. ἡ δὲ σὰρξ οὐδαμῶς ἰσχναίνεται, ſeu, λεπτύνεται. S.

ε Διὰ τί δὲ τὰ περὶ τὴν κοιλίαν πιότατα; πότερον ὅτι ἐγγὺς τῆς τροφῆς; ἐν ὅσῳ οὖν τἄλλα παρ' ἐκείνης λαμβάνει, αὐτὴ πολλάκις λαμβάνει. ἢ ὅτι ἥκιστα πονεῖ; καμπὰς γὰρ οὐκ ἔχει.

E

ϛ Διὰ τί οἱ κόποι μᾶλλον παύονται, ὅταν τις τῷ ἐλαίῳ ὕδωρ συμμίξας ἀνατρίψηται; ἢ ὅτι μᾶλλον εἰσδύεται τὸ ἔλαιον μετὰ τοῦ ὕδατος; ἐὰν δὲ [αὐτὸ καθ' αὐτὸ ᾖ, οὐχ ὁμοίως παρεισδύνει, διὰ τὸ ἐπιπολαστικὸν εἶναι. μᾶλλον οὖν μαλάττεται τὸ σῶμα εἰσδυομένου, ἐπεὶ τὸ ἔλαιόν ἐστι φύσει θερμόν· τὰ δὲ θερμὰ, καὶ ξηραίνει καὶ σκληρύνει· πρὸς δὲ τοὺς κόπους, ἀξύμφορόν ἐστιν ἡ ξηρασία καὶ ἡ * σκληρότης· μετὰ δὲ τοῦ ὕδατος ἀνατριφθὲν, ἧττον ξηραίνει.

Eorum quæ ad laborem pertinent, Sectio quinta, cuius quæſtiones XLII.

1 CVr ambulationes prolixæ quidem per plana, laborioſiores ſunt, quàm per incompta: breues autem leuiores? an quòd mẽbra tum à multo tum à vehemente motu frangãtur? Eſt autem vehemens, qui paſſim per loca inæqualia agitur: multus verò qui continens, vnuſque eſt. Locis igitur inæqualibus tametſi longa motio acta eſt, tamen requiem mutatio præſtat, facitque vt longa non ſit, ne ipſorum quidem equorũ, propter mutationem. Planis autem habitus ſimilitudo, & paritas nihil interpellat, nec membris vllam præſtat quietem, ſed efficit vt mouendi ratio continuetur. at verò ſi breuis ſit, nimietas quidem motus nulla in planis fatigabit: accliuibus autem, quoniam immutatio vehemens & contraria corpus modò ſurſum modò deorſum vexat, fatigetur neceſſe eſt. Talis verò motus, vt dictum eſt, qui per ardua agitur: contrarius, qui per plana.

2 Quam ob cauſam, qui animo deficiunt, & qui præ nimio exercitandi labore diſſoluũtur, mole corporis contractiore exiſtunt, vocemque reddere acutiorem putantur? an quia voces minores mittuntur, ideò acutiores eſſe videntur? Argumentum, quòd qui clamantes à longè imitantur, acutè proferunt. Moles autem corporum minores idcirco redduntur, quòd ſanguis à ſummis corporis partibus ſeuocat ad imas.

3 Cur venter tantummodo extenuatur eorum qui ſe exercitationi dederunt? an quoniam venter pingue amplectitur plurimum?

4 Cur pingue eorum abſumitur, qui ſe laboribus dedunt: caro autem nullatenus emaceratur? an quoniam pingue concal factum liqueſcit: quod carni non euenit? motio autem concalfacit?

5 Cur venter opimus admodum eſſe ſolet? Vtrùm quod cibo propinquus eſt: dúmque cætera membra ex ventre hauriunt, venter ipſe ſibi ſæpius ingerit? an quoniam minimè venter laborat: flexibus enim hic nullis contorquetur.

6 Cur meliùs fatigationes tum ceſſant, cùm quis ex aqua oleo permiſta ſe perfricuit? an quoniam oleum magis ſubire cum aqua poteſt, quàm ſi per ſe ipſum eſt? ducitur enim ſuapte natura, vt innatet, & fluitet. vbi autem ſubiit, corpus ſubinde ampliùs emollitur. an quia oleum natura calidum eſt: calidum autem quodque & ſiccat, & indurat? at membris fatigatis, ſiccitas & durities incommodæ omnino ſunt: miſtum igitur aquæ eo plus iuuat, quo minùs ſiccat.

7 Cur laſſis corporibus euomendum præcipitur, cùm tamen vomitus ſit laborioſus? an quòd laſſitudo colliſis oſſibus, aut preſſatis, aut fatigatis, conſequi ſoleat: quos quidem affectus patiuntur extrinſecus, aut intrinſecus, idque bifariam? aut enim cùm copia carnis vires exuperauit oſſium, aut cùm frequens corpus ſe cætero corpori miſcuit, quo locum ſibi obtinere aptè non poſſit: quale genus excrementorum eſt. Pondera enim quæcunque extrinſecus corpori applicentur, laborioſiora ſunt, quàm ipſa corporis membra, etiam ſi pondere leuiora illis eſſe contigerit. Argumentum, quòd qui plus æquo vel ederint vel biberint, hi minùs quamuis laborarint, quam ieiuni, grauiùs tamen fatigantur: quoniam cibus locum ſuum non obtinet, vtpote qui adhuc maneat crudus. Cùm autem fatigatio maceret, atque colliquefaciat; colliquamentum autem nonniſi excrementum ſit, hoc eſt quod laſſitudinem mouet, dum temerè vagatur, occurſatque oſſibus, & neruis, & intimis carnis: quæ rara, ſoluta patefactáque ſubſtant. Vomitus igitur cùm id extrudat, quod fatigationem inducit, meritò hominem recreat, liberatque à laſſitudine: corpus enim quale principio fuerit, tale reſtituit. Elaxat autem vomitus, non nimii motus ratione, ſed ſi ita fuerit, vt non plenè agatur. Copia enim ciborum, quæ in ventriculo remanſerit, & excrementa, quæ his incidunt cibis, faciunt vt laſſitudo vomitum conſequatur, quemadmodum in corporibus nimiùm impletis dictum iam eſt. Quòd ſi nec illis cauſam laſſeſcendi labor inferat, ſed cùm ita ſe haberent, laborarint, nec iis, qui non totum cibum eiecerint, vomitus cauſa foret laſſeſcendi. Nam ſi hoc eſſet, haud erat quòd non omnibus euomẽtibus laſſitudo incideret: nunc verò multi poſt, vbi euomerunt, alacriores certè redduntur.

8 Cur laborioſius brachio eſt inanem iactaſſe manum, quàm cum lapide? an quod inani iactura brachium quaſi conuellitur vehementius? nulla enim in re nititur, quemadmodum cùm mittit, miſſili obdito, fulcire ſe poteſt. Huic proximè ſaltans quoque ponduſculis ſuſceptis innititur. Et qui currit, manus obquatiens, ſe ſuſtentat. Quamobrem ille plus proſilit halteres tenens, quàm non tenens: hic velociùs currit manus obquatiens, quàm non obquatiens.

9 Quam ob cauſam curſus velox tam in hominum genere quàm in cæterorum animantium, facit vt capita à morbo tententur? Quamquam curſus vnuſquiſque detrahere ad ima genus omne excrementorum putatur, vt ambulatio:

A ζ Διὰ τί τοῖς κοπιῶσι προστάττουσιν ἐμεῖν, εἴπερ ὁ ἔμετος κοπώδης ἐστίν; ἢ κόπος γίνεται ὀστῶν θλωμένων καὶ πιεζομένων καὶ κοπιωμένων; ταῦτα δὲ ὑπὸ τῶν ἐκτὸς τινὸς πάσχοι ἂν ἢ τῶν ἐν τῷ σώματι· καὶ τοῦτο διττῶς. ἢ γὰρ σαρκῶν ὑπερτεινουσῶν τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἢ σώματος μιχθέντος συχνοῦ τῷ ἄλλῳ σώματι, χώραν οἰκείαν οὐκ ἔχοντος, οἷα τὰ περιττώματά ἐστι. πάντα γὰρ B τὰ ἐκτὸς ἡμῖν προσαπτόμενα βαρῆ, * κοπωδέστατα τῶν τοῦ σώματος μερῶν, κἂν τύχῃ σταθμῷ ὄντα αὐτῶν ἐλαφρότερα. σημεῖον δὲ τῶν εἰρημένων· οἱ γὰρ πλεῖον βεβρωκότες καὶ πεπωκότες, ἔλαττον πονήσαντες ἢ νήστεις ὄντες, μᾶλλον κοπιῶσι, διὰ τὸ μὴ τὴν οἰκείαν χώραν ἔχειν τὰ σιτία, ὄντα ἄπεπτα. ἐπεὶ δὲ ὁ κόπος σύντηξιν ποιεῖ, ἡ δὲ σύντηξις περίττωμά ἐστι, τοῦτ᾽ ἐστὶν ὃ τὸν κόπον ἐν ἡμῖν C ποιεῖ, πλανώμενον ἀτάκτως, καὶ προσπίπτον τοῖς ὀστοῖς τε καὶ νεύροις, καὶ τοῖς ἐντὸς τῆς σαρκὸς ἀραιοῖς οὖσι καὶ ἀνεῳγμένοις. ὁ οὖν ἔμετος, ἐξάγων αὐτό, αἴτιον ὂν τοῦ κόπου, ἀκόπους εἰκότως ποιεῖ. λείπει γὰρ οἷον ἦν ἐν ἀρχῇ τοῦ πόνου, τὸ σῶμα. κοπώδης δ᾽ ἐστὶν ὁ ἔμετος, οὐ τῇ τῆς γινομένης ἐν αὐτῷ κινήσεως ὑπερβολῇ, ἀλλ᾽ ὅταν συμβῇ μὴ καλῶς ἐξεμέσαι. ληφθέντων γὰρ πολλῶν * σιτίων, καὶ περιττωμάτων τούτοις ἐνόντων, τὸν τοῦ ἐμέτου κόπον γίνεσθαι συμβαίνει, καθάπερ ἐπὶ τῶν πεπληρωμένων εἴρηται. εἰ οὖν μηδ᾽ ἐκείνοις ὁ πό- D νος ἐστὶ τοῦ κόπου αἴτιος, ἀλλὰ τὸ οὕτως ἔχοντας πονῆσαι, οὐδ᾽ ἂν τοῖς μὴ ἐξαιροῦσι τὰ σιτία, ὁ ἔμετος εἴη τοῦ κόπου αἴτιος, ἐχρῆν γὰρ πᾶσι τοῖς ἐμοῦσι γίνεσθαι κόπον. γίνονται δὲ ἀκοπώτεροι πολλοὶ ἐμέσαντες.

* κοπωδέστερα

* κ. σωμάτων.

η Διὰ τί κοπιαρώτερόν ἐστι τῷ βραχίονι τὸ διὰ κενῆς ῥίπτειν, ἢ λιθάζοντα; ἢ ὅτι σπασματωδέστερον τὸ διὰ κενῆς ἐστιν; οὐ γὰρ ἀπερείδεται πρὸς οὐδέν, ὥσπερ ὁ βάλλων, πρὸς τὸ ἐν χειρὶ βέλος. ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ ὁ E πένταθλος, πρὸς τοὺς ἁλτῆρας· καὶ ὁ θέων, παρασείων πρὸς τὰς χεῖρας. διὸ ὁ μὲν, μεῖζον ἅλλεται ἔχων, ἢ μὴ ἔχων ἁλτῆρας· ὁ δὲ θᾶττον θεῖ παρασείων, ἢ μὴ παρασείων.

θ Διὰ τί ἡ ταχυδρομία [καὶ] ἐπ᾽ ἀνθρώπου καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων νοσηματικοὺς ποιεῖ τὰ περὶ τὴν κεφαλήν; καίτοι ὅλως ὁ δρόμος κατασπᾶν δοκεῖ κάτω τὰ περιττώματα, ὥσπερ ὁ περίπατος·

διὸ καὶ παχύνονται τὰ σκέλη οἱ πολλὰ περιπατοῦντες, ὅτι εἰς τὰ κάτω ὑπονοστεῖ ἄνωθεν καὶ ἡ τροφὴ καὶ τὰ περιττώματα. [ἢ] ἡ μὲν κίνησις ταὐτὸ ποιεῖ· ἀλλ' ἡ ταχεῖα, διὰ τὴν συντονίαν καὶ ἀπνευστίαν, ἐκθερμαίνει τὴν κεφαλήν, καὶ τὰς φλέβας ἐκφυσᾷ τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ σπαστικὰς τῶν θύραθεν ποιεῖ δυνάμεων, οἷον ψύχους καὶ ἀλέας, καὶ τῶν ἐκ τοῦ θώρακος· ὧν εἰσιόντων, νοσεῖν ἀναγκαῖον τὸν τόπον ἐστί.

Infrà 23. Quid. περιπάτοις

ι Διὰ τί κοπιῶσι μᾶλλον μὲν ἐν τοῖς ὁμαλοῖς, ἢ ἐν τοῖς ἀνωμάλοις *τόποις, θᾶττον δὲ βαδίζουσι τὴν ὁμαλὴν ὁδόν, ἢ τὴν ἀνώμαλον; ἢ ὅτι ἀκοπώτερον μέν ἐστι, τὸ μὴ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι ποιεῖσθαι τὴν κίνησιν· ὃ συμβαίνει ἐν τῇ ἀνωμάλῳ πορείᾳ μᾶλλον; θᾶττον *δὲ πορεύονται, ὅτι ἧττον παρὰ φύσιν κινοῦνται. ἐν μὲν οὖν τῷ ὁμαλῷ, μικρὰ ἡ ἄρσις καὶ θέσις καὶ πυκνή ἐστιν· ἐν δὲ τῷ ἀνωμάλῳ, τοὐναντίον. ἔστι δὲ τὸ αἴρειν, παρὰ φύσιν. βία γάρ ἐστι πᾶσα ἄρσις. τὸ δὲ παρ' ἑκάστην βάσιν γινόμενον μικρόν, πολὺ γίνεται παρὰ πολλάς.

γρ. γὰρ

Quid. δι' ὃ καὶ τ.

ια Διὰ τί τὰ ἐπίπεδα κοπιαρώτερα ἐγκατακεῖσθαι τῶν κοίλων ἐστίν; ἢ διὰ τὸ αὐτὸ *καὶ τὰ κυρτὰ τῶν ἐπιπέδων; ἐφ' ἕνα γὰρ τόπον συναθροιζόμενον τὸ βάρος ἐν τῇ καθέδρᾳ, ἢ κατακλίσει, τῇ θλίψει ποιεῖ πόνον. τὸ μὲν οὖν κυρτόν, τοῦ εὐθέος· τοῦτο δέ, τοῦ κοίλου μᾶλλον τοιοῦτόν ἐστι. τὸ γὰρ σῶμα ἡμῶν ἐστι περιφερέστερον ἢ εὐθύτερον. τῶν δὲ τοιούτων κατὰ πλέον ἅπτεται τὰ κοῖλα, ἢ τὰ ἐπίπεδα. διὰ ταῦτα δὲ καὶ τὰ ἐνδιδόντα τῶν μὴ ἐνδιδόντων, ἀκοπώτερά ἐστιν καὶ ἐγκατακλιθῆναι καὶ ἐνέζεσθαι.

Infrà 37.

ιβ Διὰ τί οἱ βραχεῖς περίπατοι κοπώδεις εἰσίν; ἢ ὅτι ἀνώμαλοί εἰσι; πολλάκις γὰρ ἵστασθαι ποιοῦσι. τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰς τὸ ἐναντίον πυκνὰ μεταβάλλειν, κοπῶδές ἐστι· συνήθειαν γὰρ οὐδετέρῳ ποιεῖ, ὅ ἐστιν ἄκοπον. ἀμφοῖν δ' ἅμα οὐκ ἐνδέχεται συνήθειαν γίνεσθαι.

ιγ Διὰ τί οἱ ἐπὶ τῶν ἵππων ὀχούμενοι, ὅσῳ ἂν μᾶλλον θέῃ ὁ ἵππος, τοσούτῳ μᾶλλον δακρύουσι τὰ ὄμματα; πότερον διὰ τὸ ψυχρότερον εἶναι τὸν ἀεὶ προσπίπτοντα ἀέρα, ὅσῳ ἂν ἐλάττω χρόνον ἅπτηται τοῦ σώματος· ὅπερ ἐπὶ τῶν γυμνῶν θεόντων συμβαίνει; τὸ δὲ ψῦχος δάκρυον ποιεῖ. ἢ διὰ τοὐναντίον;

A quapropter crura eorum implentur, qui nimiùm ambulant, quoniam de parte ſuperiore ad imam labitur & alimentum omne & excrementum. an motus quidem vbique agere idem poteſt? Verùm motus velox, cùm vires intendit, & ſpiritum retinet, caput concalfacit, eiuſque venas nimirum inflat, & attrahentes reddit facultatis externæ, vt frigoris, & caloris: adde quæ in pectore continentur. Nam ea quoque attrahi reſorberique inde credendum eſt. Quibus remiſſis, locum ægrotare illum neceſſe eſt.

B 10 Cur locis æqualibus quàm inæqualibus, magis fatigatur: ocyus autem iter æquale quàm inæquale conficitur? an minùs laboris tunc eſt, cùm motus non ſemper eodem habitu agitur: quod in greſſu inæquali potiùs fit: ocyus enim ingredimur, vbi minùs contra naturam mouemur. Ergo per locum æqualem parcè atque frequenter, & ponitur & attollitur: per inæqualem autem, contrà. Atqui ratio attollendi contra naturam eſt. vi namque omnem attollendi vſum exequimur. Quod C autem per ſingulos gradus paulum redditur, id multum per multos demum exultat.

11 Cur in planis laborioſiùs accubamus, quàm in concauis? an eadem ratio eſt cur etiam in conuexis laborioſiùs quàm planis? Cùm enim pondus corporis ſe eundem in locum, in ſedendo accubandove colligit, facit per afflictionem vt laboretur. Incuruum igitur quàm rectum, idque quàm concauum magis tale ſe exhibet. noſtrum etenim corpus in orbem ſe colligit potiùs D quàm dirigat in proceſſum. Quæ autem eiuſmodi ſunt, hæc per plura attinguntur à concauis quàm à planis. His eiſdem de cauſis etiam fit vt quæ cedunt, minus quàm dura & renitentia, fatigent, & in accubando, & in ſedendo.

12 Cur breues deambulationes fatigationem mouere amplius ſoleant? An quia euariant, incomptæque ſunt? faciunt enim vt ſæpe ſubſiſtatur. de contrario autem in E contrarium frequenter mutari, laborioſum eſt: neutri namque aſſueſcere ſinit. Quæ quidem aſſueſcendi ratio vacat fatigatione: vtrique autem ſimul vt aſſueſcas, fieri non poteſt.

13 Cur qui equo vehuntur, quo longius equus decurrerit, eo magis emittere lacrymas ſolent? Vtrùm quoniam aër, qui ſe obiectat, ſubinde eo frigidior eſt, quo minus temporis corpus attigerit? Quod iis etiam euenit, qui curſum nudo corpore agunt: frigus autem mouere lacrymam poteſt. An contra? Res enim calida lacrymam ciet, velut Sol.

Motus autem nimirũ calorem efficere poteſt. An propter ictum illatum ab aëre illud accidit? Quomodo enim venti aduerſi oculos perturbant: ſic aër occurſans eo magis ferire poteſt, quo equus velociùs agitatur.

14 Cur cætera membra, cùm perfricantur, pleniora euadant: venter autem ſoleat extenuari? An perfrictione protinus vehementiore extenuatur, cùm is etiam impleri ſoleat illa fricandi ratione; quam paulatim amplificando admouemus, ſed non æquè proficit, atque caro? qua de re quæritur: quippe cùm omnino in exercitando laborandoque venter præcipuè extenuetur. Ratio igitur, quòd opima quæque concalfacta liqueſcunt, & ea magis quæ intenſa ſuapte natura ſunt: venter autem cuteus eſt, cutis verò ſua natura tenſionem habet. Sed enim quòd venter celerrimè opimatur, ideo & pingue aliquid ſemper obtinet, niſi morbo laboret. Cuius rei cauſam dixerim, quòd cibo ex vicino poſitus eſt. Cùm igitur omnino pingue res propria naturæ non ſit, ſed aduentitium, nec ita neceſſarium, vt caro, adhæreat; ideo & exercitandi & perfricandi agitatio ventrem concalfaciens, liquefacit, & macerat, alimentumque, quod inde redundet, membris cæteris diſpertit: quamobrem ſedile ventrem opimat, reliquum corpus extenuat. Motiones verò perfrictioneſque ventrem extenuant, reliquum corpus implent, & augent.

15 Cur peracto longo itinere, aut curſu, ſi quis ſe ſuper ſummos conſtituerit digitos, calces pedum conquatiuntur, pronique deorſum labuntur? An propter continuatum vehementemque motum concitati nerui nondum requieſcunt? Fit enim ſæpe vt animus euincere corpus totum poſſit, membra autem ſingula inhibere non poſſit, vbi ſe quedam in modum commouêre: non enim cor, non penem excitum, reſidere, animus cogere poteſt. Ratio autem rei, quam quærimus, eſt, quòd multum ſpiritus circa neruos deuritur, quod non, ſimul ac ſubſtiteris, refrigeſcere poteſt. Is igitur ſpiritus concutiens, veluti ſubtrahendo ſuo motu deducit, facitque vt pars remotiſſima, minimè contineatur. Itaque calces tremiſcunt, quemadmodum imum labrum hominis irati.

16 Qua de cauſa qui non concitatè admodum currunt, numeroſè reſpirant? Vtrùm quòd numerus omnis menſuram certo recipit motu? Talis autem motus eſt, qui per æquas agitur portiones, quemadmodum agunt, qui currunt leuiter. Ergo ſimul atque agere curſum incœperint, reſpirant ita, vt cùm ſpiratio per compares vices propter parem metiendi motum reddatur,

A καὶ γὰρ τὸ θερμὸν ποιεῖ δακρύειν, οἷον ὁ ἥλιος. ἡ δὲ κίνησις θερμότητα ποιεῖ. ἢ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀέρος πληγήν; ὡς γὰρ οἱ ἄνεμοι ταράττουσιν οἱ ἐξ ἐναντίας τὰ ὄμματα, οὕτως ὁ ἀὴρ προσπίπτων, ὅσῳ ἂν θᾶττον ἐλαύνῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ποιεῖ πληγὴν μαλακήν.

ιδ Διὰ τί τὰ μὲν ἄλλα τριβόμενα σαρκοῦται μέρη, ἡ δὲ γαστὴρ λεπτοτέρα γίνεται; Supra 3. ἢ οὐδὲ αὕτη ἐκ προσαγωγῆς, ἀλλὰ * στι-

B φροτέρα; οὐ μὴν ἀλλ' οὐχ ὁμοίως γε, καὶ τί ἐστι σάρξ. διὸ καὶ τὸ πρόβλημά ἐστιν. ὅλως γὰρ ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ πόνοις, καὶ μάλιστα λεπτύνεται ἡ γαστήρ. αἴτιον δ' ὅτι τὰ πίονα θερμαινόμενα τήκεται, καὶ τὰ φύσει τάσιν ἔχοντα, μᾶλλον. τὸ δὲ δέρμα ἐστὶ φύσει ἔχον τάσιν· ἀλλὰ διὰ τὸ πιαίνεσθαι τάχιστα, ἀεί τινα ἔχει πιότητα, ἐὰν μὴ κάμνῃ τινὶ νόσῳ. αἴτιον δὲ τούτου, ὅτι ἐγγύς ἐστι τῆς τροφῆς. ἐπεὶ οὖν ὅλως ἡ πιμελὴ οὐκ ἔστι φύσει, ἀλλ' ἐπίκτητον, καὶ οὐ τῶν ἀναγκαίων μερῶν, ὥσπερ καὶ

C ἡ σάρξ, καὶ ἡ τῶν γυμνασίων κίνησις, καὶ ἡ τῆς τρίψεως, θερμαίνουσαι, τήκουσιν αὐτήν, καὶ τὴν τροφὴν ἐκπλεονάζουσαν νέμουσι τοῖς ἄλλοις μορίοις. διὸ αἱ μὲν καθέδραι, τὴν κοιλίαν πιαίνουσι, τὸ δ' ἄλλο σῶμα λεπτύνουσιν· αἱ δὲ κινήσεις, καὶ αἱ τρίψεις, τὴν μὲν κοιλίαν λεπτύνουσι, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα παχύνουσι.

κ. στιφροτέρας;

ιε Διὰ τί ἐκ τῶν σφοδρῶν καὶ μακρῶν ὁδῶν καὶ δρόμων, ὅταν στῇ τις ἐπ' ἄκρων τῶν δακτύλων, σείονται τῶν ποδῶν αἱ πτέρναι, καὶ σπῶν-

D ται κάτω προπετῶς; ἢ διὰ τὴν συνέχειαν καὶ σφοδρότητα τῆς κινήσεως, οὐκ ἀναπαύεται ὁ σεισμὸς τῶν ἀνθρώπων τῶν νεύρων; τοῦ μὲν γὰρ ὅλου σώματος κρατεῖ ἡ ψυχὴ πολλάκις, μορίων δ' οὔ, ὁπόταν πως κινηθῇ, οἷον καρδίας καὶ αἰδοίου. αἴτιον δ', ὅτι πνεῦμα πολὺ περὶ τὰ νεῦρα * ἐγκαίεται, ὃ οὐχ ἅμα ἐκψύχεται στάντι. τοῦτο οὖν σεῖον ὥσπερ ἐπισπῶν τῇ κινήσει, κατασπᾶται, καὶ

E τοῦ πορρωτάτου ἥκιστα ποιεῖ κρατεῖν· τοιοῦτον δὲ αἱ πτέρναι, οἷον τοῖς ὀργιζομένοις τὸ κάτω χεῖλος.

κ. προπετῶς; κ. ἐγκαίεται.

ις Διὰ τί οἱ μὴ σφόδρα συντόνως τρέχοντες, ἐν τῷ ῥυθμῷ ἀναπνέουσιν; πότερον ὅτι πᾶς ῥυθμὸς, ὡρισμένῃ μετρεῖται κινήσει; τοιαύτη δ' ἐστὶν ἡ δι' ἴσου οὖσα, ὥσπερ οἱ τροχάζοντες ποιοῦσιν. ἅμα οὖν ἀρχόμενοι τροχάζειν, ἀναπνέουσιν· ὥστε τὴν ἀναπνοὴν δι' ἴσου γινομένην, διὰ τὸ τῇ ἴσῃ κινήσει μετρεῖσθαι,

ῥυθμὸν ποιεῖν. ἢ ὅτι πᾶσα μὲν ἁπλῶς ἀναπνοὴ, δι' ἴσων γίνεται τοῖς κατὰ φύσιν αὐτῇ χρωμένοις, καὶ μὴ κατέχουσι; καθημένοις μὲν οὖν καὶ βαδίζουσι, μετρίας οὔσης τῆς τοῦ σώματος κινήσεως, οὐκ εὔδηλος ὁ ῥυθμὸς γίνεται. συντόνως δὲ τρέχουσιν, οὐ παρακολουθούσης τῇ κινήσει τῆς αἰσθήσεως, οὐ δυνάμεθα συνορᾶν τὸν τῆς ἀναπνοῆς ῥυθμόν. ἐν δὲ τῷ μετρίως τροχάζειν, μέτρον ἡ κίνησις αἰσθητὸν τῆς ἀναπνοῆς ποιοῦσα, τὸν ῥυθμὸν δηλοῖ.

ιζ Διὰ τί ἐν τῷ τροχάζειν ἐκπνευματοῦσθαι δοκεῖ ἡμῖν ὁ ἀήρ; πότερον ὅτι κινούμενοι, διὰ τὸ τροχάζειν τὸν συνεχῆ τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἀέρα κινοῦμεν, ὅ ἐστι πνεῦμα, διόπερ οὐ δοκεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἀλήθειαν ἐκπνευματοῦται ὁ ἀήρ. ἢ διότι τροχάζοντες προσκόπτομεν τῷ ἀέρι; τούτου δὲ συμβαίνοντος, μᾶλλον αἴσθησιν λαμβάνομεν τοῦ ἀέρος διὰ τῆς κινήσεως; εἰκότως οὖν ἡμῖν ἐκπνευματοῦσθαι δοκεῖ. τοῦτο γὰρ συμβαίνει, διὰ τὴν φοράν.

Infrà 19. ιη Διὰ τί μᾶλλον θέοντες ἢ βαδίζοντες, πίπτουσιν; [ἢ] ὅτι μᾶλλον πρὶν κινεῖσθαι αἴρουσιν; τὸ γὰρ θεῖν τοῦ βαδίζειν τούτῳ διαφέρει.

Infrà 24. ιθ Διὰ τί ποτε ἀναβαίνοντες μὲν, γόνατα πονοῦμεν· καταβαίνοντες δὲ, τοὺς μηρούς; ἢ ὅτι ὅταν μὲν ἀναβαίνωμεν, ἀναρριπτοῦμεν ἄνω τὸ σῶμα, καὶ ἡ * ἀνάσις πολλὴ τοῦ σώματος, καὶ ἡ ἀπὸ τῶν γονάτων γίνεται· διὸ πονοῦμεν τὰ γόνατα; ἐν δὲ τοῖς καταντέσι, διὰ τὸ ὑποφέρεσθαι τοῖς σκέλεσι τοὺς μηρούς, ἀποστηριζόμενοι ποιοῦμεν αὐτούς, * εἶθ' ἅπαν τὸ παρὰ φύσιν [γινόμενον, πόνον καὶ λύπην παρασκευάζει. ἔστι δὲ τὸ κατὰ φύσιν,] τοῖς μὲν γόνασιν, ἡ εἰς τὸ πρόσθεν κλάσις· τοῖς δὲ μηροῖς, ἡ εἰς τοὔπισθεν. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀνάντεσι, τὰ γόνατα κλᾶται εἰς τοὔπισθεν, διὰ τὸ * στηρίζεσθαι βούλεσθαι· ἐν τοῖς καταντέσι δὲ, οἱ μηροὶ εἰς τοὔμπροσθεν κλῶνται, διὰ τὸ προπετὲς ἡμῶν εἶναι τὸ σῶμα.

χ. τάσις — χ. ἄπονον — γρ. ἀπὸ στηρίξ.

κ Διὰ τί ποτε ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν μηρῶν τὸ μέσον μάλιστα πονοῦμεν; ἢ ὅτι παντὸς μακροῦ καὶ ἑνὸς ὄντος, ἐστηριγμένου δὲ, τοῦ μέσου ὁ πόνος μάλιστα γίνεται· διὸ καὶ κατάγνυται μάλιστα ἐντεῦθεν; ὁ δὲ μηρὸς ἐστι τοιοῦτον· διὸ καὶ τὸ μέσον αὐτοῦ μάλιστα πονοῦμεν.

κα Διὰ τί οἱ ὑγροὶ ταχὺ πνίγονται πονήσαντες, καὶ ὑπὸ τοῦ καύματος; ἢ ὅτι ἐκθερμαινόμενον ὑγρὸν, ἀὴρ γίνεται. καὶ καίει μᾶλλον τὸ πλέον;

A numerum, ſiue modulationem poſſit continuare. An quòd omnis ſpirandi ratio compari viciſſitudine confici ſoleat, modò quis non retineat, ſed tenore trahendi à natura determinato vtatur? Igitur cùm ſedemus, aut ambulamus, quòd motus corporis mediocris eſt, numerus palàm non fieri poteſt: cum item curſum concitatè agimus, quòd ſenſus conſequi motum nequeat, numerum percipere reſpirādi haudquaquam valemus. At cùm mediocriter noſipſi concitemus, motus ipſe mediocris B modum reſpirandi ſenſibilem præſtans, explicare numerum poteſt.

17 Quare inter currendum aër in flatum conuerti nobis videatur? Vtrùm quoniam dum per curſum agitamur, aërem corporibus noſtris continentem excitamus, quod non niſi flatum mouere profectò eſt: quocirca non ſolùm videtur, ſed etiam verè in flatum aër conuertitur. An quòd in currendo aërem impetu noſtro violemus: quo C facto, ſenſu aëris per motum magis afficiamur? Ergo rectè in flatum aër ſe conuertere videatur: hoc enim ratione impetus poteſt euenire.

18 Quamobrem currentes potiùs cadimus, quàm ambulantes? An quòd magis, quàm moueamur, attollimus: hoc enim inter curſum, & ambulationem intereſt.

19 Cur aſcendentes, genibus; deſcendentes, femoribus elaboramus? An quoniam dum aſcendimus, corpus ſurſum ia- D ctamus, diſtenſionemq; corporis genuumque mouemus, ex quo genibus laborandum eſt? Procliuis autem locis, eo femoribus laboratur, quòd iis ipſis enixi crura ſubmouemus. Adhæc, omne quod præter naturam fit, laborem doloremque mouet. Eſt autem ſecundùm naturam genibus vt anteflectantur, femoribus autem, vt retro. At locis accliuis genua retro flectuntur, nam inniti firmarique volumus: procliuis autem femora antè co- E guntur: corpus enim ſe pronum propenſumque ita defert.

20 Cur in itinere media femoris parte potiſſimùm fatigari ſolemus? An quòd longi cuiuſque atque continui pars potiſſimùm media laborat, cùm ſcilicet ſtabilitum fixumque manet: quamobrem hæc præcipuè rumpitur? Femur autem tale eſt. Ergo partem potiſſimum mediam eius fatigare meritò ſolemus.

21 Quam ob cauſam qui humida conſtant natura facilè à labore æſtuque ſtrangulantur? An quod humor concalfactus tranſit in aëra, itaque acriùs vrit.

Ergo cùm ob nimietatem facultas ſubmouendi non datur, refrigeratio nulla ſubſequitur, atque ita celeriter homo calore inſito & aduentitio exardeſcit. Quapropter ſudor ſpirituſque ſeceſſio eos iuuant, qui ſe exercent, qui deniq; laboribus ſe dederunt? Cùm enim humor diſcernitur, atque extenuatur inde enaſci neceſſarium eſt.

22 Quare corpora, quæ modicè conſtant, temperatáque ſunt, in morbum ſæpius incidunt, & faciliùs curantur? An vtrumque eadem de cauſa euenit? Eſt enim æquabile, quod modicum eſt. Quod autem æquabile, id compatibilius eſt. Quamobrem ſi qua eius pars laborauit, protinus totum collaborat. Immodicum autem contrà, vtpote quòd ſeiunctius ſit, partium ſuarum vitia minùs haurit, minuſque conſentiens eſt. Ergo ſæpius id in morbum hac de cauſa incidit: faciliùs autem curatur, quoniam malum partium commune omnium eſt. Eo namque debilius redditur, quo ſe in plura digeſſerit: itaque curabilius eſt. Immodicum verò illud, vt quod rem communem cum partibus non habeat, minùs quidem ægrotat, ſed difficiliùs curatur, quoniam malum vehementiùs vrget.

23 Cur æqualibus quàm inæqualibus locis, magis fatigari ſolemus, ocyus autem iter æquale quàm inæquale, expedimus? An quòd minùs laboris tum eſt cùm non aſſiduè habitu eodem mouemur: quemadmodum in greſſu æquabili potius agitur: ocyus verò ingredimur, vbi minùs pari tempore attollimus? Ergo per locum æqualem vſus attollendi exiguus eſt, atque frequens: per inæqualem autem è contrario. Quod verò per ſingulos gradus paulum redditur, multum id per multos demum exultat.

24 Cur femora in deſcẽdendo, tibiæ in aſcendendo laborãt? an labor in aſcẽdẽdo eſt, quia corpus attollitur? Fit enim vt totũ corpus nobis oneri ſit. Itaq; cui totũ incũbit, & quo totũ attollitur, id præcipuè premitur, atq; laborat, hoc autẽ tibia eſt. Poſtremam enim hæc longitudinem tenet, nec modo pedis latitudinẽ aliquam ſortitur. Vnde fit vt hoc minùs ſe valeat ſtabilire: itaq; vt humeris, ita tibiis pondus ſuſtinemus, laboremque ob eam rem, quo humerus maximè affici ſolet, tibia quoque patiatur neceſſe eſt. At in deſcendendo, quoniam corpus deorſum ſe defert propellitque contra naturã, hinc labor & vexandi ratio prouenit. Itaq; laborem huic præcipuè admouet, cui incumbit, quodque vexat. Atque tibia manet, thorax ponderi eſt: femur ſuſtinet, atque vacillat, eo quòd & porrectum in lõgitudinem eſt, & supernè verſatur, quà ſcilicet thorax procumbit.

25 Cur iter longius tum eſſe videtur, cùm ignari quantum ſit, ambulamus,

A ὅταν οὖν μὴ δύνηται ἀπεξάγειν διὰ τὸ πλῆθος, οὐ γίνεται κατάψυξις· ὥστε [ταχὺ] ἐκπυροῦται ὑπὸ τοῦ συμφύτου καὶ ἐπικτήτου θερμοῦ. διὸ καὶ οἱ γινόμενοι ἱδρῶτες τοῖς γυμναζομένοις, καὶ ὅλως τοῖς πονοῦσι, καὶ ἡ τοῦ πνεύματος ἔξοδος, ὠφέλιμον. διακρινομένου γὰρ καὶ λεπτυνομένου τοῦ ὑγροῦ, πνεῦμα γίνεται.

κβ Διὰ τί τὰ σύμμετρα τῶν σωμάτων κάμνει τε πολλάκις, καὶ ἀπαλλάττει ῥᾶον; ἢ διὰ ταὐτὸ ἄμφω; B ὁμαλὸν γάρ ἐστι τὸ σύμμετρον· τὸ δὲ ὁμαλὸν, ὁμοιοπαθέστερον. ἐὰν οὖν τι πονήσῃ μέρος, εὐθὺς συμπονεῖ τὸ ὅλον. τὸ δὲ ἀσύμμετρον, ἅτε μᾶλλον ἀπηρτημένον, οὐ συναπολαύει τῶν μερῶν. κάμνει μὲν οὖν πολλάκις διὰ τοῦτο· ῥᾶον δὲ ἀπαλλάττει, ὅτι πᾶν κοινωνεῖ τὸ σῶμα. εἰς πλείω γὰρ διανεμόμενον τὸ πάθος, γίνεται ἀσθενέστερον· ὥστε εὐαπαλλακτότερον. τὸ δὲ ἀσύμμετρον, ἅτε οὐ κοινωνοῦν τοῖς μέρεσιν, ἐλαττονάκις μὲν C κάμνει, χαλεπώτερον δὲ ἀπαλλάττει· σφοδρὸν γὰρ τὸ πάθος.

κγ Διὰ τί κοπιῶσι μὲν μᾶλλον ἐν τοῖς ἀνωμάλοις, θᾶττον δὲ βαδίζουσι μὲν ὁμαλὴν ἢ τὴν ἀνώμαλον; ἢ ὅτι ἀκοπώτατον μὲν τὸ μὴ ἀεὶ ἐν τῇ ἀνωμάλῳ πορεία μᾶλλον, θᾶττον δὲ πορεύονται, ὅπου ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ ἡ διαφορὰ ἐλάττων. ἐν μὲν οὖν τῇ ὁμαλῷ, μικρὰ ἡ ἄρσις καὶ πυκνή· ἐν δὲ τῷ ἀνωμάλῳ, τοὐναντίον. τὸ δὲ παρ' ἑκάστην βάσιν γινόμενον, D πολὺ γίνεται παρὰ πολλάς.

κδ Διὰ τί καταβαίνοντες μὲν τὰ κατάντη, τοὺς μηροὺς μάλιστα πονοῦμεν· ἀναβαίνοντες δὲ, τὰς κνήμας; ἢ ὅτι ἀναβαίνοντες μὲν, τῷ αἴρειν τὸ σῶμα; ἅπαν γὰρ γίνεται φορτίον τὸ σῶμα· ᾧ οὖν ἅπαν ἐπίκειται, καὶ ᾧ αἴρομεν, τοῦτο μάλιστα πονεῖ. ἡ δὲ κνήμη τοῦτο. ἔσχατον γὰρ, μῆκος ἔχον· καὶ οὐχ ὥσπερ ὁ ποὺς πλάτος· διὸ ἔχει σαλεύεται· ὥστε δεῖ E τῷ ὤμῳ τὰ βάρη κινοῦμεν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἔχομεν. τοιγαροῦν καὶ πονοῦμεν τὸν ὦμον μάλιστα· καταβαίνοντες δὲ, τῷ * ἐκπίπτειν τὸ σῶμα κάτω καὶ προωθεῖν παρὰ φύσιν, ὁ πόνος ἐστίν· ὥστε ᾧ μάλιστα ἐκπίπτει καὶ σαλεύει, τούτῳ παρέχει τὸν πόνον. ἡ μὲν οὖν κνήμη, μένει· τὸ δὲ βάρος, ὁ θώραξ γίνεται· ὁ δὲ μηρὸς, δέχεταί τε καὶ σαλεύεται, διὰ τὸ μῆκός τε ἔχειν καὶ στρέφεσθαι ἄνωθεν, ᾗ ὁ θώραξ * ἐκπίπτει.

Suprà 19

γρ. ἐμπίπτειν

γρ. ἐμπίπτειν

κε Διὰ τί πλείων δοκεῖ ἡ ὁδὸς εἶναι, ὅταν μὴ εἰδότες βαδίζωμεν πόση τις,

Infrà 30.

ἢ ὅταν εἰδότες, ἐὰν τἄλλα ὁμοίως ἔχοντες τυγχάνωμεν; ἢ ὅτι τὸ εἰδέναι πόσον, τὸ εἰδέναι ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ· καὶ πλεῖον ἀεὶ τὸ ἀόριστον τοῦ ὡρισμένου; ὥσπερ οὖν εἰ ἤδει ὅτι τοσόνδε, πεπερασμένον ἀνάγκη εἶναι· οὕτω καὶ εἰ μὴ οἶδεν, ὡς ἀντιστρέφοντος, παραλογίζεται ἡ ψυχή· καὶ φαίνεται εἶναι ἄπειρος. ἔτι τὸ ποσὸν, ὡρισμένον· καὶ τὸ ὡρισμένον, ποσόν. ὅταν τοίνυν μὴ φαίνηται ὡρισμένον, ὥσπερ ἄπειρον φαίνεται εἶναι, διὰ τὸ πεφυκὸς ὡρίσθαι, ἐὰν μὴ ᾖ ὡρισμένον, ἄπειρον εἶναι. ὥστε καὶ τὸ φαινόμενον μὴ ὡρίσθαι, φαίνεσθαι ἀνάγκη πως ἀπέραντον.

κϛ Διὰ τί τοὺς μηροὺς μᾶλλον ἢ τὰς κνήμας κοπιῶσι; πότερον ὅτι ἐγγὺς τοῦ τόπου τοῦ ἔχοντος τὸ περίττωμα; ὥστε ἂν ὑπερβάλλῃ διὰ τὴν κίνησιν τῇ θερμότητι, συσπῶσιν οἱ μηροὶ μᾶλλον καὶ πλεῖον ἢ αἱ κνῆμαι. ἢ διὰ τὸ συμφυὲς μᾶλλον εἶναι τοὺς μηρούς; μάλιστα γὰρ πονοῦσι τῇ τοῦ συνεχοῦς διαστάσει. καὶ γὰρ ἂν μηδὲν ἔχοντες περίττωμα, κοπιάζωσιν, ὅμως τοὺς μηροὺς καὶ τὴν ὀσφὺν πονοῦσι μᾶλλον. ἢ ὅτι καθάπερ οἱ βουβῶνες γίνονται πληγέντες, διὰ τὴν * ἄρσιν τῶν φλεβῶν καὶ νεύρων, οὕτω καὶ αὗται; ἐγγυτέρω δὲ τῆς ἀρχῆς ὁ μηρός. ἢ διότι μᾶλλον ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι ὁ μηρὸς τῆς κνήμης; τοῦτο δὲ κοπιαρώτερον. ἢ ὅτι σαρκώδης· ὥστε πολὺ τὸ κατὰ φύσιν ἔχων ἐν αὐτῷ.

κζ Διὰ τί ἐνίοις, ὅταν πονήσωσιν, ἕλκη ἐκφύονται; ἢ ὅταν τὸ σῶμα ἀκάθαρτον ᾖ, ἡ κίνησις θερμαίνουσα, καὶ ἄλλα περιττώματα συνεξικμάζει μετὰ τοῦ ἱδρῶτος; παχέα δὲ ὄντα, καὶ χυμοὺς ἔχοντα μοχθηρούς, ὀξεῖς καὶ πικροὺς καὶ ἁλμυρούς, τὰ περιττώματα ἐκκρίνεσθαι μὲν οὐ δύναται διὰ πάχος, ἐξαίρεται δὲ διὰ τῆς σαρκός, καὶ ἐξελκοῖ διὰ πικρότητα τοῦ χυμοῦ;

κη Διὰ τί τοῖς ἐκ τῶν γυμνασίων καὶ φαρμακοποσιῶν οὐκ εὐθὺς προσφέρουσι τροφήν; ἢ διότι καθαίρεται τὸ σῶμα ἔτι, καὶ οὐκ ἀναπέπαυται πονοῦν, καὶ ἀποκέκριται τὰ περιττώματα;

Supra 25. κθ Διὰ τί χαλεπώτερον θεῖν ἢ βαδίζειν; ἢ ὅτι πλεῖον φορτίον φέρει ὁ θέων; ὅταν γὰρ ᾖ μετέωρος, ἅπαν ἐφ' αὐτῷ ἔχει· ὁ δὲ βαδίζων, οἷον ἐπὶ τοῖς τειχίοις ἀναπαυόμενος, ἐπιθεὶς ἔχει ἐπὶ τῷ ἠρεμοῦντι.

A quàm cùm gnari, ſi modo res cæteræ pares adſint? An quod noſſe quantum ſit, non niſi noſſe eius numerum eſt, remque non determinatam pluris quàm determinatam eſſe perſpectum eſt? Ergo quemadmodum, ſi noſti quantum ſit, finitum id eſſe neceſſe eſt: ſic etiam ſi ignoras, quaſi reciprocetur, animus cauillatus oberrat, infinitumque id eſſe videtur, quod finitum eſt. Quam ob rem ſi quantum quodlibet determinatum non eſſe putetur, velut infinitum id eſſe videbitur, eo quòd aptum eſt vt ſit determinatum: At ſi de-
B terminatum non ſit, infinitum eſt. Ergo id quoque infinitum quodammodo videri neceſſe eſt, quod determinatum eſſe nequaquam videtur.

26 Cur femora magis quàm tibiæ fatigantur? Vtrum quod propè abſunt ab ea parte quæ excrementum continet? itaque vbi ea pars agitata nimiùm recaluerit, femora expeditiùs ac plenius attrahere poſſunt, quam tibiæ. An quod femora continentiore conſtant natura? laboratur enim præcipuè propter continui diſtractionem: quippe cum etſi nullo ex-
C cremento ſubſtante feſſi ſumus, tamen femoribus ac lumbis acrius laboramus. An quomodo inguina per ictum oriri nouimus, propter venarum & neruorum ſocietatem: ita etiam laſſitudo potius in femur incumbit, quod quidem ab initio propius abeſt. An quòd femur eadem habitus ratione fungitur ſuo munere magis, quàm tibia: quæ quidem res laborioſior eſt? An quod femora carnis copiam ſuſtinent? Itaque res affatim in his ineſt, quam naturæ rationi tribuimus.

27 Quam ob cauſam tubercula, & vlcera nonnullis ex labore proueniunt? An corpore impuro motus concalfaciens, ex-
D crementa alia etiam cum ſudore vaporatim deſtringit, quæ craſſa, & humore prauo, hoc eſt, acuto, aut amaro, aut ſalſo contenta ſecerni penitus ſuam ob concretionem non queunt? Itaque per carnem intumeſcunt, atque exulcerantur propter amari humoris violentiam.

28 Cur non protinus ab exercitatione,
E aut medicamento epoto cibus aſſumi debeat? An quòd adhuc corpus purgatur, necdum à labore quieſcit, excrementaque excita redundant?

29 Quamobrem currere, quàm ambulare, difficilius eſt? An quod plus oneris fert, qui currit: is enim elatus ac pendens, onus ſuper ſe totum ſuſtinet: At qui ambulat, parte inſiſtente viciſſim ſuſtentatur, quaſi pariete admotus requieſcat.

30 Cur non protinus ab exercitatione eſurire incipimus? Vtrùm propter colliquefactionis reſidua, dum penitus concoquantur? An propter ſpiritum quem labor ex humore ſubdito mouet? An propter ſitim, quam laboris calor inducit? hæc enim acciduntomnia.

31 Cur genitura in ſomnis iis profluere ſolet, qui aut labore laſſeſcunt, aut tabe conſumuntur? An quod omnino ita continentes ſunt, qui natura calida & humida conſtant: ſemen enim tale natura eſt. Quod autem tale eſt, ex iis qui tali habitu ſunt, potiſſimùm profluit, cùm calor ſomni acceſſit: quippe cùm corpora tantiſper exiguum momentum deſiderent, idque intrinſecus non extrinſecus. Laſſi autem & tabeſcentes ita affecti ſunt: redundant enim, & elaſſati colliquamentis calidis propter fatigationem & motum, & tabefacti propter deſtillationem, & calorem, quem inflammatio mouet.

32 Quam ob cauſam crus ſuum ſiniſtrum diutiùs perfricare cuique difficilius eſt, quàm dextrum? An quòd parte dextra laborare valemus: rebus autem præter naturam proficiſcentibus annumeranda cruris ſiniſtri frictio eſt? Fit enim dextra tranſuerſa in partem obiectam. Quæ autem præter naturam fiunt, hæc factu ſunt difficilia. Siniſtra verò manu partem perfricando dextram, nil tale percipimus: quoniam hæc neutram in partem apta potenſque eſt.

33 Cur cibum imminuere, laborem augere, ſalubre eſt? An quia cauſam ægrotandi exerementorum habet nimietas, quæ tunc certè exultat, cùm aut cibus ſupereſt, aut labor deeſt?

34 Quam ob cauſam corpus, cui ſecundam conciliamus valetudinem, non denſum ſed rarum reddendum ſit? An vt vrbs locuſque quicumque ſalubris eſt, qui placidè aſpiratur: quapropter & mare quoque ſalubre eſt: ita etiam corpus, quod ſpiratius eſt, ſanitati opportunius conſtat? Aut enim nullum recrementum exiſtet, aut, quod extiterit, quàm primum excernatur, danda opera eſt, corpuſq; eſt ſemper ita regendum, vt ſimul atque excrementum admiſit, habeat qua parte illud excernat, ſitq; motui deditum, non quieti. Quod enim manet, putreſcit modo aquæ immotæ, putreſcens verò morbum committit: at quod excernitur, antè quàm vitietur, decedit. Hoc igitur vt corpore denſo nunquam contingit, (fit enim propè vt inuiſibilia foramina claudantur,) ſic raro ſolutoque accidat neceſſe eſt. Quamobrem in Sole, nudo corpore minimè ambulandum eſt: ſpiſſatur etenim caro, & concaleſcit, corpuſque parte interiore humidius redditur:

A λ Διὰ τί ἐκ τῶν γυμνασίων οὐ πεινῶσιν εὐθύς; πότερον διὰ τὴν ὑπόλειψιν τῆς συντήξεως, ἕως ἄν τι πεφθῇ; ἢ διὰ τὸ πνεῦμα ὃ ποιεῖ ὁ πόνος ἐκ τοῦ ὑγροῦ; ἢ διὰ τὴν δίψαν, * ἢ γὰρ ἐκ τοῦ θερμαίνεσθαι πονοῦντας· πάντα γὰρ συμβαίνει ταῦτα. γ. ἢ γίνεσθαι πέφυκε

λα Διὰ τί ἐξονειρωκτικοί εἰσιν οἱ κοπιῶντες καὶ φθισιῶντες; ἢ ὅτι ὅλως ἐξονειρωκτικοὶ οἱ θερμοὶ (καὶ ὑγροί;) τὸ γὰρ σπέρμα τοιοῦτόν ἐστι τὴν φύσιν. B τὸ τοιοῦτο δὲ, ἐξ οὕτω διακειμένων μάλιστα γίνεται. ὅταν δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ ὕπνου θερμότης προσγένηται, μικρᾶς ῥοπῆς τὰ σώματα δεῖται, καὶ ταύτης ἔσωθεν, ἀλλ᾽ οὐκ ἔξωθεν. οἱ δὲ φθισικοὶ καὶ κοπιῶντες, οὕτω διάκεινται· οἱ μὲν γὰρ κοπιῶντες, διὰ τὸν κόπον καὶ τὴν κίνησιν συντήγματος θερμοῦ πλήρεις εἰσίν· οἱ δὲ φθισικοὶ, διὰ τὸν κατάρρουν καὶ τὴν γινομένην θέρμην ὑπὸ τῆς φλεγμασίας.

λβ Διὰ τί τὸ ἀριστερὸν σκέλος χαλεπώτερον τρίβεσθαι ὑφ᾽ ἑαυτοῦ πολὺν χρόνον, ἢ C τὸ δεξιόν; ἢ ὅτι τοῖς δεξιοῖς πονεῖν δυνάμεθα; ἐν τοῖς δὲ παρὰ φύσιν, ἡ τοῦ ἀριστεροῦ σκέλους τρῖψις ἐξεστραμμένως γίνεται. τὰ δὲ παρὰ φύσιν * ποιούμενα, χαλεπά. τῇ δ᾽ ἀριστερᾷ, τὰ δεξιὰ οὐθὲν ἐπίδηλον, διὰ τὸ μηδετέρως ἰσχύειν. γ. κινούμενα

λγ Διὰ τί ὑγιεινὸν τὸ τῆς τροφῆς μὲν ὑποστέλλεσθαι, πονεῖν δὲ πλείω; ἢ ὅτι τοῦ νοσεῖν αἴτιον περιττώματος πλῆθος; τοῦτο δὲ γίνεται, ἢ διὰ τροφῆς ὑπερβολὴν, ἢ διὰ πόνων ἔνδειαν;

D λδ Διὰ τί οὐ δεῖ πυκνοῦν τὴν σάρκα πρὸς ὑγίειαν, ἀλλ᾽ ἀραιοῦν; ὥσπερ γὰρ πόλις ὑγιεινὴ καὶ τόπος εὔπνους (διὸ καὶ ἡ θάλαττα ὑγιεινή,) οὕτω καὶ σῶμα τὸ εὔπνουν, μᾶλλον ὑγιεινόν. δεῖ γὰρ ἢ μὴ ὑπάρχειν μηθὲν περίττωμα, ἢ τούτου ὡς τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι· καὶ δεῖ οὕτως ἔχειν τὰ σώματα, ὥστε λαμβάνοντα, εὐθὺς ἐκκρίνειν τὴν περίττωσιν, καὶ εἶναι ἐν κινήσει E καὶ μὴ ἠρεμεῖν. τὸ μὲν γὰρ μένον, σήπεται, ὥσπερ ὕδωρ· τὸ δὲ σηπόμενον καὶ μὴ κινούμενον, νοσοποιεῖ· τὸ δ᾽ ἐκκρινόμενον, πρὸ τοῦ διαφθαρῆναι χωρίζεται. τοῦτο οὖν πυκνουμένης μὲν τῆς σαρκὸς, οὐ γίνεται, (ὥσπερεὶ γὰρ ἐμφράττονται οἱ πόροι,) ἀραιουμένης δὲ, συμβαίνει· διὸ καὶ οὐ δεῖ ἐν τῷ ἡλίῳ γυμνὸν βαδίζειν. (συνίσταται γὰρ ἡ σὰρξ, καὶ κομιδῇ ἀποσαρκοῦται, καὶ ὑγρότερον τὸ σῶμα γίνεται. τὸ μὲν γὰρ ἐντὸς, διαμένει· Sup. 1. 53. infr. 373.

τὸ δ' ἀπὸ πολλῆς, ἀπαλλάττεσθαι, ὥσπερ [καὶ] τὰ κρέα τὰ ἑφθὰ τῶν ὀπτῶν μᾶλλον) οὐδὲ τὰ στήθη γυμνὰ ἔχοντα βαδίζειν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἄριστα ᾠκοδομημένων ὁ ἥλιος ἀφαιρεῖ, ὃ ἥκιστα δεῖται ἀφαιρέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐντός. ἐκεῖθεν μὲν οὖν διὰ τὸ πόρρω εἶναι, ἂν μὴ μετὰ πόνου, οὐκ ἔστιν * ἱδρῶτας ἀγαγεῖν. ἀπὸ τούτου δὲ διὰ τὸ πρόχειρον εἶναι, ῥᾴδιον.

γρ. ἱδρῶτα

Suprà 12. λε Διὰ τί κοπώδεις οἱ βραχεῖς τῶν περιπάτων; ἢ ὅτι πολλάκις συνίστασθαι, καὶ οὐχ ὁμαλῶς κινοῦνται ἀεὶ τὰς καμπάς; τὸ δὲ τοιοῦτο, κοπῶδες.

λϛ Διὰ τί ἑστηκότες ἐν τῷ ἡλίῳ μᾶλλον θερμαίνονται, ἢ κινούμενοι· καὶ ταῦτα τῆς κινήσεως θερμαντικῆς οὔσης; ἢ οὐ πᾶσα κίνησις θερμαίνει, ἀλλ' ἔνια ψύχει; δῆλον καὶ ἐπὶ τῶν τὰς χύτρας τὰς * ἑψημένας φυσώντων καὶ κινούντων συμβαίνει. ἔτι ἑστηκότι μὲν περιμένει τὸ θερμόν· περιϊστάμενον δὲ μᾶλλον θερμαίνει ἢ κινούμενον (ἀεὶ γὰρ τὸ σῶμα * ἴδιον ἡμῶν ἀτμίδα τινὰ χλιαρὰν ἀφίησιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἢ θερμαίνει τὸν ἐγγὺς ἀέρα, ὥσπερ δαλὸς παρών) ἠρεμούντων μὲν ἡμῶν, θερμὸς γὰρ ὁ περιέχων * ἡμᾶς ἀήρ, διὰ τὰ εἰρημένα· κινουμένων δὲ πνεῦμα γίνεται, ὃ καταψύχει ἡμᾶς. πᾶν γὰρ πνεῦμα, ψυχρόν ἐστιν.

γρ. ἑψομένας

γρ. ἡμῶν, ἴδιον

λζ Διὰ τί οἱ ἐπὶ τῶν ἵππων ὀχούμενοι ὅσῳ ἂν θᾶττον θέῃ ὁ ἵππος, τοσούτῳ μᾶλλον δακρύουσι τὰ ὄμματα· καὶ οἱ πεζοί, ὅσῳ ἂν μᾶλλον τρέχωσι; πότερον διὰ τὸ ψυχρὸν εἶναι τὸν προσπίπτοντα ἀέρα; τὸ γὰρ ψῦχος δακρύειν ποιεῖ· συστέλλον γὰρ καὶ πυκνοῦν τὴν σάρκα, ἐκκαθαίρει τὸ ὑγρόν. ἢ διὰ τοὐναντίον; τὸ γὰρ θερμὸν ποιεῖ ἱδρῶτας. τὸ δὲ δάκρυον, ἱδρώς τίς ἐστι. διὸ καὶ γίνονται ἀπὸ θερμασίας ἄμφω ταῦτα, καὶ ἁλυκά ἐστιν ὁμοίως. ἡ δὲ κίνησις θερμότητα ποιεῖ. ἢ διὰ τὴν τοῦ ἀέρος πληγήν; ὡς γὰρ οἱ ἄνεμοι ταράττουσιν οἱ ἐξ ἐναντίας τὰ ὄμματα, οὕτω καὶ ὁ ἀὴρ ὁ προσπίπτων, ὅσῳ ἂν θᾶττον ἐλαύνῃ ἢ αὐτὸς τρέχῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ποιεῖ πληγὴν μαλακήν, δι' ὧν γὰρ δακρύει, ἀραιουμένων τῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ πόρων ἀπὸ τῆς πληγῆς. πᾶσα γὰρ πληγή, διαιρετική ἐστιν ἢ θλαστική.

Suprà 1. 39. λη Διὰ τί δεῖ τοῖς μὲν θερινοῖς κόποις λουτροῖς ἰᾶσθαι, τοῖς δὲ χειμερινοῖς ἀλείμμασιν; ἢ τοῖς μὲν, διὰ τὰς φρίκας καὶ τὰς γινομένας μεταβολὰς, θερμοῦ δεῖ * λύσιν, ὃ ποιήσει ἀλεάζειν

γρ. λούειν

A quantum enim humoris reſidet, aboletur, quantum inteſtinum eſt, manet intactum. Qua ratione quoque carnes aſſæ elixis humidiores ſunt. Nec pectore quidem nudo ambulandum eſt: ita enim vis Solis corporis optimæ parti conditæ adimet, quæ nulla egeat demptione, ſed interna potiùs eam deſiderant. Inde igitur, vt è remoto, non niſi cum labore ſudor educitur, hinc facilè ob loci opportunitatem digeri poteſt.

35 Cur breues deambulationes laborioſiores ſunt? An quod crebro ſubſiſtimus, B neque æquabili inceſſu mouemur, cum flectimus? quod certè laborioſum eſt.

36 Cur in Sole cum ſtamus, amplius recaleſcimus, quàm cum mouemur, cum tamen motus omnis vim calfactoriam habeat? an non omne mouendi genus calfacit, ſed eſt etiam quod refrigeret. Quod etiam in ollis feruentibus patet, quoties eas afflamus, aut verſamus. An quia cum ſtamus, calor permanet: is autem, cùm permanet, amplius calfacit quàm cum mouetur? C (Corpus etenim noſtrum vaporem de ſe quendam mittit aſſiduè tepidum, qui proximum aërem tepefacit: quemadmodum titio.) Cum igitur quieſcimus, aër nos circumfundens, calidus ob prædictam cauſam redditur. At cum mouemur, flatus excitatur, qui refrigerare nos poteſt, flatus enim quiſque frigidus eſt.

37 Quam ob cauſam qui equo currunt, quo contentius curſum arripit equus, eo magis lacrymas mittunt: & qui pedibus, eo magis quo intenderint vehemētius? Vtrùm D quoniam aër occurſans frigidus eſt: frigus enim lacrymas mouet, quippe quod contrahendo condenſandoque carnem, humorem exprimat. An potius contrà? calor enim ſudorem elicit: lacryma autem ſudor quidam eſt. Quapropter à concalfactione vtrumque mouetur, & ſudor & lacryma, ſalſaque pariter ambo ſentiuntur: calorem autem efficere motus poteſt. An propter aëris ictum? Quomodo enim flatus aduerſi oculos perturbant, ita etiam aër, E qui ſe obiectat. Quo igitur quis contentius equum agitat, aut ipſe currit, eo magis ictu quodam molli obuerberat, & ferit: quo fit vt ſe lacrymæ promant, ſcilicet meatibus oculorum relaxatis appulſu eiuſmodi. Omnis etenim ictus, vim, aut ſecandi habet, aut collidendi, & contundendi.

38 Cur æſtiuis laſſitudinibus balneo; hybernis, vnctione mederi conueniat? An hybernis vnctio datur propter horrores mutationeſque vrgentes: per calorem enim laxandum eſt, qui membra tepeſcere faciat:

(oleum verò calidum eſt?) At in æſtate humefaciendum cenſetur, quoniam tempus id ſiccum eſt, nec metus interpellit horroris, eo quòd ſtatus tẽporis ad teporem ingenuè vergit: hinc etiam cibus parcus, potio liberalis per æſtatem admittitur, ille magis, hæc omnino. Potioni namque per æſtatem ob tẽporum ſiccitatem indulgendum ex toto eſt: parcimonia verò cibi cõmunis temporũ omniũ eſt, ſed magis æſtati conuenit, ne ob habitum temporis feruentem, corpus cibo immodico preſſum exæſtuet.

39 Quamobrẽ qui curſum concitatè agũt, conuulſis maximè corripiantur, vbi quis inter currendum eis ſubſtiterit? An quòd ea potiſſimùm diuelluntur, quæ in partem cõtrariam vehementer trahimus, atque mouemus? Cùm igitur homini currenti, vehementerque membra vltrà propellenti, quis obuiam factus obſtiterit, accidit vt in partẽ retorqueantur contrariam, quæ adhuc antè pertendunt, atque proripiunt. Itaque diuulſio eo vehementior incidit, quo curſus contentiùs agitur.

40 Cur ambulationes minùs laborioſæ ſunt, quæ inæquales, quàm quæ rectè agũtur? An quòd elatio erecta ſecundùm naturam corporis vniuerſi eſt? Ideo ambulationes, quas loca æquabilia præſtant, laborioſiores, quàm inæquabiles, ſunt, quòd in eaſdem partes laborem admouent, quod inæquales illæ non faciunt: diſpertiunt enim magis in omnes corporis partes. Calidis verò temporibus, arctæ ambulationes plus valent, quàm frigidis, quippe quæ partibus externis laboris plus adferant, & quidem ſudorem ob eam rem euocando extenuent. Frigidis contrà carnem reddunt conſtantiorem, & ſtomachum excitant, ciborumque faciunt auidiorem. Partibus enim internis calorem augent, membriſque ad frigoris appulſum torpentibus, locum intimum calore amplificato efficaciùs purgant. Carnem verò ſolidiorem efficiunt, vt quę per eam vniuerſam nequeant ſuperare. Accliues etiam ambulationes, laborioſiores ſunt quàm decliues, magiſque extenuant. Faciunt enim accliues, vt lumbi potiſſimùm laborent: decliues, vt femora. Pondus enim totum femoribus incumbens, grauiſſimè premit: quod item, cùm præter naturam ſurſum efferri à calore cogatur, maiorem in modum calefacit. Itaque efficitur vt arduum ambulandi genus ſudores moueat, ſpiritum ſuſpendendo extenuet, lumbis dolorem infligat: crura enim magna cum difficultate ſe in ſublime recipiunt, lumbos inflectunt, frangunt, euellunt: quibus de cauſis labor præcipuus ſequatur, neceſſe eſt. Locis autem duris ac renitentibus habitæ ambulationes, muſculos, & neruos crurium effatigant,

A τὸ δ' ἔλαιον θερμόν) ἐν δὲ τῷ θέρει καθυγραίνειν· ἥ τε γὰρ ὥρα ξηρά, καὶ οὐ γίνονται φρίκαι διὰ τὴν ἀλέαν. ὀλιγοσιτία δὲ καὶ κωθωνισμὸς θέρους,* τὸ μὲν, ὅλως· τὸ δὲ,] μᾶλλον. ὁ μὲν πότος, θέρους ὅλως, διὰ τὴν ξηρότητα· ἡ δὲ ὀλιγοσιτία, κοινὸν μὲν, μᾶλλον δὲ θέρους. ἐκθερμαίνεται γὰρ μᾶλλον διὰ τὴν ὥραν ὑπὸ τῶν σιτίων.

B λθ Διὰ τί οἱ θέοντες συντόνως, μάλιστα λαμβάνουσι σπάσματα, ὅταν τις θέουσιν αὐτοῖς ὑποστῇ; ἢ ὅτι ταῦτα μάλιστα διασπᾶται, ἃ εἰς τοὐναντίον τε καὶ ἰσχυρῶς ἕλκεται καὶ κινεῖται; ὅταν οὖν θέοντες καὶ σφοδρῶς ὠθουμένων τῶν μορίων εἰς τὸ πρόσθεν ὑποστῇ τις, συμβαίνει ἅμα ἀντισπᾶν εἰς τοὐναντίον, ἔτι φερομένων εἰς τοὔμπροσθεν· ὥστε ἡ σπάσις τοσούτῳ ἰσχυροτέρα γίνεται, ὅσῳ ἂν θέωσι σφοδρότερον.

C μ Διὰ τί τῶν περιπάτων οἱ κατὰ τὰς ὁδοὺς ἀκοπώτεροί εἰσιν, οἱ ἀνώμαλοι τῶν * εὐθέων; ἢ διὰ τὸ τὴν φορὰν ὀρθὴν εἶναι κατὰ φύσιν παντὶ τῷ σώματι; οἱ δ' ἐν τοῖς ὁμαλοῖς, τῶν ἀνωμάλων* κοπιωδέστεροι· τοῖς γὰρ αὐτοῖς μέρεσι τοὺς πόνους παρέχουσιν· οἱ δ' ἐν τοῖς ἀνωμάλοις, διαμερίζουσι μᾶλλον [εἰς] ἅπαν τὸ σῶμα. αἱ δὲ ἀλέαι μᾶλλον * ἰσχναίνουσι τῶν ἐν τοῖς ψύχεσι· τοῖς γὰρ ἔξω μέρεσι πλείονα τὸν πόνον παρέχονται. διὸ καὶ τοὺς ἱδρῶτας ἐμποιοῦντες, ἰσχναίνουσιν· οἱ δ' ἐν τοῖς ψύχεσι, * στιφροτέραν D τὴν σάρκα ποιοῦσι, καὶ τῶν σιτίων ἐπιθυμητικωτέρους. τοῖς γὰρ ἔσω μέρεσι τὴν αὔξησιν τοῦ θερμοῦ ποιοῦνται· καὶ δυσκινήτων γινομένων ὑπὸ τοῦ ψύχους, τὸν μὲν ἔσω τόπον καθαίρουσι, τὴν θερμασίαν * αὔξοντες ἐν αὐτῷ· τὴν δὲ σάρκα στερεὰν ποιοῦσιν, οὐ δυνάμενοι κρατεῖν διὰ πάσης αὐτῆς. ὁμοίως οἱ ἀνάντεις τῶν καταντῶν ἐπιπονώτεροι καὶ ἰσχναντικώτεροι. οἱ μὲν γὰρ ἀνάντεις, τὴν ὀσφὺν μάλιστα ποιοῦσι πονεῖν· οἱ δὲ κατάντεις, τοὺς μηρούς. τοῖς γὰρ μηροῖς E τὸ βάρος πᾶν ἐμπίπτον, κόπους εἴωθε παρέχειν. ἄνω γὰρ παρὰ φύσιν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ βίᾳ φερόμενος, ἐκθερμαίνει. διό τούς τε ἱδρῶτας * ἐμποιεῖ· καὶ τὸ πνεῦμα μετεωρίζοντες, ἰσχναίνουσι, καὶ τὴν ὀσφὺν ὀδυνῶσι. τὰ γὰρ σκέλη χαλεπῶς ἀναγόμενα, τὴν ὀσφὺν κάμπτουσί τε καὶ ἀνασπῶσιν· ὑφ' ὧν ἀναγκάζονται πονεῖν μάλιστα. οἱ δ' ἐν ἀντιτύποις περίπατοι, τοῖς τε μυσὶ καὶ τοῖς τεταμένοις τῶν σκελῶν παρέχουσι κόπους.

γρ. εὐθειῶν
γρ. κοπωδέστερ.
γρ. ἰσχύουσι
γρ. στιφροτέραν. al. σαρκοτέραν
γρ. αὐξάνοντες.
γρ. ἐμποιοῦ-

συντάσεις γὰρ ἐμποιοῦσι τοῖς νεύροις καὶ τοῖς μυσὶ, βιαίας γινομένης τῆς ἀπερείσεως αὐτοῖς. οἱ δ' ἐν τοῖς μαλακοῖς, τοῖς ἄρθροις κοπιώδεις εἰσί. τῶν γὰρ ἄρθρων πυκνὰς τὰς κάμψεις ποιοῦσιν, ἅτε ἐνδιδούσης τῆς βάσεως. τὸ δ' αὐτό ἐστι πρόβλημα.

Suprà 2. 38.

μα Διὰ τί πρὸς τὰ σιμὰ χαλεπῶς βαδίζομεν; ἢ διότι πᾶσα πορεία ἐξ ἄρσεως καὶ θέσεως συντελεῖται; τὸ μὲν οὖν αἴρειν, παρὰ φύσιν· τὸ δὲ θεῖναι, κατὰ φύσιν· τὸ δὲ προσθεῖναι, μεσότης· ἐν δὲ τῷ πρὸς τὰ σιμὰ βαδίζειν, πολὺ τὸ παρὰ φύσιν;

μβ Διὰ τί οἱ ἀφ' ἵππων ἧττον πίπτουσιν; ἢ διὰ τὸ φοβεῖσθαι, φυλάττονται μᾶλλον;

Ὅσα ἐκ τοῦ πῶς κεῖσθαι καὶ ἐσχηματίσθαι συμβαίνει. ϛ.

ΔΙΑ τί ἡ καθέδρα τοὺς μὲν παχύνει τῶν ἀνθρώπων, τοὺς δὲ ἰσχναίνει; πότερον ὅτι αἱ ἕξεις διαφέρουσιν; οἱ μὲν γὰρ θερμοί εἰσιν· οἱ δὲ, ψυχροί. οἱ μὲν οὖν θερμοὶ, παχύνονται· (κρατεῖ γὰρ τὸ σῶμα τῆς τροφῆς, διὰ τὴν θερμασίαν) οἱ δ' ἐψυγμένοι, διὰ τὸ δεῖσθαι ἐπισπάστου θερμότητος, καὶ τοῦτο πάσχειν μάλιστα τὸ σῶμα ἀπὸ τῶν κινήσεων· οὐ [γὰρ] δύνανται πέττειν ἠρεμοῦντες. ἢ ὅτι οἱ μὲν, περιττωματικοί εἰσι, καὶ δέονται κινήσεως, ἣ ἀναλώσει ταῦτα· οἱ δὲ, οὔ;

β Διὰ τί δεῖ ποιεῖν διάτασιν τῶν μερῶν· ὃ ποιεῖ ὁ γυμναζόμενος; ἢ ὅτι δεῖ τῷ οἰκείῳ πνεύματι καθαίρεσθαι τοὺς πόρους;

γ Διὰ τί συγκεκαμμένον βέλτιον κατακεῖσθαι, καὶ πολλοί γε παραγγέλλουσι τοῦτο καὶ τῶν ἰατρῶν; ἢ ὅτι ἀλεαινομένη ἡ κοιλία, θᾶττον πέττει, οὕτω δὲ καὶ ἀλεαίνεται μᾶλλον. ἔτι δεῖ τοῖς πνεύμασι τόπον διδόναι, εἰς ὃν ἀπερείσονται. οὕτω γὰρ ἥκιστα λυπήσουσιν αἱ φῦσαι. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἰξίαι καὶ τὰ ἄλλα ἀποστήματα ὑγιεινὰ, ὅτι ἔχουσι κοιλίας, εἰς ἃς ἀποδέχονται τὰ πνεύματα. ἐκτεταμένου μὲν οὖν, οὐ γίνεται κοιλία. (ἅπαντα γὰρ τὸν τόπον τὰ σπλάγχνα κατέχει) συγκαμφθέντος δὲ, γίνεται.

δ Διὰ τί ἀνισταμένοις ἴλιγγος μᾶλλον γίνεται ἢ καθιζομένοις; ἢ διότι ἠρεμοῦσι, τὸ ὑγρὸν εἰς ἓν μόριον ἀθρόον ἀποκλίνει; διὸ καὶ τὰ ὠμὰ ᾠὰ οὐ δύναται δινεῖσθαι, ἀλλὰ καταπίπτει, κινουμένου δὲ τὸ ὑγρὸν, ὁμοίως ἔχει.

A quippe quæ contentiones tam neruis quàm muſculis moueant, cùm enixu agantur violento. Mollibus verò & cedentibus locis facta ambulatione, articuli potiſſimùm ſentiunt. Flexus enim articulorum percrebreſcit, cùm ſolum ſuccumbat, dilabatur, & cedat. Eadem autem quæſtio eſt.

41 Cur locis arduis difficiliùs ambulemus? An quoniam omnis ingreſſus attollentia & poſitione conficitur? Attollere igitur præter naturam eſt, ponere ſecundùm naturam, proponere medium tenet. B Inambulando autem locis arduis, multum ſortis illius auerſæ à natura proculdubio eſt.

42 Quare qui curſum ex equo arripiunt, minùs decidunt? An quòd magis cauent, quàm timent?

Eorum quæ ad ſeſsionem, accubitum, & habitum corporis pertinent, Sectio ſexta: cuius quæſtiones VII.

CVr ſedile alios impleat, alios extenuet? Vtrùm quòd habitus corporum C diſtent inter ſeſe, vt alii calidi, alii frigidi ſint. Ergo ſi ita eſt, calidi implentur: cibum enim corpus vi ſui caloris exuperat. Frigidi autem, quod aduentitium calorem deſiderant, quem ex mouendi ratione potiſſimùm corpus acquirit, concoquere nequeunt, dum quieſcunt. An quòd alii excrementis redundant, & ob eam rem, motum, qui ea conſumat, deſiderant, alii non?

2 Cur partes corporis diſtendendæ ſint? quod, qui ſe exercitant, facere conſueuerunt. An quòd meatus ſpiritu ſuo perpurgari oporteat?

D 3 Cur inflexo corpore cubare melius eſt: quod etiam medici plerique præcipiunt? An quòd venter, cùm recaleſcit, concoquere celeriùs poteſt: ſic autem fit vt recaleat? Adhæc locum flatibus dare, in quem incumbant, & innitantur, oportet: ita enim minimè infeſtabunt. Hinc enim & varices, & cæteri abſceſſus iuuant, quòd ventriculos continent, in E quibus flatum recipere queunt. Ergo corpore extento, cauerna nulla eiuſmodi adigi poteſt: locum etenim omnem viſcera occupant. Inflexo autem, ſingula laxantur, & ſinuantur.

4 Cur vertigo ſurgẽti potius accidat, quàm ſedenti? An quoniam quieſcenti humor vniuerſus vnum in membrum ſe colligit: ex quo cruda etiam oua nequeunt circumuerti, ſed protinus decidunt: mouenti autem, humor ſe æquè expandit?

Surgimus igitur à quiete, qua ita affecti A ſumus: ſedemus verò à motu, quo humor æquabili modo quaque verſus ſe porrigit.

5 Quam ob cauſam cùm parte corporis dextra cubamus, ſomnus magis accedit? Vtrùm quòd vigilantes contra quàm dormientes, habemus? Ergo cùm vigilando parte accubemus ſiniſtra, contrarium ſequetur in dormiendo, initio, cùm id contrarium ſit? An quòd ſomnus priuatio motionis eſt? Partes igitur, quarum mouere intereſt, quieſcant oportet: dextrarum autem partium mouere intereſt. B Cùm autem ita accubamus, veluti initium quoddam reſurgendi detentum obligatumque habemus.

6 Cur torpeamus, & cur manus potiſſimùm & pedes? An quòd torpor refrigeratio eſt? fit enim propter ſanguinis priuationem, tranſlationemque. Manus autem, & pedes, omnium maximè partium carnis inopes, nerui vberes ſunt, ſed præcipuè pedes: itaque ad refrigerationem celerem ſua natura nimium habiles C redduntur.

7 Cur libenter in latus accubamus ſiniſtrum, in dextrum autem potiùs dormimus? Vtrùm quoniam conuerſi ad lucem, minùs dormire poſſumus: ſomnus enim in tenebris ocyus obrepit. An quòd dum in latus accubamus ſiniſtrum, vigilare magna ex parte conſueuimus, & operum functio ſic nobis expeditior eſt? Itaque ad contrarium opus contrarius habitus, ſiue ſitus, requiritur. Inuitatur autem quiſque magis ad opus fungendum ha- D bitus ſui ratione.

Quæ leguntur in Græco contextu problemata α, β, γ, omiſſa ſunt à Gaza: vel quia in eius libris non extarent, vel quia in ſequentibus huius ſectionis problem. eadem quæſtiones tractentur. Idem vltima duo problemata huius ſect. non erat hic interpretatus: ſed in ſectione prima: vnde verſionem repetiimus: quod & alibi factum. multa enim à Gaza multis locis omiſſa.

Tom. IV.

A ἀνίστανται μὲν οὖν ἠρεμήσαντες, ὅτι οὕτως διάκεινται· καθιζάνουσι δὲ ἐν κινήσει γινόμενοι, ὅτε ὁμαλῶς ἔχει τὸ ὑγρὸν καὶ ἐσκέδασται.

ε Διὰ τί ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατακειμένοις, μᾶλλον ἐπέρχεται ὕπνος; πότερον ὅτι ἐναντίως ἔχοντες ἐγρηγόρασι καὶ καθεύδουσιν; ἐπεὶ οὖν ἐγρηγορότες ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ κατάκεινται, τοὐναντίον ἔσται, ἐπ' ἄλλης ἀρχῆς καὶ τῆς ἐναντίας. ἢ ὅτι ἀκινησία ὁ ὕπνος; τὰ μὲν οὖν κινητικὰ μέρη δεῖ ἠρεμεῖν· τὰ δὲ δεξιὰ, κινητικά· οὕτω δὲ κατα- B κειμένων, δέδεται ἀρχή τις ἐπεγερτική.

ς Διὰ τί ναρκῶσι; καὶ διὰ τί χεῖρας καὶ πόδας μᾶλλον; ἢ ὅτι κατάψυξίς ἐστιν ἡ νάρκη; διὰ στέρησιν γὰρ * αἵματος γίνεται καὶ μετάστασιν. ἀσαρκότατα δὲ αὐτὰ καὶ νευρωδέστατα· μάλιστα δὲ οἱ πόδες. ὥστε προοδοποιεῖται ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς τὸ καταψύχεσθαι ταχέως. γρ. θερμότητος

ζ Διὰ τί κατακείμεθα μὲν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ ἡδέως, καθεύδομεν δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ μᾶλλον; πότερον ὅτι ἀποστραφέντες πρὸς τὸ φῶς, οὐ βλέπομεν; C ἐν γὰρ τῷ σκότει θᾶττον ὕπνος λαμβάνει. ἢ διότι ἐγρηγόραμεν κατακείμενοι ἐπὶ τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ αἱ χρήσεις ἡμῖν οὕτω πρόχειροι· ὥστε πρὸς τὸ ἐναντίον σχῆμα πρὸ ἔργου; παρακαλεῖ δὲ ἕκαστον πρὸς τὸ ἔργον τὸ σχῆμα μᾶλλον.

Ὅσα ἐκ συμπαθείας. ζ'.

ΔΙὰ τί τοῖς * χασμωμένοις ἀντιχασμῶνται D ὡς ἐπὶ τὸ πολύ; ἢ διότι ἐὰν ἀναμνησθῶσιν, ὀργῶντες ἐνεργοῦσι; μάλιστα δὲ τὰ εὐκίνητα· οἷον οὐροῦσιν. ἡ δὲ χάσμη, πνεῦμα καὶ ὑγροῦ κίνησίς ἐστι. πρόχειρον οὖν, ἐὰν μόνον νοήσῃ· ἔστι γὰρ πλησίον. γρ. χασμησαμένοις

β Διὰ τί ἐὰν μέν τινα ἴδωμεν τὴν χεῖρα ἐκτείνοντα, ἢ τὸν πόδα, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων; οὐκ ἀντιποιοῦμεν τὸ αὐτό· ἐὰν δὲ χασμώμενον, ἀντιχασμώμεθα; ἢ οὐδὲ τοῦτο ἀεί. ἀλλ' ἐὰν ὀρ- E γῶν τύχῃ τὸ σῶμα, καὶ οὕτω διακείμενον, ὥστε τὸ ὑγρὸν ἀναθερμαίνεσθαι; τότε γὰρ ἡ μνήμη τὴν κίνησιν ποιεῖ, ὥσπερ καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδήν· τὸ γὰρ ποιοῦσαν μνήμην εἶναι, τὸ ἔχον ὁρμὴν πρὸς τὸ φανταστέν.

γ Διὰ τί ἐπειδὰν πρὸς τὸ πῦρ στῶμεν, οὐρητιῶμεν; καὶ ἐὰν πρὸς τὸ ὕδωρ, οἷον ἐὰν πρὸς τὸν ποταμὸν, οὐροῦσιν; ἢ ὅτι τὸ μὲν ὕδωρ ὑπόμνησιν δίδωσι τῆς ἐν τῷ σώματι ὑγρότητος, καὶ ἐκκαλεῖται τὸ προσιόν; αὐτὸ δὲ τὸ πῦρ διαχαλᾷ τὸ πεπηγὸς ἐν τῷ σώματι, ὥσπερ ὁ ἥλιος τὴν χιόνα;

ϛ Διὰ τί ἀπὸ μὲν νόσων ἐνίων νοσοῦσιν οἱ πλησιάζοντες, ἀπὸ δὲ ὑγιείας οὐδεὶς ὑγιάζεται; ἢ ὅτι ἡ μὲν νόσος, κίνησις· ἡ δὲ ὑγίεια, ἠρεμία; ἡ μὲν οὖν, κινεῖ· ἡ δὲ, οὐθέν; ἢ διότι τὸ μὲν, ἄκοντι· τὸ δὲ, ἑκόντι γίνεται; καὶ ἄρα τὰ ἀκούσια, τῶν ἑκουσίων, καὶ τῶν ἐκ προνοίας διαφέρει. A

ε Διὰ τί τῶν μὲν διὰ τῆς ἀκοῆς λυπηρῶν ἔνια φρίττειν ἡμᾶς ποιεῖ; πρίων ἀκονώμενος, καὶ * κίσσηρις τεμνομένη, καὶ λίθος ἀλούμενος· τὰ δὲ διὰ τῆς ὄψεως σημεῖα τῶν παθῶν, αὐτὰ ἡμῖν τὰ πάθη ἐμποιεῖ; αἱμωδιῶμέν τε γὰρ τοὺς ὀξὺ ὁρῶντες ἐσθίοντας· καὶ τοὺς ἀπαγχομένους ἔνιοι ὁρῶντες, ἐκψύχονται. ἢ διότι φωνὴ μὲν πᾶσα καὶ ψόφος, [ἐν] πνεῦμά ἐστι; τοῦτο δὲ εἰσδυόμενον ἡμῖν, πέφυκε κινεῖν· κινεῖ δὲ μᾶλλον, ἢ διὰ μέγεθος, ἢ διὰ πληγὴν σφοδροτέραν, ποιοῦν ἢ ἀλλοιοῦν τι τῶν ἐν ἡμῖν. τὰ μὲν οὖν μεγάλα καὶ λεῖα πνεύματα, τὸν τῆς αἰσθήσεως τόπον τὸν αὐτὸν κινεῖ· διὸ καὶ ἡδύνει τὰ τοιαῦτα. τὰ δὲ τραχέα, ποιοῦντα πληγὴν σφοδρὰν, σείει τε τὸν τόπον, καὶ πόρρω διαδίδωσι τῇ τῆς πληγῆς δυνάμει. διαδίδωσι δὲ καὶ τὰ ψυχρὰ πόρρω· δύναμις γάρ ἐστιν ἡ ψυχρότης. αὕτη μὲν οὖν ὅτι φρίττειν ποιεῖ, εἴρηται. τὰ δὲ τραχέα, τῷ πληγὴν ποιεῖν πυκνὴν, προσκόπτοντα τῇ ἀρχῇ τῶν τριχῶν, ἀπωθεῖ αὐτὴν εἰς τοὐναντίον· ἀπωθουμένης * δὲ, ἀνάγκη τὴν κορυφὴν τῆς τριχὸς ἀνάπαλιν γίνεσθαι· διὸ συμβαίνει ἵστασθαι αὐτάς· πᾶσαι γὰρ νενεύκασι κάτω. ἡ δὲ φορὰ τοῦ διὰ τῆς ἀκοῆς πνεύματος, εἰς τὸ σῶμα ἄνωθεν κάτω ἐστίν. ὄντων οὖν τραχέων τῶν εἰρημένων ψόφων, ἡ φρίκη γίνοιτ' ἂν διὰ τὰ εἰρημένα. γίνονται δὲ αὗται μᾶλλον τῷ ἄλλῳ σώματι, ἢ ἐν τῇ κεφαλῇ, διὰ τὸ τὰς ἐνταῦθα τρίχας ἀσθενεστέρας εἶ(ναι), καὶ τὸ πάθος ἀσθενές. τῆς μὲν οὖν ἀκοῆς οὔσης ἀμβλυτέρας αἰσθήσεως ἢ τῆς ὄψεως, ἐπιπόλαια καὶ τὰ πάθη γίνεται ἀπ' αὐτῆς· ἡ δὲ φρίκη, τοιοῦτον· διὸ καὶ ἀπὸ πολλῶν καὶ ἀνομοίων γίνεται, τῆς δὲ ὄψεως * ἐναργεστέρας οὔσης αἰσθήσεως, ἀνάλογον καὶ τὰ συμβαίνοντα γίνεται ἀπ' αὐτῆς· (διὸ ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τῆς ἀληθείας πάθη συμβαίνει γίνεσθαι ἀπ' αὐτῆς·) ἐλαφρότερα δὲ τῆς ἀληθείας. ἀπὸ δὲ τῆς ἀκοῆς, αὐτὰ μὲν οὔ· τὴν δὲ ἀπ' αὐτῶν προσδοκίαν φριττόμεν. ἀλγεινοῦ γὰρ κακοῦ προσδοκία ἐστί. B C D E

γρ. κίσηρις

χ. γὰρ

γρ. ἐναργεστάτης

Eorum quæ ad conſenſum naturæ animantium pertinent, Sectio ſeptima, cuius quæſtiones x.

CVr à morbis nonnullis ægrotant, qui appropinquarint, à ſanitate nemo ſanari poteſt? an quoniã morbus motio eſt, ſanitas autẽ quies? ergo ille mouere poteſt: hic nõ? an quod alterũ non volũtariè, alterũ voluntariè accidit? res autem nõ voluntariæ, à voluntariis conſultiſq; plurimum differunt.

5 Quid eſt quòd nonnulla ex iis quæ auditu triſtia nobis occurrunt, vt inhorreſcamus, efficiant? vt ſerra, cùm exacuitur, & pumex cum ſecatur, & lapis, cùm mola frangitur. Quæ autẽ notæ affectionũ patent aſpectui, hæc genera affectionum ipſa in nobis creãt: dentes enim ſtupeſcunt, cùm aliquos rem acidã edentes aſpicimus. Et pleriq; cùm homines laqueo ſuſpẽdi, vel aliter ſtrangulari viderẽt, ipſi defecerũt: an quòd vox omnis, genuſq; omne ſtrependi, ſpiritus eſt, qui noſtrũ ſubiens ſenſum, mouere nos ſolet? cùmque ſuũ motũ vel magnitudine vel pulſu vehementiore amplificauit, aliquid ex iis quæ noſtro in corpore latent, immutat, & ſæpe interimit? Ergo ſpiritus, qui quàuis magni, lenes tamen adierunt, ĩ ſedẽ ipſam cõmouent ſentiendi, & lætitia ob eam rẽ nos afficiunt. Aſperi autẽ quoniã ictum inferũt vehementiorem, ſedẽ vtiq; illam concutiunt, longéq; pro ictus ſui facultate ſe porrigunt; quod idem res quoq; frigidæ faciunt. Frigiditas enim, vis quædam eſt: ſed hanc horrorẽ inuehere poſſe, dictum iam eſt. Aſperitas verò, quòd pulſu frequente initium pilorum concutiens, in partem pellit aduerſam, efficit vt pili ſe erigant: pulſo namque initio, cacumen pilorum ſe transferat in partem aduerſam neceſſe eſt. Itaque fit vt pili exurgant, omnes enim deorſum procumbunt. Et ſpiritus quoque qui per aures corpori ſe inſinuat, de ſummis ad ima ſe defert. Ergo cùm ſoni, quos modò diximus, aſperi ſint, horror vtique ob cauſam prædictam moueri poteſt. Sed euenit vt cæteris partibus potiùs quàm in capite, moueatur: quoniam vt pili partium cæterarum imbecilliores ſunt, ſic affectus hic imbecillus occurrit. Cùm verò ſenſus audiendi, quàm videndi, obtuſior ſit, affectus quoque hebetiores per ſumma errant, qui ab eo ipſo proficiſcuntur. Horror autem talis eſt: quamobrem multis ac variis cauſis exiſtit. Senſus videndi verò cùm omnium exquiſitiſſimus certè ſit, euenta quoque ipſa pro ſua præſtantia ſolet ingerere. Quocirca efficitur, vt ipſi veri affectus proficiſci ex eo poſſint, quamuis vero leuiores. at in ſenſu audiendi, vt ipſos minimè, ſic eorum expectationem nimirum horremus: rei enim triſtis & anxiæ expectatio exiſtit.

6 Cur oſcitanti ſæpe in oſcitando reſpondemus: & cùm mingentem quempiam videmus, ad mingendum mouemur? quod iumētis præcipuè accidit. an propter memoriam? mouemur enim ea ipſa parte, quoties meminerimus. Hominibus tamē, quia ſenſu prædìti ſunt faciliori, ſtatim vbi viderunt, euenit vt moueātur, reminiſcanturque: iumētis autē vidiſſe non ſatis eſt, ſed alio quoque ſenſu opus eſt. Quā ob rē addito etiam olfactu, mouentur: quoniam ſenſus hic in brutis mobilior eſt. Vnde fit vt eodem in loco ſequentia mingant omnia, quo primum eminxerit: tum enim præcipuè mouentur, cùm olfaciunt: olfaciunt autem poſteaquam appropinquarunt.

7 Quamobrem cùm ſecari quempiam, aut vri, aut torqueri, aut aliqua re tetra affici videmus, animo vicem eius doleamus? an quòd omnium communis natura humana eſt? ignoſcimus ergo, cùm tale quippiam inſpeximus, propter naturæ conſortionem, & familiaritatem. An quomodo nares & aures delibationes quaſdam rerum obductarum pro ſua facultate concipiunt; ſic etiam aſpectus afficitur & à re delectabili, & à triſti?

8 Cur à tabe, & lippitudine, & ſcabie capiuntur, qui appropinquarint: ab aqua autem intercute, aut febre, aut ſtupore attonito, aut aliquo ex numero cæterorum malorum capi nequeunt? an à lippitudine, quoniam oculus pars noſtri corporis mobiliſſima eſt, cæterarum maximè omnium rei ſibi obiectæ ſimilis reddi poteſt, quippe qui facilè moueatur ab eo quod moueat: itaque fit, vt cùm perturbatum obſpicit oculum, facilè ipſe etiam perturbetur? Talis autem contagio ideo fit, quoniam ſpiritum vitiat, grauemque reddit. Celerrimè autē omnes morbis arripiuntur iis qui ſpiritu corrupto proueniunt, quale eſt omne peſtilens genus: qui autem appropinquarit, talem profectò ſpiritum trahit, qualem æger ille reddiderit. Ægrotat igitur, quia morbiferum eſt quod ſpiritu trahitur. ab vno autem morbum excipit, quoniam vnus ille ſic ſpirat, cæteri ſecus: eundem verò, quia quo ægrotarit, hoc non aliter ſpirat, quàm fuerit affectus. Sed ſcabies magis quàm lepra, cæteráque vitia generis eiuſdem, afficere poteſt: quoniam per ſumma corporis errat, & humore manat glutinoſo: genus namque prurientium omne tale eſt. Itaque id ipſum quia per ſumma oritur, glutinoſumque eſt, nimirum idcirco attingere poteſt: cætera nequeunt, vel quia non per ſumma proueniunt, vel quia perſiſtere ſuam ob ſiccitatem non poſſunt, quamuis per ſummam cutem oriantur.

A ς Διὰ τί χασμησαμένοις ἀντιχασμῶνται, καὶ ὅταν οὐρήσαντάς ἴδωσιν, οὐροῦσι, καὶ μάλιστα τὰ ὑποζύγια; ἢ διὰ τὴν μνήμην; ὅταν γὰρ μνησθῇ, κινεῖται τοῦτο τὸ μέρος. τοῖς μὲν οὖν ἀνθρώποις, διὰ τὸ εὐαισθητοτέροις εἶναι, ἰδοῦσιν εὐθὺς συμβαίνει καὶ κινεῖσθαι καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι· τοῖς δὲ ὑποζυγίοις, οὐκ αὐτάρκες τὸ ἰδεῖν, ἀλλὰ προσδέονται καὶ ἄλλης αἰσθήσεως· διὸ καὶ ὀσφρανθέντα· B ὅτι εὐκινητοτέρα αὕτη ἡ αἴσθησις τοῖς ἀλόγοις. καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἅπαντα οὐρεῖ, οὗ ἂν τὸ πρῶτον οὐρήσῃ. τότε γὰρ μάλιστα κινοῦνται, ὅταν ὀσφρανθῶσιν· ὀσφραίνονται δέ, ὅταν πλησιάσωσι.

ζ Διὰ τί ἐπειδὰν τεμνόμενόν τινα ἴδωμεν, ἢ καιόμενον, ἢ στρεβλούμενον, ἢ ἄλλο τι τῶν δεινῶν πάσχοντα, συναλγοῦμεν τῇ διανοίᾳ; ἢ ὅτι ἡ φύσις ἡμῖν κοινὴ ἅπασι; συνήλγησεν C οὖν, ἐπειδὰν τὸ τοιοῦτον ἴδῃ, τῷ πάσχοντι, διὰ τὸ οἰκεῖον. ἢ ὅτι ὥσπερ αἱ ῥῖνες καὶ αἱ ἀκοαὶ λαμβάνουσί τινας ἀπορροίας κατὰ τὰς οἰκείας δυνάμεις, οὕτω καὶ ἡ ὄψις αὐτὸ πάσχει, καὶ ἀπὸ τῶν ἡδέων καὶ λυπηρῶν;

η Διὰ τί ἀπὸ φθίσεως καὶ ὀφθαλμίας καὶ ψώρας οἱ πλησιάζοντες ἁλίσκονται· ἀπὸ δὲ ὕδρωπος καὶ πυρετῶν καὶ ἀποπληξίας, οὐχ ἁλίσκονται, οὐδὲ τῶν ἄλλων; ἢ ἡ μὲν ὀφθαλμία, ὅτι εὐκινητότατον ὁ ὀφθαλμός, καὶ μάλιστα ὁμοιοῦται τῷ ὁρωμένῳ τῶν ἄλλων, ὅτι κινεῖται ἀπὸ κινουμένου· ὥστε καὶ D ἀντιβλέπων τεταραγμένῳ, ταράττεται μάλιστα· ἡ δὲ φθίσις, ὅτι πνεῦμα φαῦλον ποιεῖ καὶ βαρύ. τάχιστα δὲ τὰ νοσήματα ταῦτα ἅπτεται πάντων, ὅσα τοῦ ἀέρος φθειρομένου γίνεται, ὅτι τὰ λοιμώδη. ὁ δὲ πλησιάζων, * τοιοῦτον ἀναπνεῖ. νοσεῖ μὲν οὖν, ὅτι νοσῶδες· ἀπὸ μόνου δέ, ὅτι ἐκπνεῖ, νοσεῖ· οἱ δὲ ἄλλοι, ἑτέραν· τὴν αὐτὴν δὲ νόσον, ὅτι ᾧ ἂν ἀσθενήσῃ, τοῦτο E ἀναπνεῖ τοιοῦτον, ὅτι εἰ πεποιθὼς ὤν· ἡ δὲ ψώρα μόνον τῶν ἄλλων, ὅτι λέπρας καὶ τῶν τοιούτων, ὅτι ἐπιπολῆς καὶ γλίσχρον τὸ ἀπορρέον. τὰ γὰρ κνησμώδη τοιαῦτα. διὰ αὐτὰ τῷ ἐπιπολῆς γίνεσθαι καὶ γλίσχρον εἶναι, ἅπτεται. τῶν δ' ἄλλων, τὰ μὲν οὐχ ἅπτεται, διὰ τὸ ἐπιπολῆς γίνεσθαι· τὰ δὲ ὄντα ἐπιπολῆς, ὅτι παραμένει διὰ ξηρότητα.

G. τὰ εἰς τοῦ πνεῦμα, ὅτι ἐκεῖνος ἐκπνεῖ.

Suprà 37 θ Διὰ τί τὴν αἱμωδίαν παύει ἡ ἀνδράχνη καὶ ἅλες; ἢ ὅτι ἡ μὲν, ὑγρότητά τινα ἔχει; φανερὰ δὲ αὕτη* μασσωμένης τε, κἂν συντριβῇ χρόνον τινά· ἕλκεται γὰρ ἡ ὑγρότης. τὸ δὲ γλίσχρον εἰσδυόμενον, ἐξάγει τὸ ὀξύ. καὶ γὰρ ὅτι συγγενὴς, ἡ ὀξύτης σημαίνει. ἔχει γάρ τινα ὀξύτητα ὁ χυλός. ὁ δὲ ἅλς, συντήκων, ἐξάγει τὴν ὀξύτητα.

χ. μασσωμένης

Ibidem. ι Διὰ τί [οὕτω] ἡ κονία καὶ τὸ νίτρον οὔ; ἢ ὅτι στύφει, καὶ οὐ τήκει.

Ὅσα ἐκ ῥίγους καὶ φρίκης. ι'.

ΔΙΑ τί οἱ ῥιγῶντες πελιδνοὶ γίνονται; ἢ διότι τὸ αἷμα πήγνυται διὰ τὸ ψύχος· πηγνύμενον δὲ, μελαίνεται, διὰ τὴν ἀποστασίαν τοῦ θερμοῦ; τὸ δὲ λευκὸν, τοῦ πυρός. διὸ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις μάλιστα πελιδνοῦται ἡ σάρξ, ὅτι ἐλαχίστην ἔχει θερμότητα.

χ. πρεσβύταις

Infrà 22. β Διὰ τί οἱ ῥιγῶντες καθεύδειν οὐ δύνανται; [ἢ] διότι πάντες οἱ ῥιγῶντες μᾶλλον τὸ πνεῦμα κατέχουσιν; ὁ δὲ καθεύδων, ἐκπνεῖ μᾶλλον ἢ εἰσπνεῖ. ὥστε χαλεπὸν ῥιγῶντα καθεύδειν. ἅμα γὰρ ποιεῖν τἀναντία, ἀδύνατον.

γ Διὰ τί ἐν τῷ ψύχει ὀξύτεροι καὶ οἱ ἀσθενήσαντες; καὶ οἱ λυπούμενοι, καὶ οἱ ὀργιζόμενοι; ἢ στιφρότερον ποιεῖ τὸ καταψύχεσθαι;

δ Διὰ τί οἱ ἀθληταὶ δύσριγοι, εὖ ἔχοντες; ἢ ὅτι καθαρὰ καὶ εὔπνους ἡ ἕξις καὶ ἀπίμελος; ἡ τοιαύτη δὲ ἀπαθεστάτη ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ὅταν εὐδίοδός τε ᾖ, καὶ μὴ ἔχῃ θερμότητα ἐν αὑτῇ· ἡ δὲ πιμελὴ, θερμὸν, διὸ μὴ δίυγρος.

ε Διὰ τί μάλιστα τὰ ἀκρωτήρια ῥιγῶσιν; ἢ διὰ στενότητα; καὶ οἱ πόροι αὐτοῖς στενοὶ ὄντες, ὀλιγαιμοί εἰσιν· ὥστε καὶ ὀλιγόθερμοί εἰσι; τὸ γὰρ αἷμα θερμόν.

ς Διὰ τί ἐὰν μετέωροι ὦσιν οἱ πόδες, μᾶλλον ῥιγοῦσι; πότερον ὑποπνεῖ μᾶλλον; ἢ ὅτι ἐν ἐλάττονι γίνεται τὸ αἷμα κάτω· ὥστε τὸ ἄλλο εὐψυκτότερον, ἐκλείποντος τοῦ θερμοῦ;

ζ Διὰ τί οἱ παχεῖς σφόδρα ῥιγοῦσι, τῆς πιότητος θερμῆς οὔσης; ἢ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ πάχους, τοῦ μὲν ἔσωθεν θερμοῦ, πόρρω γίνεται τὰ ἔσχατα· τοῦ δὲ ἔξω ψυχροῦ, ἐγγύς;

* * η Διὰ τί παρέντες καὶ οὐρήσαντες φρίττουσιν; ἢ ὅτι κενοῦνται αἱ φλέβες ἐν ἀμφοτέροις; κενωθέντων δὲ, ὁ ἀὴρ εἰσέρχεται ψυχρὸς, ὃ ποιεῖ φρίττειν;

θ Διὰ τί μάλιστα βουλιμιῶσιν ἐπὶ τῷ ψύχει, καὶ τοῦ χειμῶνος μᾶλλον ἢ τοῦ θέρους;

A 9 Cur dentium ſtuporem portulaca herba, aut ſal tollere poteſt? An portulaca, quia lentum quendam habet humorem, qui vel manducanti, aut manu aliquantiſper confringenti pateſcit? hæret enim, ac trahitur. Lentor igitur ſubiens ille à corpore educit acorem, quippe qui affinitate quadam coniungi valeat; argumento ſaporis, quem acidulum reddit. Sal verò macerat liquefacitque, atque ita acorem quoque extrudit.

B 10 Sed cur lixiuium nitrumve hoc idem facere nequeat? An quòd hæc ob ſuam acerbitatem adſtringunt, non liquefaciunt?

Eorum quæ ad rigorem atque horrorem pertinent, Sectio octaua: cuius quæſtiones X.

QVa de cauſa liuidi, qui rigent, efficiuntur? An quoniam ſanguis appulſu frigoris gelaſcit, gelatus autem nigreſcit propter caloris inopiam: albedo namque igni tribuitur. Quapropter iis maximè qui ætate proceſſerunt, caro liueſcit, eo quòd calorem minimum obtinent. C

Deſiderantur hic problemata β, γ, δ, quorum magna pars extat alibi.

5 Cur extrema corporis maximè rigent? An propter anguſtiam? foramina enim quæ in his inſunt anguſta, parùm obtinent ſanguinis, & ob eam rem parùm caloris ſortiuntur, ſanguis enim calidus eſt. D

6 Cur pedes magis tunc rigent, cùm ſuſpenſi tenentur? Vtrùm quòd frigus ampliùs ad eos ſpirat? An quòd ſanguis in breuiorem ſe contrahit partem: itaque reliquum frigori opportunius redditur, cùm calor deſit?

7 Cur homines pleni admodum rigent, cùm tamen pingue omne calidum ſit? An propter amplitudinem molis, vt longè à calore interiore diſtant partes extremæ corporis, ſic propè ab extremo frigore abſunt. E

Deſideratur etiam 8. Problema in verſione.

9 Cur tempore frigido maximè vis illa famis intolerabilis incidat, qui caninus appetitus vocatus eſt, & hyberno potiùs quàm æſtiuo? An quod vitium hoc ob inopiam alimenti ſicci ſolet accidere?

Temporeautem frigido, & hyberno, cum calor in anguſta ſe contrahit, ocyus interdum deficit alimentum: quod cum defuerit, vitium id eſuriendi accidere conſentaneum eſt. At ſi in ea cibi vitioſa cupiditate, reſolutiò imbecillitaſque ſecuta eſt, materia ſtatim interna corporis à collecto calore colliqueſcit: quæ ſi ad locum cibo à natura deſtinatum influxerit, pro cibo ſe ipſam corpori applicabit. Sed ſi ſpirandi ſedem adiuerit, obmuteſcere atque langueſcere neceſſe eſt: obmuteſcere, inquam, quoniam ſpirandi meatus interſepitur, atque obſidetur. Langueſcere autem eſt propter inediam, conſumptionemque corporis. Celeriter tamen, paucíſque remediis ſubuenitur, eo quòd eius mali ortus extrinſecus eſt. Frigus enim calorem corporis noſtri intrò compellens, ac contrahens, inſatiabilem edendi illam cupiditatem iniicit, atque intendit. Quamobrem, quo modo qui in metuendo tremebant pallebantque, periculo demum liberati, ſubitò ad priorem redeunt ſtatum: Sic etiam eſurientes illi, vbi parum ſumpſerunt panis, citiſſimè recreantur, vt qui vi paulò à naturæ ratione ſummoti aberrent, non qui penitus corrupti deſciſcant. quod enim naturæ tenorem in partem aduerſam violat, idem ſuæ naturæ eundem reſtituit. Ergo dimiſiſſe tantummodo ſat eſt, quemadmodum cùm aduerſi inter ſe pueri funem enixi retrahunt: quippe qui fune demiſſo, reſupini protinus decidant.

10 Cur exercitati frigus vehementius ſentiunt, quàm inexercitati? Vtrum quoniam pingue conſumptum à laboribus eſt, quod vtique teporem præſtare poteſt: calidum enim opimum eſt. An quod ſpiratiora ſolutioraque corpora eorum ideo ſunt, quoniam pingue excrementumque omne detractum eſt, ita vt frigus arcere nequeant? An quod meatibus per ſudationem patefactis veluti oſtia complura aperiuntur? Habitum autem non eundem ſanitati & robori eſſe idoneum, manifeſtum eſt: alteri namque pinguis, alteri laxus videtur planè conuenire.

11 Cur vt aqua frigida, ſic etiam calida infuſa horreſcimus? Res enim contrarias inter ſe idem efficere poſſe, abſurdum eſt. An frigida infuſa calor interior extinctus horrorem mouet: calida autem frigus externum circumobſiſtens in vnum, ſeque profugum intercolligens, efficere identidem poteſt? Quamobrem vtrumque ab eodem agitur: verum aliàs ab interiore, aliàs ab exteriore, vt dictum iam eſt.

12 Cur pili in cute inhorreſcunt? An vbi cutem contraxerunt, meritò eriguntur,

A ἢ διότι [μὲν] ἡ βουλιμία γίνεται δι' ἔνδειαν τῆς ξηρᾶς τροφῆς; ἐν δὲ [τῷ ψύχει καὶ] τῷ χειμῶνι συστελλομένου τοῦ * ἐντὸς θερμοῦ εἰς ἐλάττω, τοῦτο θᾶττον ὑπολείπει ἡ ἐντὸς τροφή; τούτου δὲ γινομένου, μᾶλλον βουλιμιᾶν εἰκός. * ἡ δ' ἐν τῇ βουλιμίᾳ ἔκλεσις καὶ ἀδυναμία γίνεται, συντήξεως γινομένης ἐν τῷ σώματι διὰ τὴν τοῦ θερμοῦ ἄθροισιν· ἧς ῥυείσης εἰς τὸν τῶν σιτίων τόπον, αὐτὴ τροφὴ γίνεται τῷ σώματι. B ἐὰν δὲ ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀναπνοῆς ἔλθῃ, ἀφωνία καὶ ἀδυναμία συμβαίνει· ἀφωνία μὲν, διὰ τὸ ἐμφράττεσθαι τὸν τοῦ πνεύματος πόρον· ἀδυναμία δὲ, διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀτροφίαν καὶ σύντηξιν. ταχεῖαι δὲ καὶ ἀπ' ὀλίγων αἱ βοήθειαι γίνονται τοῖς τοιούτοις, διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ πάθους ἔξωθεν γίνεσθαι. συστέλλον γὰρ ἐντὸς τὸ ψυχρὸν τὸ θερμὸν ἡμῶν, ποιεῖ τὴν βουλιμίαν. καθάπερ οὖν οἱ ἐν τῷ φόβῳ τρέμοντες καὶ ὠχριῶντες, * ἀφέντες τοῦ κινδύνου, παραχρῆμα οἱ αὐτοὶ γί- C νονται· οὕτω καὶ οἱ βουλιμιῶντες, μικρὰ προσενεγκάμενοι τοῦ ἄρτου, βίᾳ κινηθέντες ἐκ τῆς φύσεως, μὴ φθαρέντες δέ· ταχεῖα ἡ ἀποκάθαρσις γίνεται. τοῦτο γὰρ ἀντέτεινέ τι τὴν κατὰ φύσιν ἀγωγὴν, καὶ καθίστησιν εἰς τὴν φύσιν. ἀφεῖναι οὖν μόνον αὐτὴν δεῖ. * καὶ καθάπερ τῶν παιδίων τὰ ἀντιτείνοντα εἰς τοὔπισθεν τὰ σπαρτία. καὶ γὰρ ταῦτα ἀφεθέντων τῶν σπαρτίων, εὐθὺς πεπτώκασιν ὕπτια.

γρ. ὅπως — γρ. αἱ δ' ἂ — Sylb. ἀφεθέντες — Sylb. ἀποκατάστασις

ι Διὰ τί οἱ γεγυμνασμένοι, δυσριγώτεροι τῶν ἀγυμνάστων; πότερον ὅτι τὸ πῖον ὑπὸ τῶν D πόνων ἐξήρηται; τοῦτο δὲ ἀλέαν παρέχει. θερμὸν γὰρ τὸ λιπαρόν. ἢ ὅτι εὐπνούστερα τὰ σώματα καὶ ἀραιότερα, διὰ τὸ τὸ πῖον καὶ τὸ περίττωμα ἐξῃρῆσθαι ὥστε οὐδὲν ἀποστέγειν τὸ ψῦχος; ἢ διὰ τὴν τῶν πόρων ἀποστόμωσιν, τοῖς ἱδρῶσιν οἷον πολλαὶ θύραι ἐξήρινται; φανερὸν δὲ, ὅτι οὐχ ἡ αὐτὴ ἕξις πρὸς ὑγίειαν καὶ ἰσχὺν συμφέρει· ἣ μὲν γὰρ πίων· ἣ δὲ, ἀραιὰ φαίνεται οὖσα.

E ια Διὰ τί φρίττουσι καὶ τῷ θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ περιχεόμενοι; [ἄτοπον γὰρ τὰ ἐναντία, τοῦ αὐτοῦ εἶναι αἴτια] * ἢ ὅτι τὸ ἐντὸς θερμὸν σβεννύμενον, τὴν φρίκην ποιεῖ; ὑπὸ δὲ τοῦ θερμοῦ τὸ ἐκτὸς ψυχρὸν ἀντιπεριϊστάμενον εἰς ἓν, καὶ ἀθροιζόμενον τῇ φυγῇ ἔσω; ὥστε ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄμφω γίνεται· ἀλλ' ὁτὲ μὲν, ὑπὸ τοῦ ἔσω· ὁτὲ δὲ, ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν.

γρ. ἢ διότι ὑπὸ μὲν τοῦ ψυχροῦ περιχεόμενοι (vel περιχεομένου) τὸ ἐντὸς θερμὸν σβεννύμενον, τὴν φρίκην ποιεῖ. Sylb.

ιβ Διὰ τί φρίττουσιν αἱ τρίχες ἐν τῷ δέρματι; ἢ ὅταν συσπάσωσι τὸ δέρμα, εἰκότως

ἐξαιρέσησθαι, συσπῶσι δὲ καὶ ὑπὸ ῥίγους καὶ ὑπὸ ἄλλων παθῶν; A

ιγ. Διὰ τί ἐν τῇ τελευταίᾳ προέσει τοῦ οὔρου φρίττομεν; ἢ ὅτι ἐνόντες μὲν τοῦ ὑγροῦ θερμοῦ, πλήρεις ἥ τε κύστις καὶ οἱ περὶ αὐτὴν πόροι; ἐξελθόντος δὲ, ἀέρος ψυχροῦ ἐνέπλησεν; οὐδὲν γὰρ κενὸν δεῖ εἶναι, ἀλλ' ἢ ἀέρος, ἢ σώματος πλῆρες. ἅτε οὖν εἰσεληλυθότος ψυχροῦ ἀέρος, εἰκότως φρίττειν συμβαίνει. B

ιδ Διὰ τί τῶν ῥιγώντων ἡ γλῶσσα, καθάπερ τῶν μεθυόντων, πταίει; πότερον ὑπὸ τοῦ ψύχους πηγνυμένη καὶ σκληρυνομένη, δυσκίνητος γίνεται; τούτου δὲ συμβαίνοντος, οὐ δύναται σαφηνίζειν; ἢ τῶν ἐκτὸς * ψυχομένων, διὰ τὸ ψύχος εἴσω συῤῥυὲν, τὸ ὑγρὸν ἐξυγραίνει τὴν γλῶτταν; διόπερ οὐ δύναται ἡ γλῶττα τὸ αὑτῆς ποιεῖν, καθάπερ εἴρηται καὶ ἐπὶ τῶν μεθυόντων. ἢ διὰ τὸν ὑπὸ τοῦ ῥίγους τρόμον ἀτάκτου τῆς κινήσεως οὔσης, οὐ δύναται τὰ λεγόμενα διαρθροῦν ἡ γλῶττα· διόπερ καὶ πταίει; C

γρ. πυκνουμένων,

ιε Διὰ τί τῶν ῥιγώντων ὀρθαὶ αἱ ἐν τῷ σώματι τρίχες γίνονται; ἢ διότι ἀπὸ τῆς καταψύξεως τὸ θερμὸν εἰς τὸν ἐντὸς τόπον ἀθροίζεται; ἐκλείποντος δὴ ἐκ τῆς σαρκὸς τοῦ θερμοῦ, συνίσταται μᾶλλον· συναγομένης δὲ, ὀρθότεραι αἱ τρίχες γίνονται. * ἢ διότι **]

ις Διὰ τί τοῦ χειμῶνος τρέχοντες μᾶλλον ῥιγῶμεν, ἢ ἑστῶτες; ἢ ὅτι ὁ ἀὴρ ὁ περὶ τὸ σῶμα, ἑστώτων μὲν, ἐπειδὰν ἅπαξ συνθερμανθῇ, οὐκ ἔτι ἐνοχλεῖ· τρεχόντων δὲ, ἀεὶ ἄλλος καὶ ἄλλος προσπίπτει ψυχρὸς ὤν. διόπερ μᾶλλον ῥιγῶμεν, ἔτι δὲ [καὶ] κινούμενος, ψυχρότερος γίνεται ὁ ἀήρ. τοῦτο δὲ ἐν τῷ τρέχειν μάλιστα συμπίπτει. D

ιζ Διὰ τί * ὑποφαύσκοντες μᾶλλον ψύχος, * ἐγγυτέρω τοῦ ἡλίου ὄντος; ἢ ὅτι πλείων χρόνος τῆς τοῦ ἡλίου ἀπουσίας· ὥστε μᾶλλον ἀπέψυκται ἡ γῆ; ἢ ὅτι πρὸς ἡμέραν ἡ δρόσος πίπτει, ὥσπερ πάχνη· ταῦτα δὲ ψυχρά; ἢ καὶ ταῦτα πίπτει, διὰ τὸ κρατεῖσθαι τὸ ἀναφερόμενον θερμόν; κρατεῖται δὲ διὰ τὴν τοῦ ἡλίου ἀπουσίαν· διὸ καὶ πλεῖον μὲν ἀπέχοντος, οὐ πίπτει· ἐγγυτέρω δὲ ὄντος, πίπτει καὶ πήγνυται· διότι μᾶλλον ἀπέψυκται ὁ τόπος, πλείω χρόνον τοῦ ἡλίου ἀπόντος. ἢ ὅτι πρὸς ἡμέραν μᾶλλον τὰ ἐκ νυκτῶν πνεύματα τῆς ψύξεως; ἢ ἡμῖν δοκεῖ μᾶλλον εἶναι ψύχος, * διὰ τὸ πεπέφθαι τὰ σιτία; κενώτεροι δὲ ὄντες, E

κ. ὑποφαύσκοντος γρ. ἢ ἐγγυτ. ineptè. Infrà 25. 5.

κ. ἢ διὰ τὸ

contrahunt autem & rigore, & aliis pleriſque affectibus.

9 Cur ad extremam vrinæ miſſionem inhorreſcere ſolemus? An dum humor calidus ille ineſt, veſica, & meatus qui circa eam poſiti ſunt, pleni expertesque frigoris ſubſtant: poſt verò vbi effluxerit, aëre frigido replentur? quippe cùm inane nihil eſſe naturæ ratio patiatur, ſed aut aëris aut corporis plenum eſſe vnumquodque neceſſe ſit. Quòd igitur aër ſe induxerit frigidus, rectè vt inhorreſcamus, euenire ſolitum eſt.

10 Cur lingua rigentium, quemadmodum vinolentorum, errare ſoleat? Vtrùm quòd à frigore concreſcit, ac indureſcit, moventi difficilis redditur, itaque explanare non poteſt? An quia partes exteriores appulſu denſantur frigoris, humor intus collapſus linguam madificat, ex quo ſuo fungi officio lingua nequit, vt de vinolentis etiam diximus? an quod per tremorem à rigore inductum motus temerè agitur, articulatè vocabula lingua edere non poteſt, itaque oberrat, & hæſitat?

11 Cur pili rigentium eriguntur? an quod ex refrigeratione calor in partem interiorem ſe colligit? Vbi autem carni caloris beneficium defuit, magis cogitur: quod cùm fit, pili erectiores effici coguntur?

12 Cur hyeme, cùm currimus, magis rigemus, quàm cùm ſtamus? an quod aër noſtra ambiens corpora, cum ſtamus, vbi ſemel concalefactus eſt, nullam propterea moleſtiam infert: cum autem currimus, alius atque alius ſubindo frigidus occurrit, itaque facit vt magis rigeamus? ad hæc, aër, cùm mouetur, frigidior redditur: quod quidem in currendo maximè incidit.

13 Cur tempore matutino frigus acrius eſt, cum tamen Sol propiùs adſit? an quòd plus temporis abſentiæ Solis exultat: itaque terra magis refrigerata eſt: an quòd die inſtante ros & pruina cadere ſolent, quæ frigida ſunt? aut hæc etiam ideo cadunt, quoniam calor, qui ſurſum ſe extulit, vi frigoris ſuperatur, idque non niſi Solis abſentia euenit? Quocirca cùm longè diſtat, non cadunt: cum propius, tum cadunt, atque gelantur, quòd locus vehemẽtius refrigeratus eſt propter Solis diuturniorem abſentiam? an die inſtante potius flatus incitantur nocturni, qui gelidi admodum ſpirant, an nobis frigus acrius idcirco eſſe videatur, quod cibi concoctiiam ſunt? Inaniores autem cùm ſumus,